

TAMPEREEN YLIOPISTO

Jan Björke

VALOT, KAMERA, VALLANKUMOUS!

Texasin vallankumouksen tulkinnat kuudessa yhdysvaltalaisessa historiallisessa elokuvassa

Tampereen yliopisto

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

BJÖRKE JAN: Valot, kamera, vallankumous! Texasin vallankumouksen tulkinnat kuudessa yhdysvaltalaisessa historiallisessa elokuvassa

Pro gradu – tutkielma, 106 sivua, 4 liitesivua

Historia

Lokakuu 2012

Pro gradu-työni käsittelee sitä, millaisen historiantulkinnan kuusi yhdysvaltalaisista elokuvaa esittävät vuosina 1835-1836 käydystä Texasin vallankumouksesta. Kyseinen tapahtuma oli merkittävä, koska se johti Texasin alueen eroamiseen Meksikosta ja avasi Meksikon pohjoisen rajaseudun Yhdysvaltojen laajenemiselle sekä toimi alkusoittona vuosina 1846-1848 Meksikon ja Yhdysvaltojen välillä käytyyn sotaan. Vallankumouksesta muodostui nopeasti kuva etnisesti jakautuneesta taistelusta jossa valkoiset, Yhdysvalloista tulleet siirtolaiset puolustivat oikeuksiaan meksikolaisten tyranniaa vastaan. Texasin vallankumous on ollut elokuvien aiheena 1900-luvun alusta asti. Sekä elokuvia että muuta vallankumouksen ympärillä käytyä keskustelua sen merkityksestä ovat hallinneet näihin päiviin asti heti vallankumouksen jälkeen syntyneet tulkinnat.

Elokuva on koko olemassaolonsa ajan käyttänyt aiheinaan historiallisia tapahtumia. Alusta asti elokuvantekijöillä on ollut usko siihen, että kyseinen taidemuoto kykenee välittämään katsojille historiallista tietoa. Historiantutkijoiden keskuudessa epäiltiin pitkään elokuvan kykyä esittää tulkintoja historiallisista tapahtumista. Historiantutkijoiden lisäksi myös muulla yleisöllä on ollut tapana verrata historiallisia elokuvia kirjoitettuun historiaan ja osoittaa elokuvien sisältämiä virheitä. Audiovisuaalisten esitysten määrän jatkuva kasvu on johtanut siihen, että myös historiantutkijoiden keskuudessa on nähty elokuvien merkitys yleisen historiantulkinnan muodostajana.

Historialliset elokuvat ovat tehokkaita yleisen historiantulkinnan muokkaajia. Tämä perustuu osaksi siihen miten elokuvat muodostavat historiantulkintansa. Elokuvallinen historiantulkinta tarjoaa yleisölle selkeitä, tunteisiin vetoavia kertomuksia, joihin katsojan on helppo samaistua, koska elokuvien historiantulkinta esitetään yksilöiden kautta. Toinen syy elokuvien voimaan historiantulkintana johtuu siitä, että elokuvat tavoittavat helposti suuremman yleisön kuin samasta aiheesta tehty tieteellinen tutkimus.

Tutkielman metodologinen lähtökohta on tutkia historiallista elokuvaa omana historiantulkintana, joka esittää tulkintansa menneisyydestä eri tavalla kuin kirjoitettu historia. Lähestymällä elokuvia historiantulkintana yhtenä muotona, jolla on oma kerrontatapaansa, elokuvista löytyy historiantulkintoja, jotka eroavat kirjoitetusta historiasta, mutta jotka samalla välittävät tietoa ja tulkintoja, jotka vaikuttavat ihmisten historiantulkinnan muodostumiseen. Lähestymällä elokuvia niiden oman kerronnan ehdoilla tarkoitukseni on tulkita millaisen kuvan ne ovat rakentaneet Texasin vallankumouksesta ja mitä merkityksiä tälle tapahtumalle on eri aikoina annettu. Tulkitsemalla elokuvien kerrontaa omana historiantulkintana lajinaan löydän elokuvista historiallisia tulkintoja, jotka eroavat kirjoitetusta historiasta, mutta jotka muodostavat elokuvallisen

tulkinnan, draamallisen totuuden, vallankumouksen tapahtumista ja merkityksestä.

Tutkijat ovat keskustelleet siitä voivatko elokuvat esittää tulkintoja menneisyydestä vai heijastelevatko ne vain omaa aikaansa. Lähtökohtani on, että elokuvat ovat yksi historiankirjoituksen muoto ja että ne toimivat yhtenä monista historiankäsityksen muokkaajista. Elokuvat, kuten mitkään muutkaan historiankirjoituksen muodot, eivät toimi erillään muusta yhteiskunnasta, joten on selvää, että niiden historiantulkintaan vaikuttavat muu käsitellyn aiheen ympärillä käyty keskustelu ja muutokset menneisyyden tulkinnoissa. Olisi kuitenkin väärin sanoa elokuvien vain heijastelevan valmistumisaikaansa kuten jotkut tutkijat ovat tehneet. Samalla, kun elokuvat toimivat yleisön historiankäsitysten yhtenä muokkaajana ne voivat parhaimmillaan herättää keskustelua ja nostaa esille kysymyksiä, jotka voivat ohjata muita historiankirjoituksen muotoja uusien tulkintojen pariin.

Tutkimuksestani käy ilmi, että elokuvien esittämät historiantulkinnat Texasin vallankumouksesta muuttuvat ajan myötä. Koska Texasin vallankumouksesta muodostui nopeasti etnisesti jakautunut tulkinta, ovat sen esityksiä muovanneet yhdysvaltalaisessa yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset, jotka ovat vaikuttaneet eri etnisten ryhmien asemaan ja näistä ryhmistä esitettyihin kuviin. Käsittelemäni elokuvat heijastelevat näitä yhteiskunnallisia muutoksia siten, että meksikolais-amerikkalaisten kuva elokuvissa muodostuu ajan myötä monipuolisemmaksi ja heidän roolinsa vallankumouksessa nostetaan paremmin esille. Vallankumouksen tulkintoja hallitsevat kuitenkin angloamerikkalaisten roolia korostavat esitykset. On myös havaittavissa, että etniset stereotypiat ovat pitkäikäisiä käsittelemieni elokuvien esittämässä historiantulkinnassa. Tämä ilmenee siinä, että vielä 1990-luvulla valmistuneessa elokuvassa meksikolaisten esitetään olevan ”viettiensä viettäessä”.

Elokuvat osoittavat Texasin vallankumouksen olevan muistettu tapahtuma Yhdysvalloissa. Elokuvien lähiluvun avulla selviää, että samalla kun tiettyjä vallankumouksen tapahtumia ja henkilöitä muistetaan, vaiennetaan toisia tapahtumia. Elokuvat esittävät vallankumouksen tuoneen Texasiin ja Yhdysvaltoihin vain positiivisia seurauksia, eikä vallankumouksellisten itsekkäitä motiiveja mainita. Täten vallankumous esitetään käsittelemissäni elokuvissa ennen kaikkea vapauden ja itsenäisyyden voittona, vaikkakin etnisten ryhmien kuvauksissa on sekä elokuvissa että muissa historianesityksissä ajan myötä tapahtunut selkeitä muutoksia.

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	1
1.1. Tutkimuskysymys ja rakenne.....	2
1.2. Tutkimusmetodi.....	4
1.3. Aikaisempi tutkimus ja lähteet.....	7
1.4. Elokuvan lähdekritiikki.....	10
1.5. Elokuva ja historiantutkimus.....	11
2. TEXASIN VALLANKUMOUKSEN HISTORIA.....	14
2.1. Vallankumouksen kulku.....	14
2.2. Vallankumouksen merkitys ja muistaminen.....	19
3. TEXASIN VALLANKUMOUS VALKOKANKAALLA JA RUUDUSSA.....	25
3.1. Martyrs of the Alamo (1915).....	25
3.1.1. Vallankumouksen syyt.....	26
3.1.2. Väkivaltaiset, kurittomat ja raukkamaiset meksikolaiset.....	30
3.1.3. Urhoolliset anglot.....	34
3.1.4. Texasin historian alku.....	36
3.2. Heroes of the Alamo (1937).....	38
3.2.1. Rikotut lupaukset ja viljelijäperheiden ahdinko.....	39
3.2.2. Poissaolevat tejanot ja kohteliaat meksikolaiset.....	42
3.2.3. Lievästi erimieliset anglot.....	46
3.2.4. Tulevien texasilaisten puolesta.....	47
3.3. Davy Crockett, erämaan kuningas (1955).....	49
3.3.1. Davyn tie Texasiin.....	52
3.3.2. Itsenäisyyden ja perustuslain puolustus.....	53
3.3.3. Rohkeat ja oikeamieliset anglot.....	55
3.3.4. Tejanoiden esiintulo.....	56
3.3.5. Kaitselmuksen johdattamana vapauden puolesta.....	58
3.4. Alamo (1960).....	60
3.4.1. Tasavallan ja vapauden puolesta tyranniaa vastaan.....	62
3.4.2. Meksikolaisten kunnian palauttaminen.....	65
3.4.3. Kiitolliset orjat.....	69
3.4.4. Anglot – sankareita ja yksi konna.....	70
3.4.5. Tasavallan ja hyvyyden voitto.....	72
3.5. Texas (1994).....	73
3.5.1. Kohti vallankumousta.....	75

3.5.2. Tejanot ja meksikolaiset viettiensä vietävissä	79
3.5.3. Ahkerat anglot	82
3.5.4. Edistyksen saapuminen ja rangaistus sen vastustajille	84
3.6. Alamo (2004).....	86
3.6.1. Taistelu itsenäisyydestä	88
3.6.2. Orjuuden esiinmarssi	91
3.6.3. Sankarimyyttien murtamisyriytyksiä.....	92
3.6.4. Syyllinen: Santa Anna	96
3.6.5. Itsenäisyyden kova hinta	98
4. MUISTAKAA AINAKIN ALAMO	99
LÄHTEET	103
LIITTEET	107

1. JOHDANTO

Historiankirjoituksella ymmärretään usein vain tieteellisiä, akateemisia historiantutkimuksia. Akateeminen historiankirjoitus on kuitenkin vain yksi historiankirjoituksen muoto. Ihmisten käsitykseen menneisyydestä vaikuttavat monet eri tekijät, joista tieteellisen historiantutkimuksen tulokset ovat vain yksi osa. Erilaisia menneisyyttä jäsentäviä esityksiä kohdataan päivittäin mitä erinäisimmissä yhteyksissä kuten kirjallisuudessa, sanomalehdissä, televisiossa, museoissa, elokuvissa ja ihmisten välisissä keskusteluissa. Jotta pystyisimme ymmärtämään, miten ihmisten historiankuva rakentuu, emme voi jättää mitään näistä menneisyyttä jäsentävistä foorumeista ja historiankirjoituksen muodoista huomioimatta. Nykyisissä yhteiskunnissa audiovisuaalisten esitysten määrä on kasvanut jatkuvasti ja täten television ja elokuvien vaikutus historiankuvien muodostumiseen on kasvanut. Elokuvien ja television vaikutuksen huomioitta jättäminen olisi sama kuin jättäisi huomioimatta sen, kuinka suuri osa ihmisistä ymmärtää menneisyytensä. Haitilaisen historioitsijan Michel-Rolph Trouillotin mukaan yhdysvaltalaiset olisivat 1950- ja 60-luvuilla oppineet historiastaan enemmän television ja elokuvien kautta kuin oppikirjoista. Historiallisesta aiheesta tehty elokuva saavuttaa helposti suuremman yleisön kuin samasta aiheesta tehty tieteellinen tutkimus. Elokuvat eivät toimi erillään muista historiallisista teksteistä, vaan ne omalta osaltaan osallistuvat yhteiskunnalliseen keskusteluun historian merkityksestä ja elokuvat ajoittain herättävätkin vilkasta keskustelua historian tapahtumista ja niiden merkityksistä.¹

Pro gradu työni tarkoitus on tutkia sitä, miten yksi tietty tapahtuma, vuosina 1835-36 tapahtunut Texasin vallankumous, on esitetty yhdysvaltalaisissa historiallisissa elokuvissa. Texasin vallankumous oli merkittävä tapaus sekä Yhdysvalloille että Meksikolle, johon Texas tuolloin kuului. Vallankumouksen alkuperäisenä tarkoituksena ei ollut irrottaa Texasia Meksikosta, mutta vallankumouksen seurauksena Texas itsenäistyi ja erkani Meksikosta. Samalla Texasin vallankumous avasi Meksikon pohjoisen rajaseudun eli Yhdysvaltojen nykyisen lounaisalueen Yhdysvaltojen laajenemiselle. Texasin vallankumous on ollut elokuvien aiheena aina vuodesta 1911 lähtien, jolloin valmistui ensimmäinen aihetta käsittelevä elokuva. Erilaisilla elokuvilla ja tv-sarjoilla on ajan myötä ollut voimakas vaikutus siihen, millainen kuva yhdysvaltalaisille on muodostunut tästä tapahtumasta. Ajoittain nämä vaikutukset ja kyky muokata ihmisten käsitystä menneisyydestä ovat tulleet selkeästi esille keskusteluissa Texasin vallankumouksen tapahtumista ja merkityksestä niin että elokuvien ja television esittämille tulkinnoille menneisyydestä on annettu

¹ Rosenstone 2006, s. 12; Trouillot 1995, s. 19-22; Toplin 2002, s. 4-6.

suurempi merkitys kuin historian tutkimuksen esittämälle kuvalle vallankumouksesta. Texasin vallankumouksen ympärille on kehittynyt voimakas myytti jonka juuret ovat vallankumouksen tapahtumissa, mutta joka sai varsinaisen muotonsa 1800-luvun loppupuolella ja joka on säilynyt voimakkaana, muutosta vahvasti vastustavana näihin päiviin asti.

Texasin vallankumousta ja sen tärkeintä symbolia Alamo on muistettu hyvin eri tavoin, ei vain akateemisissa tutkimuksissa vaan varsinkin historian populaariesityksissä ja populaarikulttuurin eri muodoissa. Texasin merkittävin matkailukohde on Alamo, yksi vallankumouksen taistelupaikoista jonka jäänteet toimivat nykyisin museona ja historiallisena muistomerkkinä. Vallankumouksen muistamista on pitkään hallinnut pääosin valkoisten, angloamerikkalaisten tapahtumille antamat merkitykset ja myytit, vaikkakin viime vuosikymmeninä eriävät tulkinnat tapahtumista ovat nousseet paremmin esille ja anglojen rinnalle vallankumouksen toimijoina on nostettu myös tejanot.² Texasin vallankumouksen tulkintojen tutkiminen on tärkeää, koska kuten tutkija Holly Beachley Brear on kirjoittanut, vallankumouksen symbolia Alamo ei esitetä vain Texasin syntypaikkana vaan se on myös Yhdysvaltojen toinen syntypaikka. Se, jonka tulkinnat Alamosta ja Texasin vallankumouksesta ovat vallitsevia, hallitsee myös koko Yhdysvaltojen Lounaisalueen menneisyyden tulkintaa.³

1.1. Tutkimuskysymys ja rakenne

Tutkimukseni tarkoitus on selvittää miten yhdysvaltalaisissa historiallisissa elokuvissa on esitetty Texasin vallankumous ja mitä merkityksiä tälle tapahtumalle on elokuvallisessa historiankirjoituksessa annettu. Käsittelen työssäni historiallisia elokuvia yhtenä historiankirjoituksen muotona jolla on oma, kirjoitetusta historiasta eroava kerrontatapansa. Tästä syystä historiallisia elokuvia on lähestyttävä eri tavalla kuin kirjoitettua historiaa ja tarkoitukseni ei ole vain etsiä elokuvista virheitä verrattuna kirjoitetun historian esittämiin historiantulkintoihin. Käsittelen elokuvat kronologisesti niiden ilmestymisjärjestyksessä ja yksi kerrallaan. Tarkemmin tulen tarkastelemaan seuraavia asioita:

1. Vallankumouksen syyt eli minkä tekijöiden esitetään johtaneen vallankumoukseen, onko elokuvien mukaan kyseessä vain Texasissa tapahtuneet asiat vain onko vallankumouksella

² Työssäni käytän erilaisia termejä eri etnisistä ryhmistä seuraavalla tavalla: anglolla tarkoitan valkoisista yhdysvaltalaisista, meksikolais-amerikkalainen tarkoittaa kaikkia niitä yhdysvaltojen kansalaisia joiden juuret ovat Meksikossa, tejano taas on Texasissa syntynyt meksikolais-amerikkalainen, latinolla tarkoitan kaikkia Latinalais-amerikkalaistaustan omaavia henkilöitä, sekä yhdysvaltalaisia että muunmaalaisia.

³ Brear 1995, s. 2-4.

yhteyttä muihin tapahtumiin.

2. Keiden esitetään olevan vallankumouksen kannalla ja keiden sitä vastaan. Esittävätkö elokuvat tejanot osallisiksi vallankumoukseen sen puolella, sitä vastaan vai vaietaanko heistä täysin.
3. Miten eri etniset ryhmät – anglot, meksikolaiset, tejanot ja mustat – on esitetty. Koska Texasin vallankumouksesta kehittyi nopeasti kuva etnisesti jakaantuneesta taistelusta tulen erityisesti kiinnittämään huomiota siihen miten tejanot ja meksikolaiset on elokuvissa kuvattu.
4. Mitä vallankumouksen esitetään merkinneen Texasille ja Yhdysvalloille.
5. Miten elokuva mahdollisesti heijastelee oman aikansa kysymyksiä, erityisesti etnisiä suhteita ja miten elokuva on ottanut osaa valmistumisaikansa keskusteluun historian merkityksestä.
6. Onko käsittelemieni elokuvien tulkinta Texasin vallankumouksen historiasta mahdollisesti muuttunut elokuvasta toiseen ja mitkä tekijät ovat vaikuttaneet näihin muutoksiin elokuvallisessa historiantulkinnassa. Vallankumoukselle muodostuneen etnisesti jakautuneen historiatulkinnan vuoksi tarkastelen erityisesti sitä, ovatko meksikolais-amerikkalaisen vähemmistön aseman muutokset mahdollisesti heijastuneet elokuvaan.
7. Onko jotain tiettyä asiaa, josta nämä kaikki elokuvat jollain tapaa vaikenevat. Elokuvaa ei pysty sisältämään samaa informaatiomäärää kuin kirjoitettu historia ja historiallisissa elokuvassa on aina jätettävä joitain asioita pois, mutta käsitellessäni useamman elokuvan aineistoa uskon pystyväni havaitsemaan, mikäli jostain asiasta vaietaan säännönmukaisesti jokaisessa elokuvassa.

Selvittäessäni elokuvien tarjoamaa historiantulkintaa Texasin vallankumouksesta ja sitä, miten elokuvat osaltaan ovat ottaneet osaa oman aikansa keskusteluun menneisyydestä ja sen merkityksestä tulen käyttämään tutkimuksia sekä Texasin vallankumouksesta itsestään että aiheen historiografiaa. En kuitenkaan pyri sinällään etsimään elokuvista virheitä tai eroja verrattuna kirjalliseen historiantulkintaan vain osoittaakseni näiden olemassaolon vaan tarkoitukseni on löytää selityksiä elokuvien muuttuvalle historiantulkinnalle ja selvittää miten nämä eroavaisuudet historiantutkimuksen tulkinnasta vaikuttavat elokuvien sanomaan. Yksi valitsemani elokuva, *Texas*, pohjautuu James A Michenerin vuonna 1985 ilmestyneeseen samannimiseen historialliseen romaaniin. En kuitenkaan käytä tätä elokuvan pohjana ollutta romaania työssäni, koska tutkin elokuvien tapaa esittää Texasin vallankumouksen historiaa enkä aio verrata sitä historiallisten romaanien esitystapaan.

1.2. Tutkimusmetodi

Löytääkseni vastauksen siihen, miten käsittelemäni elokuvat muodostavat oman elokuvallisen historiantulkintansa Texasin vallankumouksen tapahtumista lähestyn elokuvia omana historiantulkintansa muotonansa jota on tulkittava eri tavalla kuin kirjoitettua historiaa. Tulkintani pohjaa yhdysvaltalaisen historiantutkijoiden Robert A Rosenstonen ja Brent Toplinin esittämiin malleihin siitä, kuinka valtavirran historiallinen elokuva muodostaa kertomuksensa ja kuinka tätä historiantulkintaa olisi lähestyttävä. Rosenstone ja Toplin esittävät historiallisten elokuvien luovan historiantulkintansa seuraavilla tavoilla:⁴

1. Elokuvat yksinkertaistavat historiaa jättämällä monia yksityiskohtia pois. Elokuvat eivät pysty käsittelemään tapahtumia yhtä monipuolisesti ja tarkasti kuin kirjoitettu historia joten tämä yksinkertaistaminen on välttämätöntä. Yksityiskohtia on jätettävä pois ja hahmoja on yksinkertaistettava, jotta yleisö pystyisi käsittelemään elokuvan kerrontaa.
2. Elokuvat yhdistävät historiallisia hahmoja ja tapahtumia. Elokuvien esittämä kuva historiasta on kertomus yksilöistä tai pienistä ryhmistä, ei massojen historiasta. Nämä yksilöt saavat elokuvissa edustaa suurempia ryhmiä ja toimia näiden edustajina.
3. Historia esitetään elokuvissa tarinana, jolla on alku, keskikohta ja loppu. Täten elokuvallinen historiantekijä noudattaa vanhaa draaman kaavaa.
4. Elokuvissa menneisyys on suljettu eli vaihtoehtoisia tulkintoja tapahtumista ei yleensä esitetä. Esitetty tulkinta tapahtumista on myös useimmiten selkeästi puolueellinen ja hahmoissa on selkeä mustavalkoinen jako sankareihin ja konniin – vain harvoin on näiden välissä harmaata vyöhykettä. Pyrkimään esittämään puolueettoman tulkinnan menneisyydestä elokuvantekijät ottavat riskin siitä että tarinasta tulee tylsä ja se ei kiinnosta katsojia.
5. Elokuvallinen historiantekijä personoi, dramatisoi ja emotionalisoi historian. Historiallisissa elokuvissa on mukana usein romantiikkaa, vaikka se ei olisi ollut kuvattavien tapahtumien merkittävä osa. Katsojien tunteisiin vedotaan myös esittämällä menneisyyden tapahtumat moraalisesti ylentävänä kertomuksena pienten ihmisten taisteluna jättiläisiä vastaan.
6. Kuvat ja äänet ovat elokuvissa yhtä tärkeitä tiedon välittäjiä kuin sanat. Musiikin, leikkauksen, valaistuksen ja kuvakulmien avulla elokuva pystyy välittämään sellaista tietoa,

⁴ Rosenstone 2006, s. 46-49; Toplin, 2002, s. 17-53.

jota ei kirjoitetun tekstin avulla voi esittää.

8. Historiallinen elokuva puhuu usein jossain määrin nykyhetkelle. Tekijöiden on huomioitava oma aikansa, jotta elokuva kiinnostaisi katsojia, mutta on väärin sanoa että elokuvissa historia on elokuvantekijöille vain kehys jossa käsitellä nykyaikaa.
8. Elokuvat välittävät yksityiskohtien kautta tunteen siitä miltä menneisyys näytti ja tuntui. Yksityiskohtien avulla elokuvantekijät usein myös pyrkivät vakuuttamaan yleisönsä siitä että heidän elokuvansa ovat historiallisten faktojen mukaisia.

Nämä tavat, joilla historiallinen elokuva muodostaa kerrontansa eivät ole ainutlaatuisia elokuvalle. Osa näistä keinoista on yhteisiä muiden historiallisen fiktion muotojen kanssa. Esimerkiksi kirjallisuudessa ja musiikissa, kuten historiallisissa balladeissa, tarinat kerrotaan pääasiassa yksilöiden kautta. Tämä yksilön nostaminen yhteisön edustajaksi tarjoaa historiantulkinnan yleisölle kohteen johon samaistua. Tämä yksilöihin keskittyminen ei ole ainoastaan fiktiivisen historiantulkinnan ominaisuus, sama piirre on ollut myös historiantutkimuksessa niin sanotussa great man-teoriassa.⁵

Ei ole olemassa vain yhtä elokuvatyyliä tai -lajeja, vaan on olemassa runsaasti erilaisia elokuvan alalajeja. Tämä Rosestonen ja Toplinin esittämä malli elokuvien historiantulkinnan muodostumisesta soveltuu vain historiallisen elokuvan yleisimmän lajin eli valtavirran historiallisen draaman – eli niin sanottujen Hollywood-elokuvien – tutkimiseen. Kokeelliset historialliset elokuvat, dokumentit ja uutisfilmit muodostavat kaikki historiallisen kertomuksensa eri tavalla. Se, millaisia elokuvia on valittu tutkimuksen kohteeksi, vaikuttaa siihen miten niitä lähestytään ja tulkitaan. Elokuvatutkimuksen puolella on pitkälti pyritty luomaan yksi suuri ja yleinen, kaikki elokuvan lajit kattava teoria. Tätä elokuvatutkimuksen suuntausta kritisoi Noël Carroll vuonna 1988 ilmestyneessä teoksessaan *Mystifying Movies*.⁶ Carrollin mukaan sen sijaan, että pyritään luomaan kaikki elokuvat kattava teoria, pitäisi luoda useampia, eri elokuviin ja tutkimustarkoituksiin sopivia teorioita ja lähestymistapoja. Tähän Carrollin vaatimukseen on vastannut historiallisen elokuvan osalta käyttämäni metodi, jonka Rosenstone ja Toplin ovat teoksissaan esittäneet.

Koska elokuva muodostaa historiallisen kerrontansa eri tavalla kuin kirjoitettu historia, niitä ei voi suoraan verrata toisiinsa. Rosenstone mukaan huomiota ei pidäkään kiinnittää historiallisten elokuvien kerrontatavan kautta tuleviin muutoksiin ja virheisiin kirjoitettuun historiaan verrattuna,

⁵ Salmi 2004, s. 159-161.

⁶ Carroll 1988, s. 226-234.

vaan siihen, mitä hän kutsuu draamalliseksi totuudeksi. Esimerkkinä tästä draamallisesta totuudesta Rosenstonella on yhtenä esimerkkinä *Polttouhrit* tv-sarja jossa yhden juutalaisen perheen kohtalo toimi esimerkkinä kaikkien holokaustin uhrien kokemuksista. Sarjaa arvosteltiin sen ilmestyttyä siitä, että yksi perhe ei olisi voinut kokea kaikkea sitä, mitä sarjan perheelle tapahtui. Yhdistämällä useita kohtaloita yhteen perheeseen katsojille kuitenkin kyettiin välittämään tietoa laajemman ryhmän kokemuksista. Samoin Oliver Stonen elokuvan *Syntynyt 4. heinäkuuta* Syracusan yliopiston kampuksella mellakkaan päättyvä mielenosoitus ei tapahtunut elokuvan esittämällä tavalla: kyseinen kohta on yhdistelmä useampia vastaavia tapauksia ja se pystyykin näin yhdellä kohtauksella välittämään kuvan ja tunnelman siitä, mitä yhdysvaltalaisilla kampuksilla yleisellä tasolla tuolloin tapahtui esittämällä nämä tapahtumat yhdistettyinä yhden yliopiston kampukselle. Mikäli huomio kiinnitettäisiin vain elokuvan esittämän tulkinnan eroihin verrattuna historiantutkimuksen tuloksiin ja nämä erot nähtäisiin elokuvan virheinä, jäisi huomioimatta elokuvan tulkinnan tarjoama suurempi draamallinen totuus.⁷

Historiallisissa elokuvissa käytetään usein erilaisia kertojia elokuvan varsinaisten päähenkilöiden esittämisen lisäksi. Tällaisena kertojana voi toimia kertoja, joka esiintyy vain äänellään. Tämä vahvistaa elokuvan dokumentaarista luonnetta ja sen esittämän historiatulkinnan totuudenmukaisuutta. Kertoja toimii historiallisissa elokuvissa eräänlaisena historioitsijana tai ”historian äänenä”. Eräänlaisena kertojana voi toimia myös elokuvan alussa tai lopussa esitettävät tekstit joilla katsojille kerrotaan kuvattavan tapahtuman taustoja tai merkityksiä.⁸ Käsittelemissäni elokuvissa vain yksi, *Texas*, käyttää kertojaa muiden käyttäessä tekstejä.

Näiden keinojen avulla historiallinen elokuva siis muodostaa oman tulkintansa menneisyydestä. Sen sijaan, että kiinnitettäisiin huomiota elokuvan yksityiskohtien muutoksiin ja tekijöiden ottamiin taiteellisiin vapauksiin heidän muokatessaan menneisyyden tapahtumat elokuvan kieliopille sopivaksi, tulisi kiinnittää huomiota elokuvan esittämään dramaattiseen totuuteen, sen tulkintaan historiasta. Vaikkakin historialliset elokuvat niiden kerrontatavan vuoksi väistämättä sisältävät poikkeamia verrattuna kirjoitettuun historiaan, ei näitä muutoksia pidä jättää silti täysin huomioimatta. Hannu Salmen mukaan elokuvien muutokset ja virheet, tai anakronismit, kuten hän niitä kutsuu, voivat tarjota arvokasta tietoa elokuvan luomisesta. Salmen mukaan elokuvan sisältämien anakronismien tutkiminen on merkityksellistä silloin, kun tutkimme historiantajuntaa: anakronismien avulla voimme erottaa elementtejä, joita elokuvaa tehdessä ei ole ymmärretty

⁷ Rosenstone 2006, s. 111-112; Toplin 2002, s. 61.

⁸ Sorlin 1980, s. 53.

historiallisiksi ja muuttuviksi. Elokvantekijät ovat lisäksi voineet tehdä tarkoituksellisia anakronismeja joiden kautta elokuva voi toimia allegoriana jollekin muulle historialliselle ajalle kuin mitä se kuvaa. Esimerkiksi elokuvan *Quo Vadis* on nähty paitsi esittävän kristittyjen vainoja antiikin Roomassa ja anakronismiensa kautta elokuva on myös voinut käsitellä natsien juutalaisvainoja.⁹ Lisäksi ei ole riittävää, että vain osoittaa elokuvan sisältävän muutoksia jotka johtuvat elokuvien tavasta muodostaa kerrontansa: tämän lisäksi on pohdittava millaisia merkityksiä nämä elokuvallisen historiankirjoituksen kerrontatavat tuovat elokuvan tulkintaan menneisyydestä. Mitään tarkkaa määritelmää sille, millaisia muutoksia tai kuinka paljon virheitä elokuva voi sisältää draamallisen totuutensa esittämisessä, ei ole, vaan nämä on käsiteltävä aina tapauskohtaisesti.¹⁰ Draamallisen totuuden vuoksi tehtyjen kerronnallisten esitystapojen on kuitenkin jollain tavalla vahvistettava ja tuettava elokuvan tulkintaa menneisyydestä.

Työssäni on otettava huomioon se, mikä on ollut elokuvien tarkoitettu kohdeyleisö. Tämä kohdeyleisön huomioiminen on eri asia kuin varsinainen reseptiotutkimus, jossa tutkitaan yleisön reaktioita eri esityksiin, kuten elokuviin, ja sitä, millaisia tulkintoja yleisö tekee näkemistään esityksistä. Elokuvien tekijöillä on aina mielessään elokuvansa kohdeyleisö ja tämä vaikuttaa siihen miten elokuva esittää historiantulkintansa. Tämä sama pätee myös muidenkin historianesitysten osalta eli ne on aina suunnattu tietylle yleisölle ja tämän yleisön oletettu tietotaso käsitellystä aiheesta vaikuttaa siihen kuinka tarkasti ja miten eri asioita esityksessä on käsiteltävä. Pierre Sorlinin mukaan historiallisten elokuvien avulla voi päätellä kansakunnan ”historiallisen pääoman”, mikä ilmenee siten, että historiallinen elokuva voi jättää mainitsematta joitain asioita joita sen kohdeyleisön voi olettaa tietävän ja yleisö voi tästä huolimatta tunnistaa elokuvan esittämät asiat ja aikakauden.¹¹ Kaikkien valitsemiäni elokuvien kohdeyleisö on ollut yhdysvaltalainen yleisö ja elokuvien historiankirjoitusta on tulkittava tämän elokuvan ilmestymisajankohdan yleisön historiantuntemuksen kautta.

1.3. Aikaisempi tutkimus ja lähteet

Tutkimukseni aineistona on kuusi yhdysvaltalaisista valtavirran historiallista näytelmäelokuvaa jotka käsittelevät Texasin vallankumousta. Tutkimuksen laajuuden vuoksi on mahdotonta käsitellä kaikkia Texasin vallankumousta käsitelleitä tai sivunneita elokuvia, mutta olen pyrkinyt valitsemaan

⁹ Salmi 1993, s. 172, 241.

¹⁰ Salmi 1993, s. 235.

¹¹ Sorlin 1980, s. 20.

kattavan ja edustavan otoksen aihetta käsittelevistä yhdysvaltalaisista elokuvista. Valitsemani elokuvat kattavat ajallisesti aihetta käsittelevät elokuvat vanhimmasta, kokonaan säilyneestä elokuvasta vuodelta 1915 viimeisimpään, vuonna 2004 valmistuneeseen elokuvaan. Tämän valitsemani aineiston avulla uskon pystyväni kartoittamaan sen, miten eri aikoina on yhdysvaltalaisissa elokuvissa kuvattu Texasin vallankumousta sekä sen, millaisia muutoksia elokuvallisessa historiankirjoituksessa on eri vuosikymmeninä tapahtunut. Valitsemani elokuvat kattavat kerronnallaan erimittaisia osia vallankumouksesta suppeimpien käsitellessä vain Alamon taistelua ja pisimmän taas kattaessa Texasin tapahtumat vuosien 1824 ja 1846 välillä. Käytän kaikista elokuvista niiden DVD:llä saatavia versioita paitsi Richard Langin ohjaamasta *Texasista* käytössäni on VHS-julkaisu, koska kyseistä tv-elokuvasta ei ole saatavissa DVD:llä olevaa julkaisua. Tutkin työssäni vuonna 1960 ilmestyneen *Alamon* tunnetuinta ja laajimmalle levinnyttä versiota, joka on kestoltaan 161 minuuttia. Elokuva tehtiin alun perin 192 minuuttia pitkä julkaisu, mutta tämä lyhennettiin pian yleisöltä tulleen palautteen vuoksi.¹²

Historiallisten elokuvien tutkimuksessa on joskus rajattu tutkimuksen ulkopuolelle tv-elokuvat ja kelpuutettu tutkimuksen kohteeksi vain elokuvalevitykseen tuotetut elokuvat. Työni sisältää sekä teatterilevitykseen tehtyjä elokuvia että yhden tv-elokuvan ja näiden lisäksi yhden televisiosarjan osista kootun elokuvan, Disney-yhtiön julkaiseman *Davy Crockett – erämaan kuningas* elokuvan. Teatterilevitykseen tehdyt elokuvat ja tv-elokuvat tehdään osittain eri tavalla ja niiden visuaalinen kieli eroaa toisistaan jonkin verran esimerkiksi lähi- ja yleiskuvien määrän suhteen, mutta työni kohdalla olisi ollut keinotekoinen raja jättää tv-elokuvat pois. Tällöin olisin joutunut jättämään Disneyn *Davy Crockett – erämaan kuningas* elokuvan pois, koska se esitettiin alun perin televisiosarjana. Tällä tv-sarjalla ja siitä tehdyllä elokuvalla on kuitenkin ollut erittäin merkittävä rooli yhdysvaltalaisen käsitykseen Texasin vallankumouksesta ja sen jättäminen tutkimuksen ulkopuolelle ei olisi ollut järkevää. Kaikki valtavirran historialliset elokuvat, niin teatterielokuvat kuin tv-elokuvat ja -sarjat, myös muodostavat historiallisen kertomuksensa samalla tavalla. Tästä syystä käyttämäni tutkimusmetodi sopii kaikkien tutkimuksessani käyttämien elokuvien tulkintaan.

Kaikki valitsemistani elokuvat keskittyvät käsittelemään todellisia historiallisia tapahtumia Texasin vallankumouksen ajalta ja suurimmilta osin niiden tapahtumat kuvataan todellisten historiallisten henkilöiden kautta. Olemassa on myös elokuvia, jotka kuvaavat Texasin vallankumouksen aikaan tapahtuvia fiktiivisiä tapahtumia fiktiivisten hahmojen kautta, mutta olen jättänyt nämä elokuvat

¹² Thompson 1991, s. 80-81.

työni ulkopuolelle. Eräs tällainen elokuva on vuonna 1953 ilmestynyt *The Man from the Alamo*, josta vain ensimmäinen viidennes kuvaa todellista Alamon piiritystä ja loppuosa elokuvasta keskittyy fiktiivisten tapahtumien ja henkilöiden kuvaamiseen.¹³ Samoin olen rajannut pois elokuvat, joiden kautta käsitellään Texasin vallankumousta ja sen merkitystä jonkun muun ajankohdan kautta. Esimerkiksi vuonna 1996 ilmestyneessä ja John Saylesin ohjaamassa elokuvassa *Lone Star* käsitellään Texasin rajaseudun etnisiä suhteita elokuvan kahdella eri tapahtuma-ajalla, 1950- ja 1980-lukujen loppuilla. Elokuvassa on viittaus Alamon tapahtumiin ja vallankumouksen aiheuttamiin etnisiin konflikteihin ja niiden vaikutukseen elokuvan nykyhetkeen. Monista muistakin elokuvista on löydettävissä vastaavanlaisia viittauksia tapahtumiin, mutta näiden kaikkien elokuvien käsittely vaatisi laajemman työn. Keskittymällä vain elokuvaan, joissa kuvataan todellisia tapahtumia pääosin tai kokonaan todellisten henkilöiden kautta, kohdeaineistoni muodostuu elokuvista joiden historiantulkintojen kohteet ovat samanlaisia elokuvasta toiseen. Täten pystyn tutkimaan sitä onko näiden tapahtumien kuvauksessa tapahtunut ajan myötä muutoksia.

Yhdysvalloissa on tehty yksi elokuva, joka kertoo Texasin vallankumouksen tapahtumista tejanoiden näkökulmasta. Vuonna 1982 yhdysvaltalaisella tv-kanava PBS:llä esitetty tv-elokuva *Seguin* kertoo tunnetuimman vallankumoukseen osaa ottaneen tejanon, Juan Seguinin, tarinan ja se sisältää monia revisionistisia tulkintoja vallankumouksen syistä ja kulusta.¹⁴ Olen kuitenkin joutunut jättämään tämän elokuvan työni ulkopuolelle koska kyseistä elokuvaa ei ole julkaistu VHS:llä tai DVD:llä ja täten sitä ei ole saatavilla.

Texasin vallankumousta käsitteleviä elokuvia on tutkittu aikaisemminkin, mutta tällöin pääpaino on ollut vain Alamon taistelua käsittelevissä elokuvissa. Tämä on ymmärrettävää, sillä onhan Alamosta tullut koko vallankumouksen symboli ja suurin osa Texasin vallankumousta käsittelevistä elokuvista keskittyy nimenomaan Alamon tapahtumiin. Näissä Alamon kuvauksiin keskittyvissä tutkimuksissa on mielestäni kuitenkin se ongelma, että niissä ei ole tarkasteltu sitä millaisen kokonaiskuvan vallankumouksesta elokuvat esittävät. Tällöin esimerkiksi Alamo-tutkija Frank Thompsonin teoksessa *Alamo Movies on Heroes of the Alamo*:n kohdalla jäänyt käsittelemättä suurin osa elokuvan sisällöstä, koska kyseisessä elokuvassa Alamon taistelu käsittää vain elokuvan loppukolmanneksen.

¹³ Ibid., s. 46-48.

¹⁴ Ibid. s.112-113.

Aikaisemmissa tutkimuksissa on mielestäni myös tehty vääriä johtopäätöksiä eräiden elokuvien kohdalla ja tulen käsittelemään tätä aihetta kunkin kyseisen elokuvan kohdalla. Aihetta käsitteleviä elokuvia ei myöskään ole käsitelty omana historiankirjoituksen muotona, jolloin elokuvia on verrattu kirjoitettuun historiaan ja etsitty elokuvien sisältämiä asiavirheitä. Täten elokuvallisen historiankirjoituksen mahdollisuudet omanlaiseensa menneisyyden käsittelyyn ovat jääneet huomioimatta kun elokuvan draamallinen totuus on tulkittu virheeksi tai poikkeamaksi kirjoitetusta historiasta. Aihetta käsitteleviä elokuvia on käsitelty myös tutkimuksissa, joissa on tutkittu yhdysvaltalaisen elokuvien kuvaa latinoista, jolloin on keskitytty vain elokuvien yhteen puoleen eli etnisen vähemmistön kuvaamiseen.

1.4. Elokuvan lähdekritiikki

Elokuvaan, kuten kirjoitettuunkin aineistoon, on historianitutkimuksessa sovellettava lähdekritiikkiä. Koska elokuva eroaa kirjallisesta aineistosta, on siihen sovellettava erilaista lähdekritiikkiä. Ulkoisen lähdekritiikin tarkoituksena on selvittää se, milloin, missä ja kenen toimesta elokuva on valmistunut. Valmistumisajankohdan selvittämisessä on huomioitava se, että elokuvan valmistumisella on monta vaihetta, alkuperäisidean, käsikirjoituksen, kuvauksen, leikkauksen kautta ensi-iltaan.¹⁵ Tutkittaessa sitä, miten historialliset elokuvat rakentavat tulkintansa menneisyydestä, on tutkittava valmista tuotetta eli julkaistua elokuvaa, eikä sitä, mikä on mahdollisesti ollut elokuvantekijöiden alkuperäinen idea. Täten pääpaino tulkinnassa on oltava valmiin elokuvan tutkimisessa, mutta on myös huomioitava ne vaiheet ja eri tekijät, jotka ovat tähän valmiiseen tuotteeseen vaikuttaneet.¹⁶ Ajoittain elokuvan saama huono vastaanotto myös johtaa siihen, että tekijät muokkaavat elokuvaansa sen ensi-illan tai kohdeyleisölle järjestetyn esityksen jälkeen. Ulkoisen lähdekritiikin kautta tutkimuksessa onkin tärkeää huomioida se, mitä versiota elokuvasta tutkii.

Ulkoisen lähdekritiikin avulla saatu tieto auttaa ymmärtämään elokuvan tekijöiden tarkoitusperiä ja elokuvan yhteyksiä yhteiskuntaan, mutta elokuvan esittämää tulkintaa menneisyydestä ei voi selvittää ilman elokuvan sisäistä lähdekritiikkiä eli tulkintaa. Tutkittaessa elokuvaa historiallisena kertomuksena ei sisäisen lähdekritiikin tehtävä ole arvioida sitä, onko lähde totuudenmukainen. Sisäisellä lähdekritiikillä tarkoitetaan elokuvan tutkimisessa elokuvan lähilukua. Ei voida antaa selkeää ohjetta siitä, kuinka tarkasti jokaista elokuvaa olisi luettava, tämä on ratkaistava aina tapauskohtaisesti; kysymyksenasettelun ja valittujen elokuvien mukaisesti. Elokuva on harvoin

¹⁵ Salmi 1993, s. 130-137.

¹⁶ Rosenstone 2006, s.19.

tarvetta tulkita lähilukemisella jokaisen kohtauksen osalta, koska tämä voisi viedä ajallisesti viikkoja. Hannu Salmen mukaan yksi tapa hahmottaa elokuvaa olisi purkaa se segmentteihin jotka ovat itsenäisiä kerronnallisia elementtejä, ajallisesti ja paikallisesti yhtenäisiä kokonaisuuksia. Omassa tutkimuksessani tulen viittaamaan elokuvan alusta kohtaukseen kulunutta aikaa.¹⁷

Elokvat eivät vain heijasta yhteiskunnan arvoja ja mielipiteitä vaan ne ottavat osaa yhteiskuntansa keskusteluun menneisyyden määrittelystä ja merkityksestä eli ne eivät toimi irrallaan muista tavoista joilla ihmiset jäsentävät menneisyyttänsä. Historiallista elokuvaa onkin vaikea analysoida ja arvioida, jos ei tunne tätä laajempaa diskurssia josta historialliset elokuvat ovat yksi osa.¹⁸ Elokuvan, kuten minkään muunkaan historiaesityksen, historialle antamaa merkitystä ei voi ymmärtää, ellei tiedä mitä on tapahtunut merkityksen annon ajankohdan ja kuvatun tapahtuman välillä. Pyrkinessäni selvittämään, miksi elokuvien esittämä kuva Texasin vallankumouksesta on muuttunut ajan kuluessa, on otettava huomioon yhdysvaltalaisessa yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset, kuten kansalaisyhteiskunta ja väestörakenteessa tapahtuneet muutokset, erityisesti latinoiden määrän kasvu.

Tutkittaessa elokuvan muodostamaa kuvaa menneisyydestä ja verrattaessa sitä kirjoitetun historian esittämään tulkintaan ei elokuvaa saa vain verrata nykyisten tutkimusten antamaan tietoon ja todeta että elokuvan tulkinta on virheellinen. Tärkeää on tulkita elokuvaa sen valmistumisajankohdan arvojen ja tietämyksen valossa. Erityisesti varhaisten elokuvien esittävä kuva eri vähemmistöistä kuten mustista ja meksikolaisista on nykymittapuun mukaan usein erittäin rasistinen, mutta verrattuna valmistumisaikansa muuhun julkiseen historiaan tai akateemiseen tutkimukseen tuo kuva voi olla täysin yhdenmukainen. Eräissä aikaisemmissa kirjoituksissa, joissa on käsitelty Alamon tapahtumia kuvaavia elokuvia, onkin mielestäni liiaksi keskitytty varhaisten elokuvien meksikolaisista esittämiin rasistisiin stereotyyppioihin ja täten jätetty huomioimatta muita seikkoja elokuvista.

1.5. Elokuva ja historiantutkimus

Historialliset tapahtumat ovat olleet elokuvien aiheena niin kauan kuin elokuvia on tehty. 1910-luvulla elokuvien kautta esitettiin yleisölle erilaisia menneisyyden tapahtumia niin Ranskassa, Italiassa kuin Yhdysvalloissa. Varhaisten elokuvantekijöiden keskuudessa esiintyi suurta

¹⁷ Salmi 1993, s. 143-145.

¹⁸ Rosenstone 2006, s.134.

kiinnostusta elokuvien mahdollisuuteen esittää historia uudella tavalla ja elokuvien jopa ajateltiin syrjäyttävän perinteisen, kirjoitetun historian. Esimerkiksi yhdysvaltalainen elokuvantekijä D.W. Griffith oli tätä mieltä.¹⁹

Historialliset elokuvat eivät syntyneet tyhjiössä vaan ne olivat uusin länsimaisista ilmaisumuodoista ja historiallisen fiktion lajeista. 1700-luvun lopulta lähtien historialliset teemat nousivat eurooppalaisessa taiteessa ensin myyttisten aiheiden rinnalle ja pian niiden ohi. Historiallisia aiheita käsittelevissä näytelmissä, oopperoissa ja kirjallisuudessa käsiteltiin aiheita jotka myöhemmin siirtyivät uuden media, elokuvan, aiheeksi. Myös monia niistä kerronnallisista keinoista, joita elokuva myöhemmin otti käyttöönsä, esiintyi ensin näissä vanhemmissa historiallisen fiktion muodoissa.²⁰

Elokuva nousi melko varhain esiin myös historiantutkijoiden kongresseissa, mutta historioitsijoiden suhtautuminen tähän uuteen mediaan ei ollut yhtä innostunutta ja positiivista kuin Griffithillä ja muilla elokuvantekijöillä. Historiallisten näytelmäelokuvien ei katsottu olevan historiallisesti merkittäviä ja ainoastaan propagandaelokuvien ja uutisfilmien katsottiin olevan sopivia tutkimuksen kohteita. Täten vuosien 1926-1934 historioitsijoiden kansainvälisten kongressien yhteydessä toimineen kansainvälisen ikonografisen komission suositusten mukaan suuri osa elokuvista rajattiin historiantutkimuksen ulkopuolelle. Komission suositusten mukaan vain sellaiset elokuvat, joilta puuttuivat dramaattiset ja taiteelliset tarkoitusperät ja jotka kuvasivat vain elokuvan keksimisen jälkeisiä tapahtumia tai henkilöitä katsottiin historiallisesti merkittäviksi elokuviksi ja siten historiantutkimuksen kohteeksi kelpaaviksi. Hannu Salmen mukaan tämä asenne elokuvia kohtaan on säilynyt historian metodioppaissa ainakin 1960-luvulle asti, ellei jopa pidemmällekin.²¹

Tämä historiantutkijoiden negatiivinen suhtautuminen merkittävään osaan elokuvia kohtaan on myös heijastunut niihin tapoihin joilla elokuvia on tutkittu. Vuonna 1993 ilmestyneessä teoksessaan *Elokuva ja historia* Salmi esitti kaksi tutkimustapaa joita pääasiassa on käytetty elokuvaa tutkittaessa. Ensinnäkin on tutkittu elokuvan historiaa, mikä on tarkoittanut esimerkiksi elokuvan teknisen kehityksen tutkimista, tiettyjen elokuvagenrejen kehityksen tutkimista tai elokuvan kulttuurihistoriaa. Toinen tapa, jolla elokuvaa on tutkittu, on ollut käyttää elokuvaa lähteenä tutkittaessa jotain elokuvan ulkopuolista kohdetta. Tällöin elokuva on ollut tukena muille

¹⁹ Rosenstone 2006, s. 11-14; Toplin 2002, s. 197-199.

²⁰ Salmi 2004, s. 154-159.

²¹ Salmi 2001, s. 135-136.

käytettäville lähteille. Tällaisesta tutkimuksesta Salmella on esimerkkinä auton historia. Teoksessaan Salmi pohti myös kolmatta tapaa tutkia elokuvaa eli tutkia elokuvaa historiallisena kertomuksena.²² Juuri tämä kolmas tutkimustapa on kohdannut suurinta vastustusta historiantutkijoiden taholta. Pierre Sorlin oli vielä 1980 ilmestyneessä teoksessaan *The Film in History* sitä mieltä, että historialliset elokuvat kertoisivat enemmän omasta valmistumisajankohdastaan kuin kuvaamastaan aikakaudesta. Hänelle historialliset elokuvat vain tarjoavat kontekstin, jossa elokuvantekijät voivat käsitellä oman aikansa ongelmia.²³ Salmen teoksen ilmestyessä elokuvallisen historiantutkimuksen tutkimus oli pitkälti tutkimatonta aluetta, mutta tilanne on tämän jälkeen muuttunut ja tutkimus on yleistynyt sekä Suomessa että ulkomailla 1990- ja 2000-luvuilla.²⁴ Tämä kasvanut kiinnostus elokuvaan historiallisena kertomuksena syntyi samaan aikaan kun historiantutkimuksen keskuudessa 1990-luvulla kiinnostuttiin muistakin historiallisen fiktion muodoista ja siitä miten ne muodostavat historiantulkintansa.²⁵

Ei vain historiantutkijoiden, vaan myös muun yleisön suhtautumista historiallisiin elokuviin on leimannut usko siitä, että elokuvat esittävät menneisyyden tapahtumat virheellisesti. Elokuvien on jopa pelätty vääristävän ihmisten käsityksiä menneisyydestä. Historiallisia elokuvia arvostelevat tahot vertaavat elokuvia kirjoitettuun historiaan tai dokumenttielokuviin ja -sarjoihin ja pystyvät osoittamaan lukuisia näytelmäelokuvien sisältämiä virheitä. Tällaista, usein lähes refleksinomaista, elokuvien virheisiin keskittyvää lähestymistapaa leimaa se, että elokuvaa verrataan kirjoitettuun historiaan eikä elokuvaa mielletä omilla säännöillään toimivaksi historiankirjoituksen muodoksi. Elokuvatutkimuksen parissa on taas usein painotettu sitä, että historialliset elokuvat ovat vain allegorioita nykyajasta ja taiteellisia tulkintoja historiallisen kerronnan sijaan.²⁶

Vaikka historialliset elokuvat onkin viime vuosikymmeninä hyväksytty historiantutkimuksen kohteiksi, on eräiden historiallisia elokuvia käsittelevien tutkijoiden keskuudessa ollut erilaisia näkökantoja siitä, millaiset elokuvat voidaan katsoa historiallisiksi elokuviksi. Elokuvat, jotka kuvaavat todellisia historiallisia tapahtumia todellisten historiallisten henkilöiden kautta ovat kaikkien tutkijoiden mielestä luettavissa historiallisiksi elokuviksi. Samoin elokuvat, joissa fiktiivisten hahmojen kautta käsitellään todellisia menneisyyden tapahtumia, ovat useimpien tutkijoiden hyväksyttävissä historiallisiksi elokuviksi. Osa niistä tutkijoista, joille tämä ryhmittely

²² Salmi 1993, s. 13-14.

²³ Sorlin 1980, s. 208.

²⁴ Salmi 1993, s. 244; Mulari & Piispa 2009, s. 9-12.

²⁵ Salmi, 2004, s. 151-152.

²⁶ Toplin 2002, s. 1-2, 8-10, 200; Rosenstone 2006, s. 150.

on merkittävää, rajaa historiallisten elokuvien genren ulkopuolelle niin sanotut pukudraamat joissa menneisyys toimii vain kulissina fiktiivisten hahmojen seikkailulle. Eräs esimerkki tällaisesta pukudraamasta on *Tuulen viemää*. Mielestäni tällainen rajanveto on osittain turhaa, koska myös pukudraamat varmastikin vaikuttavat jossain määrin yleisönsä historiankuvan muodostumiseen. Lisäksi, koska tässä työssä kaikki käsittelemäni elokuvat käsittelevät todellista tapahtumaa ja tekevät sen pääosin todellisten henkilöiden kautta, ei työssäni ole tarpeen ottaa kantaa tähän jaotteluun.²⁷

2. TEXASIN VALLANKUMOUKSEN HISTORIA

2.1. Vallankumouksen kulku

Texasin vallankumouksen juuret ovat osittain Meksikon sisäisessä kuohunnassa ja osittain sinne saapuneiden anglosiirtolaisten ja Meksikon välisissä erimielisyyksissä. Meksikoa oli vaivannut poliittinen epävakaus sen vuonna 1821 saadusta itsenäisyydestä alkaen. Vallassa vuorottelivat vahvaa keskusvaltaa kannattavat, konservatiiviset sentralistit ja osavaltioiden itsemääräämisoikeutta kannattavat, liberaalit federalistit. Valta vaihtui vaaleista huolimatta usein aseellisten vallankaappausten kautta. Meksikon pohjoinen rajaseutu oli kehittymätön ja harvaan asuttu ja sen pelättiin luisuvan länteen laajenevan Yhdysvaltojen käsiin. Alueen kehittämiseksi ja asuttamiseksi Texas avattiin yhdysvaltalaiselle siirtolaisuudelle sillä ehdolla, että siirtolaisista tulisi Meksikon kansalaisia ja he kääntyisivät katolisiksi. Kyseinen suunnitelma oli itse asiassa ollut tarkoitus käynnistää jo aikaisemmin, Meksikon vielä ollessa osa Espanjaa. Siirtolaisuus sujui aluksi ilman ongelmia osittain siitä syystä, että Yhdysvalloista saapuvat anglot asettuivat asumaan eri alueelle kuin Texasissa jo asuvat meksikolaiset, tejanot. Anglojen ja meksikolaisten viranomaisten välillä alkoi kuitenkin esiintyä kitkaa erinäisistä syistä.

Yhdysvalloista tulevat siirtolaiset olivat tottuneet laajempaan itsehallintoon kuin mitä he Meksikossa kokivat. Texasissa heidän oli noudatettava lakeja, jotka säädettiin Meksikon pääkaupungissa tai Coahuila y Texasin osavaltion senaatissa ja sekä anglot ja että tejanot kokivat että texasilaisilla ei ollut tarpeeksi sananvaltaa heitä koskeviin päätöksiin. Siirtolaiset ja tejanot halusivatkin Texasille laajempaa itsehallintoa ja erottaa Texasin omaksi osavaltiokseen saadakseen paremman sananvallan itseään koskeviin päätöksiin sekä varmistaakseen alueen taloudellisen kehityksen. Toinen erimielisyyksiä aiheuttava tekijä oli orjuus. Suurin osa siirtolaisista saapui

²⁷ Salmi 2004, s. 154-155.

Yhdysvaltojen Etelästä eli orjuuden sallivalta alueelta, kun taas Meksikossa orjuus oli kielletty perustuslailla. Orjuuden kieltämistä pyrittiin kiertämään muuttamalla orjien asema elinikäiseksi velkavankeudeksi ennen Texasin rajan ylittämistä ja osa tejanoistakin kannatti orjuuden sallimista, koska heidän mielestään Texas ei voisi kehittyä taloudellisesti ilman orjien muodostamaa työvoimaa. Yksi syy vallankumoukselle olikin anglojen halu puolustaa oikeuttaan omistaa orjia. Orjuuden merkitys vallankumoukselle ja sen asema Texasin historiassa on ollut pitkälti unohdettu ja vaiettu aihe ja Texas on haluttu nähdä enemmän osana Länttä kuin Etelää.²⁸ Vallankumouksen jälkeen Texasin itsenäistyminen ja liittyminen Yhdysvaltoihin avasi uusia alueita orjuuden leviämiseksi ja tämä taas entisestään lisäsi jännitteitä Etelän ja Pohjoisvaltioiden välillä ennen Yhdysvaltain sisällissotaa. Rauhoittaakseen Texasin ja estääkseen sen liukumisen Yhdysvaltojen vaikutuspiiriin Meksiko kielsi Yhdysvalloista tulevan siirtolaisuuden 1830. Samalla Meksiko poisti siirtolaisille aikaisemmin luvatut veronhelpotukset ja kiristi tullimaksujen perimistä ja lisäsi sotilaidensa määrää Texasissa.²⁹

Orjuuden lisäksi muut taloudelliset tekijät olivat merkittäviä anglojen kasvavaan tyytymättömyyteen. Vero- ja tullivapauden poistaminen aiheutti suurta vastustusta anglojen joukossa, koska he olivat usean vuoden aikana tottuneet siihen, että heillä oli vapaus näistä maksuista. Sotilaiden lisääminen Texasissa haittasi myös tuottoisaa salakuljetusta jota osa siirtolaisista harjoitti. Monilla tejanoilla oli vahvemmat taloudelliset siteet Yhdysvaltojen markkinoille kuin Texasin eteläpuoliseen Meksikoon.³⁰

Texasilaiset järjestivät vuonna 1833 kokouksen jonka perusteella he lähettivät edustajansa, ensimmäiset anglosiirtolaiset Texasiin tuoneen Stephen Austinin viemään uudistuspyyntöjään Meksikon pääkaupunkiin. Meksikon presidentti Antonio López de Santa Anna, joka tuolla hetkellä kannatti federalisteja, hyväksyikin osan uudispyynnöistä, mutta ei myöntänyt Texasille oman osavaltion asemaa – Texasin väestömäärä ei Meksikon perustuslain mukaan vielä ollut riittävän suuri osavaltion aseman myöntämiselle. Austin vangittiin Meksikossa sen jälkeen kun meksikolaisten viranomaisten käsiin päätyi kirje, jossa hän kehotti texasilaisia irtoamaan omaksi osavaltiokseen. Santa Anna siirtyi pian sentralismin kannalle ja vuoden 1835 alussa Meksikossa ryhdyttiin ajamaan läpi useita keskusvaltaa vahvistavia uudistuksia. Näiden seurauksena muun muassa osavaltioiden hallinto siirrettiin tiukasti keskushallinnon alaiseksi ja osavaltioiden omia

²⁸ Campbell 1989, s. 1-9.

²⁹ De León 1999, s. 29-30; Long 1990, s. 37-38; Weber 1982, s. 254-255; Winders 2002, s. 1-7.

³⁰ Long 1990, s. 37-38, 49.

asejoukkoja ryhdyttiin riisumaan aseista. Sentralistien toimet nostattivat meksikolaisia vastarintaan eri puolilla Meksikoa, ei vain Texasissa. Aseellisia kansannousuja ja kapinayrityksiä oli ollut runsaasti jo aikaisemminkin, esimerkiksi Kaliforniassa vuosina 1828, 1829 ja 1832 sekä Sonorassa 1834. Merkittävä kapina Santa Annan ajamia uusia sentralistisia muutoksia vastaan syntyi toukokuussa 1835 Zacatecasin osavaltiossa, jonka kuvernööri johti merkittävän kokoista osavaltion omaa armeijaa. Santa Anna kuitenkin kukisti armeijoineen Zacatecasin federalistit verisesti.³¹

Texasissa anglosiirtolaisista koostunut joukko nousi Anahuacissa pienimuotoiseen aseelliseen kapinaan vastustaessaan meksikolaisten tullitoimia kesäkuussa 1835. Meksikolaiset olivat vanginneet joukon angloja, jotka olivat kieltäytyneet tullimaksujen maksamisesta ja William Travisin johdolla aseellinen joukkio vapautti nämä vangit. Travisin toimet eivät kuitenkaan vielä tässä vaiheessa saaneet laajaa kannatusta ja tämä lähettikin pahoittelunsa Stephen Austinille. Santa Anna lähetti tämän välikohtauksen seurauksena lisää meksikolaisia sotilaita Texasiin. Stephen Austin, joka oli vapautettu yleisen armahduksen yhteydessä heinäkuussa, oli tässä vaiheessa kallistunut aseellisen taistelun puolelle, vaikka tätä ennen hän oli pyrkinyt ajamaan Texasin asioita diplomatian keinoin. Austinin vapautuminen vankeudesta olikin merkittävä tekijä vallankumouksellisuuden lisääntymiselle siirtolaisten keskuudessa, sillä Austinista vallankumoukselliset saivat itselleen marttyyriin. Austin ja muut niin sanotun rauhanpuolueen kannattajat olivat kuitenkin tässä vaiheessa valmiit taistelemaan vain Texasin erottamisesta omaksi osavaltiokseen. Pienempi joukko, jota kutsuttiin sotapuolueeksi, halusi jo erottaa Texasin kokonaan Meksikosta. Useat sotapuolueen kannattajista olivat vastikään Texasiin saapuneita yhdysvaltalaisia, rauhanpuolueen kannattajien taas ollessa Texasissa jo pidempään olleita siirtolaisia joilla oli enemmän menetettävää kuin uusilla vapaaehtoisilla. Osa näistä vapaaehtoisista oli taistelemassa vapauden puolesta, osa oli paossa velkojiaan tai yhdysvaltalaista lakia, merkittävä houkutus oli myös se, että Texasiin saapuville vapaaehtoisille luvattiin palkkioksi maata Texasista. Tämä kasvava yhdysvalloista saapuva vapaaehtoisten määrä lisäsi entisestään meksikolaisten epäluuloa vallankumouksellisten päämääristä. Lokakuun aikana tapahtui muutamia aseellisia yhteenottoja vallankumouksellisten ja meksikolaisten sotilaiden välillä. Marraskuussa järjestetyssä kokouksessa vallankumoukselliset päättivät perustaa hallinnon Texasiin, mutta yhä pysyä osana Meksikoa. Merkittävä taistelu käytiin joulukuussa Texasin suurimmassa kaupungissa, San Antonio de Bexarissa. Meksikolaisen armeijan johtaja, Santa Annan lanko, kenraali Martin Perfecto de Cos oli joukkoineen linnoittanut kaupungin reunamalla olevalle hylätylle espanjalaiselle lähetysasemalle,

³¹ Ibid., s. 53; Lack, 1999, s.7; Weber 1982, s. 243, 247.

joka tunnettiin nimellä Alamo. Vallankumoukselliset voittivat Cosin joukot ja antautumisehdoissa tämä suostui vetäytymään joukkoineen Texasista ja olemaan ryhtymättä uuteen taisteluun texasilaisia vastaan.³²

Vahvistaakseen asemiaan Texasin vallankumoukselliset pyrkivät saamaan itselleen Yhdysvalloista apua, sekä rahallista tukea että aseistettuja vapaaehtoisia. Erilaisia rahankeräystapahtumia järjestettiin eri puolilla Yhdysvaltoja ja Texasiin lähtevät vapaaehtoiset perustivat joukko-osastoja Yhdysvaltojen puolella. Nämä toimet olivat virallisesti Yhdysvaltain puolueettomuuslakien vastaisia, mutta näitä lakeja valvovat viranomaiset olivat itse usein mukana perustamassa ja varustamassa Texasiin lähtevien palkkasotilaiden osastoja. Meksikon sisäisiin asioihin sekaantuminen Texasin vuoksi ei ollut uutta Yhdysvalloissa - maan Meksikon-lähettiläät olivat ajoittain pyrkineet lahjomalla saamaan meksikolaiset viranomaiset suostumaan Texasin myymiseen Yhdysvalloille. Vapaaehtoisille ja rahaa luovuttaville lupaus viljavasta maasta Texasissa oli merkittävä houkute.³³

Kukistettuaan Zacatecasin vallankumoukselliset Santa Anna oli levännyt ja valmistautunut marssimaan joukkoineen Texasiin kukistamaan kapinallisia. Osittain Santa Annan kehotuksesta Meksikon kongressi antoi päätöksen, jonka mukaan kaikkia ulkomaalaisia taistelijoita kohdeltaisiin merirosvoina eli heidät teloitettaisiin. Joulukuun lopulla joukot lähtivät hitaalle marssille kohti Texasia. Texasissa vallankumoukselliset eivät uskoneet Santa Annan saapuvan talven aikana, koska olosuhteet armeijan marssille Meksikon keskiosista Texasiin olivat silloin huonot. Santa Anna marssi pääjoukkoineen kohti San Antonio de Bexaria ja samaan aikaan toinen osasto eteni kohti Goliadia, jonne oli asettunut James Fanninin johtamat anglojoukot. Santa Annan joukot saapuivat San Antonioon helmikuun 23. päivä 1836 ja yllätetyt vallankumoukselliset vetäytyivät kaupungista Alamoon. Santa Anna asettautui piirittämään Alamoja jossa vallankumouksellisten joukkoja johtivat William Travis ja Jim Bowie. 13 päivää kestäneen piirityksen jälkeen Santa Annan joukot valtasivat Alamon ja surmasivat kaikki puolustajat joita arvellaan olleen 182-257 miestä, näiden joukossa entinen yhdysvaltain kongressiedustaja David Crockett. Alamon piirityksen aikana vallankumouksellisten johto oli kokoontunut Washington-on-Brazosiin, jossa he allekirjoittivat Texasin itsenäisyysjulistuksen 2. maaliskuuta 1836. Itsenäisyysjulistus ei ollut yksinomaan anglojen aikaansaannos, sillä allekirjoittaneiden joukossa oli kolme syntyperäistä Meksikon kansalaista joista

³² Henriksson 1990, s. 125-126; Lack 1999, s. 17-18; Long 1990, s. 58-60, 67-68; Winders 2002, s. 17-20, Weber 2002, s. 144-148.

³³ Long 1990, s. 110-115, 129-131.

yksi, Lorenzo de Zavala, oli entinen Meksikon talousministeri ja joka nimettiin nyt Texasin ensimmäiseksi varapresidentiksi. Alamoon ei piirityksen aikana saapunut tietoa tästä julistuksesta joten siellä vallankumoukselliset eivät tienneet taistelevansa nyt virallisesti itsenäisen Texasin puolesta, vaikka se osan tavoitteena olikin.³⁴

Alamon taistelusta muodostui lähes välittömästi voimakas symboli ja Alamon tapahtumat myös muuttivat yhdysvaltalaisen mielipiteen Texasin vallankumouksesta. Texasin tapahtumia käsiteltiin yhdysvaltalaisessa lehdistössä aluksi ulkomaan uutisina, olihan Texas osa Meksikoa. Alamon taistelun jälkeen suhtautuminen Yhdysvalloissa muuttui. Texasia käsittelevät uutiset siirtyivät kotimaan uutisiksi, osittain varmasti siitä syystä että Alamossa oli kuollut muiden joukossa David Crockett, joka oli tunnettu entisen poliitikonuransa lisäksi myös hänen elämästään tehdyistä näytelmistä ja kirjoista. Suuri osa yhdysvaltalaisista, varsinkin Etelässä, oli jo tukenut tai ainakin tuntenut sympatiaa vallankumousta kohtaan, mutta vastustaviakin mielipiteitä oli esiintynyt, varsinkin orjuuden vastustajien keskuudessa. Alamon verilöylyn jälkeen myös tämä taho osittain kääntyi Texasin vallankumouksellisten puolelle.³⁵

James Fanninin joukot vetäytyivät Goliadista 19. maaliskuuta ja joutuivat pian taisteluun meksikolaisia joukkoja vastaan ja antautuivat näille 20. päivänä. Vangitut anglot, noin 340 miestä, marssitettiin 27. maaliskuuta ulos Goliadin linnoituksesta ja Santa Annan käskystä ammuttiin, osan päästessä pakoon. Tämä Goliadin verilöyly yhdessä Alamossa koetun tappion kanssa aiheutti pakokauhua angloissa ja nämä vetäytyivät Sam Houstonin johdolla kohti Yhdysvaltain rajaa. Houstonia kritisoitiin voimakkaasti haluttomuudesta taistella ja kosta Alamon ja Goliadin verilöylyt. Houston kuitenkin ymmärsi, että hänen pieni ja kouluttamaton armeijansa ei voisi taistella Santa Annan armeijaa vastaan, vaan sen kokoa olisi kasvatettava ja miehiä koulutettava ja hänen olisi löydettävä taistelulle sopiva paikka. Santa Anna jakoi joukkonsa osissa Houstonin perään ja komensi itse yhtä näistä joukko-osastoista.³⁶

Huhtikuun 20. päivänä Houstonin komentamat, hiukan yli yhdeksänsadan miehen vahvuiset joukot kohtasivat Santa Annan johtaman, lähes 1400 miehen vahvuisen meksikolaisen joukko-osaston nykyisen Houstonin liepeillä olevalla San Jacinton kentällä. Vallankumoukselliset yllättivät siestää viettävät meksikolaiset ja lyhyessä, vain 18 minuuttia kestäneessä taistelussa voittivat nämä. Anglot

³⁴ De León 1999, s. 32, Roberts & Olson 2001, s. 153; Winders 2002, s. 21-26.

³⁵ Roberts & Olson 2001, s. 181.

³⁶ Long 1990, s. 283-287; Winders 2002, s. 26-27.

jatkoivat pakenevien meksikolaisten surmaamista vielä varsinaisen taistelun päätyttyä halutessaan kostaa Alamon ja Goliadin tapahtumat. Taistelun ja sitä seuranneen verilöylyn seurauksena kuoli tai kuolettavasti haavoittui vain yhdeksän vallankumouksellista mutta meksikolaisia sai surmansa noin 630 henkeä. San Jacinton taistelussa Sam Houstonin johtamien vallankumouksellisten joukkojen taisteluhuutona oli ”Muistakaa Alamo!” ja voittaessaan Santa Annan he antoivat Alamon tappiolle oman merkityksensä. Michel-Rolph Trouillotin mukaan Santa Anna hävisikin San Jacintossa sekä tuon kyseisen taistelun että aikaisemmin voittamansa Alamon taistelun, koska voittoaivat anglot pääsivät antamaan Alamolle ja vallankumoukselle omat merkityksensä.³⁷ Taistelun aikana paennut Santa Anna jäi vangiksi ja hänen henkilöllisyytensä selvittyä osa angloista halusi surmata hänet, mutta Houston ymmärsi, että Santa Annaa tarvittaisiin elossa allekirjoittamaan rauhansopimus, joka takaisi Texasin itsenäisyyden. Toukokuun 14. päivänä allekirjoitettiin niin sanotut Velascon sopimukset, joiden perusteella meksikolaisten joukkojen oli poistuttava Texasista ja Santa Anna tunnusti Texasin itsenäisyyden. Meksikon kongressi ei koskaan hyväksynyt tätä sopimusta ja Santa Annakin kiisti hyväksyneensä Texasin itsenäisyyden palattuaan Meksikoon.³⁸

2.2. Vallankumouksen merkitys ja muistaminen

Meksiko ei missään vaiheessa virallisesti tunnustanut Texasin itsenäisyyttä ja Meksikossa pelättiin Texasin itsenäistymisen olevan vain ensimmäinen vaihe maan pohjoisten osien menettämislle länteen laajenevalle Yhdysvalloille. Texasin liittyminen Yhdysvaltoihin vuonna 1846 sen 28. osavaltiona sai Meksikon katkaisemaan diplomaattisuhteet Yhdysvaltojen kanssa. Texasilla ja Meksikolla oli eri näkemykset siitä missä alueiden välinen raja kulki. Meksikon mukaan Texasin etelärajan oli ollut Nueces-joki, kun taas Texasin mielestä raja kulki etelämpänä, Rio Grandella. Yhdysvaltalaisien joukkojen sijoittautuminen näiden kahden joen väliselle kiistellylle alueelle johti tulitaisteluun, mikä sai Yhdysvallat julistamaan sodan Meksikolle. Täten Texasin vallankumous ja itsenäistymisen olivat alkusoittona Yhdysvaltain ja Meksikon välillä vuosina 1846-48 käytyyn sotaan. Tämän sodan seurauksena Meksiko menetti Texasin mukaan luettuna noin puolet silloisesta maa-alueestaan Yhdysvalloille. Näiden tapahtumien seurauksena Yhdysvaltoihin muodostui suuri meksikolais-amerikkalainen vähemmistö. Tämän vähemmistön kohteluun ovat vaikuttaneet negatiivisesti muun muassa Texasin vallankumouksen aikana syntyneet stereotyyppit ja vallankumouksen ympärille syntyneet myytit. Texasin vallankumous on myös ensimmäisiä selkeitä esimerkkejä niin kutsutusta Kutsumuskohtalo-ajattelumallista (*Manifest destiny*).

³⁷ Trouillot 1995, s. 2.

³⁸ Henriksson 1990, s. 126-127; Winders 2002, s. 26-28.

Kutsumuskohtalon mukaan Jumala oli valinnut Yhdysvallat viemään sivistystä eteenpäin uusille alueille. Kyseinen termi syntyi vasta Texasin vallankumouksen jälkeen, vuonna 1845, mutta uskomus ja ajatusmalli olivat olemassa jo 1800-luvun alkuvaiheista asti.³⁹

Erilaiset tulkinnat ja esitykset Texasin vallankumouksesta levisivät nopeasti eri muodoissa Yhdysvalloissa ja levittivät tietoisuutta tapahtumasta koko maahan. Alusta asti suuri osa yhdysvaltalaisista näki Texasin vallankumouksen taisteluna vapauden puolesta tyranniaa ja orjuutta vastaan – eräänlaisena jatkumona Yhdysvaltain omalle vapaussodalle. Meksikon hallituksen toimet toivat Texasiin muuttaneiden anglojen mieleen englantilaisten toiminnan ennen Yhdysvaltain vapaussotaa.⁴⁰ Monien Texasin vallankumoukseen osallistuneiden sukulaisia oli osallistunut Yhdysvaltain vapaussotaan tai Yhdysvaltojen ja Englannin välillä vuosina 1812-15 käytyyn sotaan, joka tunnetaan Yhdysvalloissa nimellä vuoden 1812 sota. Osa vallankumouksellisista oli itse ottanut osaa vuoden 1812 sotaan tai Yhdysvaltojen käymiin intiaanisotiin, esimerkiksi Davy Crockett oli toiminut tiedustelijana intiaanisodissa, samoin vallankumouksellisten joukkojen ylipäällikkö ja Texasin tuleva presidentti Sam Houston oli ottanut osaa samaan sotaan. Vapautensa puolesta taistelevat, pääosin yhdysvaltalaisista siirtolaisista koostuvat vallankumoukselliset nähtiin puolustamassa vapautta ja edistystä Santa Annan joukkoja vastaan. Texasin vallankumous oli monimutkainen tapahtuma, mutta parhaiten se muistetaan koko vallankumouksen symboliksi muodostuneesta vanhasta espanjalaisesta lähetysasemasta Alamosta. Muut vallankumouksen tapahtumat eivät ole saaneet yhtä suurta huomiota yhdysvaltalaisessa populaarikulttuurissa kuin Alamo, ja voidaan jopa sanoa, että Alamosta on tullut koko vallankumouksen symboli.⁴¹

Texasin vallankumousta käsiteltiin varsin nopeasti erilaisissa historiankirjoituksissa, sekä akateemisissa että populaarikulttuurin erilaisissa tuotteissa. Varhaisten kirjoittajien tärkein näkökanta oli oikeutuksen antaminen vallankumoukselle. Kirjoittajien mukaan vallankumoukselle oli moraalinen selitys: espanjalaisten valloittajien väärinkäytösten ja katolisen kirkon vaikutuksesta Meksiko oli kaoottinen, puolibarbaarinen yhteiskunta jota hallitsivat korruptoituneet ja epäpätevät tyrannit. Meksikolaiset olivat kykenemättömiä hallitsemaan itseään, joten anglosaksista rotua edustavien siirtolaisten oikeus – ellei jopa velvollisuus – oli erottaa Texas Meksikosta ja täten turvata alueen kehitys tuomalla sinne läntinen sivistys. Tällainen moraalinen ylemmyudentunto ei ollut ainutlaatuista vain Texasia käsittelevissä kirjoituksissa, samanlainen sävy väritti myös muita

³⁹ Winders 2004, s. 73.

⁴⁰ Long 1990, s. 32-33; Roberts & Olson 2001, s. 51-52.

⁴¹ Graham 1985, s. 42.

tähän aikaan tehtyjä yhdysvaltalaisia historiankirjoja. Täten vallankumouksen taustalla olleet anglojen taloudelliset tekijät kuten halpa maa ja orjuus jäivät näiden moraalisten selitysten varjoon.⁴²

Muiden kirjoitusten lisäksi Texasin vallankumousta ja varsinkin Alamon tappiota käsitteleviä runoja ja näytelmiä ilmestyi Yhdysvalloissa jo keväällä 1836 ja näiden sanoma kertoi urhoollisten, ajoittain lähes puolijumalallisten sankareiden uhrautumisesta vapauden alttarilla. Ensimmäinen fiktiivinen historiallinen romaani Texasin vallankumouksesta ilmestyi Yhdysvalloissa jo vuonna 1838 ja tässä *Mexico Versus Texas* teoksessa vallankumouksen syynä oli sivistyksen taistelu rappiota vastaan. Tämä sama teema säilyi muissakin kirjallisissa populaarikulttuurin esityksissä ja siirtyi niistä 1900-luvun alussa ensimmäisiin Texasin vallankumousta käsitteleviin elokuviin.⁴³

Vallankumouksen muistaminen sai organisoituneempia muotoja 1800-luvun lopulla. Texasissa ja muualla Yhdysvalloissa oli herännyt kasvava kiinnostus oman alueen ja koko maan historiaan ja sen muistamiseen. Yhtenä syynä tälle kehitykselle oli kasvanut siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja tarve luoda maalle yhteinen historia jonka avulla uudet siirtolaiset saataisiin nopeammin sulautettua osaksi yhteiskuntaa ja omaksuma sen tavat ja historia. Sisällissodan jälkeen oli myös tarvetta sekä saada palautettua jakautuneeseen maahan yhtenäisyys että samalla korostaa oman osapuolen, Pohjoisen tai Etelän, historiaa. Erilaiset patrioottiset yhteisöt, veteraanien järjestöt ja historialliset seurakunnat yleistyivätkin voimakkaasti 1870-luvulta lähtien. Samanlaista, oman maan historian korostamista ja menneisyyden luomista tapahtui samaan aikaan myös Euroopassa, esimerkiksi Ranskassa ja Englannissa.⁴⁴ 1800-luvulla eri maissa tapahtunut nationalismin nousu lisäsi kiinnostusta paitsi oman maan historiaan keskittyvän historiantutkimukseen myös historialliseen fiktion ja tänä aikana syntyneet esitysmallit esimerkiksi historiallisista näytelmistä ja kirjallisuudesta vaikuttivat myöhemmin historiallisten elokuvien ilmaisumalliin.⁴⁵ Yhdysvalloissa vakiintui 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa erilaisiin historian esityksiin ja käsitykseen maan menneisyydestä voimakas, lähes pakkomieleinen ajatus edistyksestä. Menneisyyden muistamista leimaava voimakas, rasisminomainen usko anglosaksisen rodun ylemmyyteen oli voimakkaimmillaan juuri tähän aikaan.⁴⁶

⁴² Stagner 1981, s. 165-168.

⁴³ Roberts & Olson 2001, s. 218; Thompson 2001, s.105-108, 124-125.

⁴⁴ Kammen 1991, s. 59, 202, 105-106, 218.

⁴⁵ Salmi 2004, s. 157-158.

⁴⁶ Kammen 1991 s. 133, 220, 238-239.

Vallankumouksen symboliksi muodostuneen Alamon rauniot olivat olleet pitkään unohdettuina vallankumouksen jälkeen ja niitä oli käytetty sekä armeijan varastona että lähelle perustetun kaupan lihavarastona. Raunioilla ei oltu myöskään järjestetty muistojuhlia taistelun viisikymmenvuotispäivänä vuonna 1886. Texasilaisten keskuudessa heräsi 1800-luvun lopulla huoli Alamon raunioiden suojelusta ja raunioiden suojelu ja ylläpito annettiin Daughter of the Republic of Texas järjestölle. Tämä Alamon raunioiden suojelu ajoittui samaan aikaan kun Texasin osavaltio koki modernisaatioprosessin 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alussa. Texasin yhteiskunnassa tapahtui tänä aikana suuria muutoksia joiden tueksi valtaapitävä angloyhteisö loi Alamosta nykyisenkaltaisen symbolin. Tässä vaiheessa Alamon merkityksestä käytiin sen suojelijoiden kesken kiista jota on kutsuttu Alamon toiseksi taisteluksi. Kyseessä tässä kiistassa oli pääosin se, mihin osuuteen Alamon historiasta pitäisi suojelussa keskittyä. Voitolle pääsi kanta jossa keskityttiin vain lähes ainoastaan vallankumouksen ajan historiaan ja tätä edeltävä espanjalainen ja meksikolainen aikakausi jäi vähemmälle huomiolle. Ei vain Alamon kohdalla, vaan laajemminkin Texasin historiaa käsiteltäessä suuntauduttiin tänä Texasin modernisaation aikana aikaisempaa voimakkaammin vallankumouksen ja itsenäisyyden ajan tapahtumiin. Tällä tavalla texasilaiset pystyivät erottautumaan Yhdysvaltojen Etelän ja sen häviämisen sisällissodan historiasta. Painottamalla voittoa vallankumousta ja itsenäisyyttä Texas erottautui täten sekä Etelästä että muista osavaltioista ja suuntautui enemmän Länteen.⁴⁷

Texasissa meksikolais-amerikkalaisen väestönosan kohteluun saatiin perusteluita vallankumouksen historiasta. Vallankumouksen aikana anglojen suhtautuminen tejanoihin oli muuttunut kriittisemmäksi ja rasisemmaksi vallankumousta edeltävään aikaan verrattuna ja tejanoiden katsottiin toimivan Santa Annan puolella. Vallankumouksen jälkeen tejanoihin eri puolilla Texasia kohdistui anglojen taholta erilaisia kostotoimenpiteitä kuten summittaista väkivaltaa, maan ja omaisuuden takavarikointia ja karkotuksia kodeista.⁴⁸ Myöhemmin Meksikon sodan aikana texasilaiset joukot näkivät sodan jatkona vallankumoukselle ja taistelut tilaisuutena kostaa Alamon ja Goliadin tapahtumat meksikolaisille ja texasilaisten toiminta herättikin paheksuntaa muiden yhdysvaltalaisten joukossa.⁴⁹ Muistot vallankumouksen tapahtumista vaikuttivat rotusuhteisiin vielä 1900-luvun puolelle.⁵⁰ Koko vallankumouksen symboliksi muodostunut Alamo on pysyvästi esillä mitä erinäisimmissä muodoissa kuten kirjoissa, sarjakuvissa, elokuvissa, näytelmissä ja leluissa. Tämä jatkuva toisto ja esillä oleminen ovat varmistaneet sen, että Alamosta on tullut ohittamaton

⁴⁷ Cantrell 2007, s. 40-41; Flores 2002, s. 1-15.

⁴⁸ Acuña 1988, s. 27, 49; De León 1983, s. 77-78; Montejano 1992, s. 26-27.

⁴⁹ Winders 2002, s. 99; Cutrer 1995, s. 50, 57.

⁵⁰ Montejano 1992, s. 223-224.

osa yhdysvaltalaisista kulttuurista pääomaa. Tämän seurauksena 1800-luvulla syntyneet tulkinnat ja vallankumoukselle annetut merkitykset etnisesti jakautuneesta taistelusta ovat säilyneet ihmisten mielissä näihin päiviin asti.⁵¹

Historiantutkijat eivät ole yksimielisiä siitä, kuinka merkittävä osa rasismilla oli vallankumouksen syttymiselle. Osa tutkijoista on sitä mieltä, että anglojen meksikolaisia kohtaan tuntema rasismi oli erittäin merkittävä tekijä vallankumouksen syttymisessä. Toisten mielestä rasismilla ei ollut merkittävää osaa vallankumouksen synnyssä, vaikka se olikin yksi tekijä muiden joukossa ja anglojen meksikolaisiin kohdistama rasismi olisi enemmänkin ollut vallankumouksen seuraus kuin sen syy. Texasin vallankumouksen leimaaminen vain rasististen anglojen taisteluksi meksikolaisia vastaan sivuuttaa täysin muut Meksikossa tuona aikana käydyt samankaltaiset taistelut sentralisteja vastaan. Samoin vallankumoukseen osallistuneiden tejanoiden rooli sivuutetaan tällöin. Suhtautuminen vallankumoukseen ja sen syihin jakaa tutkijoiden lisäksi meksikolais-amerikkalaisia tänäkin päivänä. Osa heistä, jotka näkevät vallankumouksen juuret pääosin anglojen rasismissa, on valmis leimaamaan taisteluihin osallistuneet tejanot vain omaa taloudellista etuaan ajaviksi pyrkyreiksi ja pettureiksi. Toinen osa taas haluaisi muuttaa vallankumouksen ympärille kehittynyttä rasistista ja etnisesti jakautunutta mytologiaa kiinnittämällä aikaisempaa enemmän huomiota tejanoiden aktiiviseen rooliin vallankumouksessa. Meksikolais-amerikkalaisten suhtautumiseen Texasin vallankumoukseen ja Alamoan ei niinkään vaikuta se, mitä vallankumouksessa tapahtui vaan se, miten ja mihin vallankumouksen muistoa on sen jälkeen käytetty. Vallankumouksen muistoa on käytetty jokapäiväisenä symbolina meksikolaisten valloittamisesta ja perusteluna näiden huonolle kohtelulle.⁵²

Yhdysvaltojen ja erityisesti Texasin meksikolais-amerikkalaiselle vähemmistölle Texasin vallankumouksesta on muodostunut heidän kokemansa sorron ja rasismin symboli – pitkälti siitä syystä, että valkoinen enemmistö käytti Texasin tapahtumia perusteluna meksikolais-amerikkalaisten huonolle kohtelulle. Vielä nykyisinkin meksikolais-amerikkalaiset lapset ovat kuulleet itsensä tai esivanhempiansa olevan syyllisiä Davy Crockettin ja muiden vallankumouksen sankarien kuolemaan.⁵³ Vaikkakin kuva vallankumouksesta on monipuolistunut ajan myötä, on tapahtumien muistamista ja esittämistä pitkään hallinnut vastakkainasettelu anglojen ja meksikolaisten välillä.

⁵¹ Flores 2002, s. xv.

⁵² Montejano 1992, s. 305-307.

⁵³ Flores, 2002, s. xiii-xiv; Linenthal 1991, s. 71-72.

Meksikossa Texasin vallankumous on nähty ensimmäisenä vaiheena maan hajoamiselle Yhdysvaltain läntisen ekspansion kustannuksella. Texasin tapahtumia ei ole muistettu samalla intensiteetillä kuin Yhdysvalloissa, ennemminkin Meksikossa on haluttu unohtaa Alamo ja paremmin on muistettu Meksikon sodan tapahtumia. Laajemmin katsoen koko Meksikon pohjoisen rajaseudun historia on ollut Meksikossa vähemmän käsitelty aihe kuin Yhdysvalloissa sen läntinen laajeneminen Meksikon alueille. Meksikossa ei esimerkiksi ole kehittynyt mitään yhdysvaltalaisen western-genren tyylistä populaarikulttuurin muotoa. Historiantutkimuksen alalla meksikolaiset tutkijat ovat pääosin jättäneet Texasin vallankumouksen tutkimustensa ulkopuolelle. Tämä on merkinnyt sitä, että Texasin vallankumouksen ja laajemmin koko Meksikon pohjoisen rajaseudun historian esittäminen ja merkityksen määrittely on ollut pääosin yhdysvaltalaisien käsissä.⁵⁴

Texasin vallankumouksen symboliksi noussut Alamo ja siellä käyty taistelu ovat vain yksi esimerkki siitä erikoisesta tavasta, jolla muuten niin paljon edistystä ja voittoa arvostavat yhdysvaltalaiset suhtautuvat hävittyihin taisteluihin. Texasin vallankumouksesta muistetaan paremmin tappioon päättynyt Alamon taistelu kuin voiton ja Texasin itsenäisyyden varmistanut San Jacinton taistelu. Vastaavia esimerkkejä löytyy myös Yhdysvaltain sisällissodasta ja intiaanisodista, tunnetuimpana esimerkkinä George Armstrong Custerin tappio Little Big Hornin taistelussa 1876. Tällaiset taistelut, joissa toinen osapuoli tuhoutuu kokonaan ja joiden toimista ei jää selkeitä asiakirjoja tai muita selittäviä jälkiä, ovat avoimia tulkinnoille. Täten niiden merkitystä on ollut helppo muokata. Vastaavia esimerkkejä taisteluista, joissa toinen osapuoli on tuhoutunut valittuaan vapaaehtoisesti taistelun ylivoimaista vihollista vastaan, löytyy myös muista maista kuten Leonidaksen taistelu Thermopylaissa ja Rolandin kuolema Roncevauxissa. Varsin pian Alamon taistelun jälkeen Alamo ja sen puolustajat rinnastettiin Thermopylaissa kaatuneisiin spartalaisiin – sillä erotuksella, että texasilaiset katsoivat olevansa vielä spartalaisiakin sankarillisempia, sillä ”Thermopylailla oli viestintuojansa, Alamolla ei ketään.”⁵⁵

⁵⁴ Schoelwer & Gläser 1985, s. 98-102; Weber 1982, s. 284; Lack 1991, s. 143.

⁵⁵ Schoelwer & Gläser 1985, s. 102-103; Hutton 1995 s. 14.

3. TEXASIN VALLANKUMOUS VALKOKANKAALLA JA RUUDUSSA

3.1. Martyrs of the Alamo (1915)

Vuonna 1915 valmistunut *Martyrs of the Alamo* on vanhin säilynyt Texasin vallankumousta ja Alamon taistelua käsittelevä elokuva. Elokuvan luultiin pitkään säilyneen vain osittain, kunnes vuonna 1977 kadonneeksi luultu osa löytyi ja se yhdistettiin muiden säilyneiden osien kanssa.⁵⁶ Elokuvan entisöinnin aikana vallitseva kuva Texasin vallankumouksen merkityksestä oli jo muuttunut merkittävästi *Martyrs of the Alamon* valmistumisajasta ja elokuvan esittämästä tulkinnasta. Entisöinnin jälkeen San Antoniossa sijaitseva The Institute of Texas Culture kieltäytyi esittämästä elokuvaa, koska se esittää meksikolaiset nykymittapuun mukaan rasistisessa sävyssä. Elokuva herätti voimakkaita tunteita jo valmistumisaikanaan, elokuvan negatiivinen kuva meksikolaisista sai meksikolais-amerikkalaisen yleisön poistumaan elokuvaa esittävästä teatterista jo 1920-luvulla.⁵⁷ Tästä huolimatta *Martyrs of the Alamo* sai valmistumisensa jälkeen positiivisen ja innostuneen vastaanoton sekä Texasissa että muualla Yhdysvalloissa ja useat kriitikot kehuivat elokuvan esittämän kuvan olevan historiallisen totuuden mukainen. Eräät nykytutkijat sanovat, että *The Martyrs of the Alamo* kertoisi kuitenkin huomattavasti enemmän valmistumisajankohdastaan kuin mitä vuonna 1836 todella tapahtui.⁵⁸ Kuten tulen osoittamaan, elokuvan esittämä kuva Texasin vallankumouksesta ja Alamon taistelusta ei kuitenkaan poikkea oman aikansa muista populaarikulttuurin esityksistä tai akateemisesta historiankirjoituksesta, vaikkakin nykykatsojan silmissä *Martyrs of the Alamo* näyttääkin rasistiselta. Osa elokuvan nykykatsojalle vaikuttavasta rasistisesta sisällöstä myös vastaa ei vain valmistumisaikansa tulkintoja vaan myös vallankumouksen ajan mielipiteitä.

Kun *Martyrs of the Alamo* valmistui vuonna 1915, sitä markkinoitiin kuuluisan ohjaajan D.W. Griffithin nimellä. Tuotantoyhtiö käytti Griffithin nimeä elokuvan mainoksissa ja *Martyrs of the Alamo* pyrittiin rinnastamaan Griffithin vuoden 1915 helmikuussa ilmestyneeseen mestariteokseen, *Kansakunnan syntyyn*, kun elokuvan uudeksi nimeksi tuli 1920-luvulla *The Birth of Texas*. Griffithillä ei todellisuudessa ollut paljoa tekemistä tämän elokuvan kanssa, koska hänen aikansa meni seuraavan suurelokuvansa, *Suvaitsemattomuuden*, valmisteluun. *Martyrs of the Alamon* yhteydessä hänen roolinsa oli eräänlainen valvoja, Supervisor. Griffithin sijaan elokuvan ohjaajana

⁵⁶ Thompson 1991, s. 30; Hutton 1986, s. 8.

⁵⁷ Huberman & Hugetz 1985, s. 32; Graham 1985, s. 48.

⁵⁸ Thompson 1991, s. 29-30; Flores, 2002, s. 107-108.

toimi William Christy Cabanne. Tätä ennen Cabanne oli ohjannut esimerkiksi kaksi Meksikon sisällissotaa ja Pancho Villaa käsittelevää elokuvaa.⁵⁹

Toisin kuin elokuvan nimestä voisi päätellä, *Martyrs of the Alamo* ei kerro vain Alamon taistelusta, vaan se pyrkii kertomaan koko Texasin vallankumouksen tarinan vallankumoukseen käynnistäneistä tapahtumista aina sen päättäneeseen San Jacinton taisteluun. Päättämällä elokuva San Jacinton taisteluun saadaan elokuvalla onnellinen loppu, kun vallankumoukselliset pääsevät kostamaan Alamon tappion ja varmistavat Texasin itsenäisyyden. Elokuvan pääpaino on Alamon tapahtumissa ja San Jacinton taistelua lukuun ottamatta elokuva tapahtuu joko San Antonion kaupungissa tai Alamon sisällä. Muiden historiallisten elokuvien tapaan *Martyrs of the Alamo* yhdistää eri tapahtumia yhdeksi. Elokuvan päättävä San Jacinton taistelu on elokuvassa yhdistetty kolme viikkoa tämän taistelun jälkeen Velascossa allekirjoitettuihin sopimuksiin, joissa Santa Anna hyväksyi Texasin itsenäisyyden ja lupautui vetämään joukkonsa pois maasta. Muihin vallankumouksen taisteluihin elokuvassa viitataan vain silloin, kun eräässä välitekstissä mainitaan San Antonion valtauksen olleen ensimmäinen tehokas isku Texasin itsenäisyyden puolesta.⁶⁰ Kerronnan selkeyden vuoksi on parempi, että muihin tapahtumiin vain viitataan ja katsojille näytetään San Antonion ja San Jacinton tapahtumia.

Koska elokuva kertoo vallankumouksesta Alamon piiritystä laajemmin, katsojille esitellään muitakin keskeisiä hahmoja kuin Bowien, Crockettin ja Travisin muodostama Alamon ”pyhä kolminaisuus”. Meksikolaisista katsojille yksilöidään ainoastaan Cós ja Santa Anna, anglojen puolelta katsojille esitetään todellisista hahmoista Sam Houston. Sam Houstonin kautta elokuvassa esitetään myös Texasin itsenäisyysjulistuksen allekirjoitus. Elokuvan keskeiseen rooliin nostetaan historiallisten henkilöiden sijaan fiktiivinen anglo ”Silent” Smith. Tämän hahmon kautta elokuvaan saadaan mukaan romanttinen kertomus Smithin ja tämän morsiamen välille. Tämän fiktiivisen romanttisen juonikuvion kautta katsojille voidaan esittää monia tapahtumia ilman useiden eri hahmojen käyttöä.

3.1.1. Vallankumouksen syyt

Elokuva alkaa tekstillä, jolla katsojalle kerrotaan kyseessä olevan historiallisen draaman, jonka taustana on Meksikossa vuosina 1835 - 1836 tapahtunut kriisi, sekä Alamon tapahtumien, jotka

⁵⁹ Keller 1994, s. 101; Thompson 1991, s. 24.

⁶⁰ *Martyrs of the Alamo*, 00:18:31-00:18:39.

johtivat Texasin itsenäistymiseen ja myöhemmin Unioniin liittymiseen. Tämän jälkeen vallankumouksen syy kerrotaan katsojalle toisella välitekstillä:

Texasin vallankumouksen välitön syy. Meksikon presidentiksi vuonna 1833 valittu Antonio Lopez de Santa Anna, jonka hänen armeijansa julisti nopeasti diktaattoriksi, ei välittänyt Meksikon vuoden 1824 perustuslaista, joka takasi tasavaltalaisen hallitusmuodon. Santa Anna kielsi Texasin siirtokunnan rakentaneilta, vapautta rakastavilta amerikkalaisilta heidän oikeutensa. He vaativat, että Meksikon olisi palautettava vuoden 1824 perustuslaki ja että Texasin olisi saatava osavaltion asema. Santa Anna ylitti rajan murskatakseen tämän vaarallisen vallankumouksellisen hengen.⁶¹

Tämä selitysmalli mainitsee osan niistä tekijöistä, joiden katsotaan vaikuttaneen vallankumouksen syntyyn eli vuoden 1824 perustuslain syrjäyttämisen ja texasilaisten halun erottaa Texas omaksi osavaltioksi Coahuila y Tejasin yhteydestä. Tämä elokuvan tarjoama selitys kuitenkin muodostaa kuvan vallankumouksesta vain yhdysvaltalaisen siirtolaisten ja meksikolaisten välisenä taisteluna. Tejanoiden rooli vallankumouksessa ja Meksikon sisäinen taistelu federalistien ja sentralistien välillä jätetään täysin huomioitta tässä selityksessä, samoin kuin myös se, että aluksi texasilaiset pitivät Santa Annaa liberaalina oikeuksiensa puolustajana. Vuoden 1824 perustuslain puolustamiseen viitataan myös Alamon taistelun aikana. Ulkokuvissa näkyy kappelin yllä Meksikon lippu, jonka keskiosaan on vallankumouksellisten toimesta lisätty vuosiluku 1824 osoituksena siitä että he taistelevat vuoden 1824 liberaalin perustuslain puolesta.⁶² Lisäksi taistelun viimeisenä päivänä meksikolaisten käynnistettyä hyökkäyksensä Alamo vastaan Crockett katsoo tätä Alamon yllä lippua vannoen sille valan.⁶³ Alamo-mytologian eräs uskomuksista onkin se, että Alamossa olisi ollut juuri tuon kaltainen lippu osoittamassa sitä että vallankumoukselliset halusivat vielä tässä vaiheessa puolustaa meksikolaista perustuslakia. Todisteita siitä, oliko kyseisen kaltainen lippu Alamossa vai, ei ole, mutta koska lippu on keskeinen osa mytologiaa ja tämän lisäksi sen avulla voi helposti visuaalisesti viestiä vallankumouksellisten tarkoitusperiä, on sen käyttäminen elokuvissa ymmärrettävää.⁶⁴

⁶¹ Ibid., 00:00:30 – 00:01:06. ” The immediate cause of the Texas Revolution. Antonio Lopez de Santa Anna, elected president of Mexico in 1833, was shortly declared Dictator by his army, ignoring the constitution of Mexico of 1824, which provided for a republican form of government. Liberty-loving Americans who had built up the Texas colony were denied their rights by Santa Anna. They demanded that Mexico should return to the Constitution of 1824, and that Texas should have a state government. Santa Anna crossed the border to crush this dangerous spirit of revolution.” Käännös tekijän.

⁶² Ibid., 00:31:56-00:31:58, 00:32:25-00:32:27.

⁶³ Ibid., 00:50:05 – 00:50:23.

⁶⁴ Thompson 2001, s. 50.

Vallankumouksen poliittisiin syihin ja sen seurauksiin viitataan kohtauksessa jossa Sam Houston allekirjoittaa Texasin itsenäisyysjulistuksen. Tässä lyhyessä kohtauksessa on hahmojen ilmeillä ja ulkoasuilla luotu kuva vakavasta ja arvokkaasta tilanteesta. Sam Houstonia lukuun ottamatta muut kuvassa olevat itsenäisyysjulistuksen allekirjoittajat ovat vanhoja, arvokkaan oloisia miehiä, joiden ikä viittaa heidän viisauteensa. Houstonin ilme on vakava ennen julistuksen allekirjoitusta ja hän katsoo kaukaisuuteen kuin saadakseen jonkin ohjeen toiminnalleen. Allekirjoitettuaan itsenäisyysjulistuksen Houstonin ilme muuttuu iloiseksi ja onnelliseksi, kun Texasin tulevaisuus ja tuleva edistys on nyt turvattu.⁶⁵

Näiden vallankumouksen poliittisten syiden lisäksi katsojille tarjotaan lisäsyiksi vallankumoukseen valkoisten naisten kunnian puolustaminen meksikolaisten miesten muodostamaa seksuaalista uhkaa vastaan. Elokuvan alkupuolella muutamassa kohtauksessa meksikolaiset esitetään valkoisia naisia himoitsevinä hirviöinä ja tämän uhkakuvan käsitteleminen saa elokuvassa enemmän näkyvyyttä kuin poliittiset syyt. Ensimmäisen kerran tämä tulee esille kohtauksessa jossa meksikolainen upseeri ahdistelee San Antonion kadulla ”Silent” Smithin morsianta, joka on kävelyllä isänsä, vuoden 1812 sodan veteraanin kanssa. Paikalle saapuu myös tuimailmeinen anglomies, joka pelkän katseensa avulla lähes onnistuu saamaan meksikolaisen upseerin alistumaan. Vasta kun meksikolainen tarttuu miekkaan ja täten uhkaa aseistamatonta angloa väkivallalla tämä poistuu. Samanaikaisesti vanhus tyttärineen on saapunut kotinsa ovelle jossa heitä odottaa jälleen yksi meksikolainen sotilas.⁶⁶

Meksikolaisten valkoisiin naisiin kohdistamat solvaukset eivät kuitenkaan jää elokuvassa kostamatta. Meksikolainen upseerin pysäytettyä Emily Dickinsonin kadulla ja käytyä tähän käsiksi, Almeron Dickinson päättää kostaa vaimonsa ja muiden valkoisten naisten kokemat vääryydet ja vallankumous saa lopullisen sytykkeensä.⁶⁷ Almeron löytääkin vaimoan loukanneen upseerin ja ampuu tämän. Ampumisen jälkeen meksikolaiset vangitsevat Dickinsonin ja Santa Anna antaa määräyksen, että anglojen on luovuttava aseistaan. Välitekstin mukaan Santa Anna etsi jatkuvasti uusia tapoja provosoida amerikkalaisia, joten vastuu vallankumouksesta siirretään selkeästi Santa Annalle.⁶⁸ Tämä Santa Annan provosointi onnistuu, sillä aseiden takavarikointi on lopullinen kannuste vallankumouksen käynnistämiseen: ilman aseita anglot olisivat meksikolaisten armoilla ja kyvyttömiä puolustautumaan. Aseiden keräämisen jälkeen Santa Anna poistuu San Antoniosta ja jättää komennon kenraali Cósille. Tutkijat, jotka ovat kiinnittäneet huomiota *Martyrs of the Alamo*

⁶⁵ *Martyrs of the Alamo*, 00:29:29-00:30:14.

⁶⁶ *Ibid.*, 00:04:12 – 00:05:37.

⁶⁷ *Ibid.*, 00:05:51 – 00:08:41.

⁶⁸ *Ibid.*, 00:08:49-00:09:26.

nykymittapuun mukaan rasistiseen tapaan esittää meksikolaiset seksuaalisena uhkana, ovat sivuuttaneet täysin aseiden takavarikoinnin angloilta.⁶⁹ Eräs sentralistien uudistuksista oli vähentää osavaltioiden omien asevoimien määrää ja täten pienentää mahdollisuuksia nousta taisteluun keskusvaltaa vastaan. Juuri tämä syy oli merkittävä tekijä Zacatecasin taistelulle ja samoin meksikolaisten halu takavarikoida Texasin Yhdysvalloista tulleilta siirtolaisilta heillä oleva kanuuna oli syy erääseen ensimmäisistä Texasissa käydyistä taisteluista. Jättäessään tämän aseiden takavarikoinnin ja antamalla vain vähäistä huomiota elokuvan tapaan kuvata vallankumouksen poliittista taustaa nämä tutkijat ovat esittäneet *Martyrs of the Alamon* vieläkin rasistisempänä kuin se oli ilmestymisaikanaan.

Martyrs of the Alamo on vain yksi monista aikakautensa elokuvista, joissa meksikolaisten toimintaa hallitsevana motiivina oli seksuaalisuus. Useiden elokuvien mukaan erilaisten historiallisten tapahtumien vaikuttimina oli rotujen välisen seksuaalisen kanssakäymisen uhka tai mahdollisuus. Taustalla vaikutti valkoisten keskuudessa pelko rotujen sekoittumisesta. Useissa aikakauden elokuvissa ”sekarotuisten” taholta suuntautui valkoisia naisia kohtaan ”kuolemaakin pahemman kohtalon” eli raiskauksen uhka.⁷⁰ Tämä seksuaalinen uhka ei ollut elokuvien tuoma uusi tema, sillä sama motiivi oli jo aikaisemmin esiintynyt kirjallisuudessa, josta se siirtyi elokuvaan. Samoin elokuvan tulkinta Texasin vallankumouksesta ja Alamon taistelusta ei eroa aikakauden muista populääreistä tulkinnoista. Vuosisadan vaihteessa kirjallisuudessa oli tapahtunut muutos tavassa, jolla meksikolaisia kuvattiin. Aikaisemmin anti-katolisuus oli kuvannut meksikolaiset viattomina, juonittelevien katolisten pappien johdattelemina. Tämän anti-katolisuuden tilalle tuli aikaisempaa voimakkaampi rodullisiin tekijöihin vetoava malli.⁷¹

Texasin vallankumouksen aikana anglojen keskuudessa oli herännyt pelko meksikolaisten uhkasta valkoisille naisille, ja tähän myös yhdistyi pelko meksikolaisten yllyttämästä orjakapinasta, jonka seurauksena myös mustat uhkaisivat valkoisten naisten siveyttä. Tutkijat, jotka ovat kiinnittäneet huomiota *Martyrs of the Alamon* tapaan perustella vallankumousta seksuaalisella tematiikalla, eivät ole ottaneet tätä seikkaa huomioon. Vaikkakin tämä pelko oli vallankumouksen aikana todellinen ja elokuva kuvaa tätä uhkaa, niin uhkakuva osoittautui kuitenkin aiheettomaksi vallankumouksen kuluessa, kun yhtään raiskausta ei raportoitu ja meksikolaisten seksuaalinen uhka hävisi anglojen mielestä nopeasti. Itse asiassa yhdysvalloista tulleet vapaaehtoiset olivat olleet suurempi uhka

⁶⁹ Katso esimerkiksi Thompson 1991, s. 26; Flores 2002, s. 98-104.

⁷⁰ Keller 1994, s. 31-33, 39.

⁷¹ Crisp 2005, s. 154-155; Graham 1985, s. 37-40; Long 1990, s. 151-152.

naisille, sekä angloille että tejanoille, kuin meksikolaiset. Vallankumouksen jälkeen Texasissa meksikolaiset nähtiin väkivaltaisina, ei seksuaalisena uhkana. Seksuaalisuus ja sen kontrollointi ovat Holly Beachley Brearin mukaan tärkeä osa Texasin vallankumouksen mytologiaa ja sen ympärille muodostuneita rituaaleja. Tässä mytologiassa valkoiset miehet pyrkivät sekä suojelemaan että hallitsemaan naisten seksuaalisuutta ja kykyä lisääntyä.⁷²

3.1.2. Väkivaltaiset, kurittomat ja raukkamaiset meksikolaiset

Seksuaalisen uhkan lisäksi meksikolaiset esitetään monilla eri tavoilla negatiivisessa valossa ja angloja huonompina. Santa Anna esitetään turhamaisena ja koreilunhaluisena diktaattorina. Heti elokuvan alussa, jossa ollaan Santa Annan päämajassa San Antoniossa, tuodaan esille tämän ”lännen Napoleonin” koreilunhalu. Päämajassa on koreat pöydät, joilla on hopeisia kynttilänjalkoja ja salin seinillä roikkuu koristelaskoksia. Santa Annan turhamaisuuteen viitataan myös Alamon piirityksen aikana. Santa Anna esitetään kuuntelemassa soittokuntansa musiikkia ja vitsailemassa upseereidensa kanssa samalla kun tavalliset rivimiehet kuolevat Alamon valtausyrityksissä. Diktaattorin turhamaisuus tuodaan esille myös Alamon taistelun jälkeen, Santa Annan ratsastaessa triumfissa San Antonioon. Myös Santa Anna esitetään olevan seksuaalisen viettinsä vallassa kuten muutkin meksikolaiset: Alamon valtauksen jälkeen hän ottaa vangikseen Silent Smithin morsiamen ihastuttuaan tähän heti hänet nähtyään. San Jacinton taistelun edellä Santa Anna näytetään teltassaan huumaantuneena katsomassa meksikolaisten naisten tanssia. Välitekstin mukaan tämä ”Parantumaton huumeiden orja, Meksikon diktaattori, oli myös tunnettu orgioistaan.”⁷³ Santa Annan tiedetään käyttäneen oopiumia ja siitä valmistettuja lääkkeitä, mutta nämä lääkkeet olivat tuona aikana yleisiä ja myös Sam Houstonin on sanottu olleen oopiumista riippuvainen.⁷⁴ Tässä elokuvassa ei viitatakaan Santa Annan todelliseen ja historian tutkimuksen esittämään lääkeriippuvuuteen vaan kyseisellä kohtauksella vahvistetaan kuvaa rappioituneesta meksikolaisesta diktaattorista.

Santa Annan hahmon yhteydessä tulee hyvin esille elokuvan tapa voimistaa sanomaansa ilmeiden ja muiden visuaalisten viestien avulla. Aikaisemmin mainituissa kohtauksissa hän näyttää ajoittain erittäin ylpeältä, toisinaan ylimieliseltä. Alamon taistelun jälkeen, vangitessaan ”Silent” Smithin morsiamen Santa Annalla on himokas ilme. San Jacinton taistelun alla, katsellessaan teltassaan

⁷² Brear 1995, s. 43-44; Roberts & Olson 2001, s. 144.

⁷³ *Martyrs of the Alamo*, 00:01:53-00:2:44, 00:46:23-00:46:26, 00:54:55-00:55:26, 00:55:26-00:56:02, “An inveterate drug fiend, the Dictator of Mexico also famous for his shameful orgies.” Käännös tekijän.

⁷⁴ Long 1990, s. 146-147.

naisten tanssia Santa Anna on juopuneen ja voimattoman näköinen. Nämä liioitellut, lähes eläimelliset ilmeet ovat vastakohtana rauhallisille, asiallisille ja ylvään näköisille angloille ja tämä osoittaa, että meksikolaiset olivat tunteidensa ja viettiensä vallassa, kun taas anglot pystyivät hallitsemaan ne.

Santa Annan esikunnan esitelleen kohtauksen jälkeen katsojalle näytetään katukuvaa epäjärjestyksen vallassa olevasta San Antoniosta. Vaikkakin kohtaus on melko lyhyt, se onnistuu nopeasti esittelemään meksikolaisten kurittomuuden ja moraalisen alennustilan eli lajit. Kuvan vasemmassa laidassa kaksi sotilasta makaa maassa, etualalla hoipertelee vaivoin pystyssä pysyvä humaltunut sotilas jonka ohi kävelee kummassakin käsivarressaan meksikolaista naista pitävä sotilas. Eräs toinen sotilas ei ole ollut aivan yhtä onnekas, sillä hänellä on vain yksi nainen mukanaan. Taustalla joukko siviileitä ja sotilaita tanssii.⁷⁵ Toisissa kohtauksissa näytetään kuinka vallankumousta edeltävässä San Antoniossa meksikolaiset sotilaat ovat juovuksissa ja he pelaavat kadulla pelejä ja järjestävät kukkotappeluita, siviilit taas antavat kotieläintensä kulkea vapaina kaupungin kaduilla. Sotilaille ei myöskään ole kunnioitusta ylempiään kohtaan, vaan he nauravat näille heidän selkensä takana.⁷⁶ Sotilaiden esitetään olevan humalassa jo ennen Santa Annan poistumista San Antoniosta mutta, juopottelu vain lisääntyy tämän jälkeen. Cós ryhtyy muiden upseerien kanssa juopottelemaan heti, kun Santa Anna on joukkoineen marssimassa pois San Antoniosta.⁷⁷

Martyrs of the Alamo on käsittelemistäni elokuvista ainoa, jossa esitetään vallankumouksen alkuvaiheen taistelu, jonka seurauksena vallankumoukselliset valtasivat San Antonion ja Alamon meksikolaiselta sotaväeltä ja karkottivat nämä Texasin alueelta. Tämän elokuvan mukaan merkittävä tekijä taistelun onnistumiselle oli meksikolaisten kurittomuus ja huono moraalit. Kun vallankumoukselliset ryhtyvät taisteluun osa meksikolaisista sotilaita esitetään juopuneina ja taistelukyvyttöminä. Myös komentava upseeri Cós esitetään humaltuneena. Humaltuneet meksikolaiset eivät kykene vastustamaan taistelussa kurinalaisia angloja ja näin San Antonio ja Alamo siirtyvät vallankumouksellisten haltuun.⁷⁸

Meksikolaisten kurittomuus tulee esiin myös Alamon taistelun aikana, kun meksikolaiset upseerit pystyvät johtamaan joukkojaan vain pelon avulla. Selvin esimerkki tästä saadaan, kun Santa Annan

⁷⁵ *Martyrs of the Alamo*, 00:03:02-00:03:10.

⁷⁶ *Ibid.*, 00:07:21-00:07:27, 00:08:35-00:08:39, 00:09:02-00:09:05.

⁷⁷ *Ibid.*, 00:17:09-00:17:12.

⁷⁸ *Ibid.*, 00:18:33-00:21:08.

joukot valmistautuvat lopulliseen hyökkäykseen Alamoon. Välitekstin mukaan Santa Anna käskee ratsuväkensä jalkaväen selustaan pakottaakseen nämä hyökkäämään. Tämän jälkeen näytetään kohtaus, jossa upseeri joutuu pakottamaan arkailevat sotilaat hyökkäykseen. Yksi sotilaista koettaa paeta, jolloin upseeri ampuu hänet. Välitekstin mukaan haavoittuneet ja vertavuotavat meksikolaiset eivät enää uskaltaneet epäröidä, kun ratsumiesten peitset pakottivat heidät hyökkäykseen.⁷⁹ Todellisuudessaakin meksikolainen ratsuväki oli valmiina taistelun viimeisenä päivänä, mutta sen tehtävänä oli olla valmiina estämään Alamon puolustajien pakeneminen, ei pakottaa omaa jalkaväkeä hyökkäämään. Tämä elokuvallinen kerrontatapa vahvistaa elokuvan tulkintaa meksikolaisista pelkureina ja siitä, että heitä voisi johtaa vain väkivallalla. Samalla se vahvistaa kuvaa Santa Annan julmuudesta ja valmiudesta uhrata omia joukkojaan kunniansa vuoksi.

Martyrs of the Alamo ei esitä yhdenkään meksikolaisen tai tejanon olleen vallankumouksen kannalla. Elokuvassa ei tehdä tejanoiden ja muiden meksikolaisten välillä mitään eroa. Vaikkakin alkutekstin mukaan yhdysvaltalaiset olisivat rakentaneet Texasin siirtokunnan, niin visuaalisesti San Antonio on selkeästi meksikolainen kaupunki savitiilestä tehtyine rakennuksineen. Lähes kaikilla miespuolisilla meksikolaisilla siviileillä on sombrero ja muutenkin meksikolaiset erottuvat selkeästi angloista. Tämä korostaa meksikolaisten toiseutta ja ulkopuolisuutta vallankumouksessa ja vapauden ja edistyksen tuomisessa alueelle.

Esittämällä meksikolaiset kaikin tavoin angloja huonompina *Martyrs of the Alamo* ei vain esitä omaa tulkintaansa Texasin historiasta vaan samalla se osallistuu valmistumisajankohtansa keskusteluun meksikolaisten asemasta Yhdysvalloissa. Vuosisadan alussa Meksikosta oli yhdysvaltoihin siirtynyt kasvava määrä siirtolaisia sekä työn perässä että pakoon Meksikon sisällissodan taisteluja. Tämä kasvava meksikolaisten määrä herätti huolta valkoisen valtaväestön keskuudessa ja usein ei tehty eroa uusien tulokkaiden ja maassa jo pitkään olleiden tai siellä syntyneiden meksikolais-amerikkalaisten välillä. Meksikolaisten kasvava määrä synnytti ”ruskean pelon” ja meksikolaisia syytettiin kasvavista sosiaalisista ongelmista, vaikkakin esimerkiksi Kaliforniaan saapui tuolloin kymmenen kertaa enemmän angloja kuin meksikolaisia siirtolaisia. Vuosien 1913-14 lamakausi lisäsi meksikolaisvastaisuutta, kun valkoiset joutuivat kilpailemaan työpaikoista meksikolais-amerikkalaisten kanssa. Los Angelesissa vuosina 1913-1918 vallinnut ”ruskea pelko” oli yhtä voimakas kuin muualla radikaaleja ja punaisia vastaan suunnatut toimet. ”Ruskean pelon” ollessa voimakkaimmillaan pelkästään Texasissa surmattiin tuhansia

⁷⁹ Ibid., 00:46:23-00:49:15.

meksikolaisia. Valkoinen valtaväestö näki meksikolaisperäisessä väestössä samoja negatiivisia piirteitä kuin mitä tässä elokuvassa esitettiin.⁸⁰

Martyrs of the Alamo esittää eri kohtauksissa meksikolaiset väkivaltaisina. Kun Santa Annan joukot pääsevät murtautumaan Alamoon he ampuvat aseistettujen miesten lisäksi myös naisia ja lapsia. Tässä elokuvassa Alamossa on useita valkoisia naisia, vaikka todellisuudessa Almeron Dickinsonin vaimo Susannah ja tytär Angelina olivat ainoat naispuoliset anglot Alamossa. Tällä elokuvallisella tulkinnalla *Martyrs of the Alamo* vahvistaa kuvaa vallankumouksesta taisteluna valkoisten naisten suojelemiseksi.⁸¹ Selkein esimerkki siitä, miten meksikolaiset esitetään raakalaismaisina, on Alamon kappelissa tykin jalustaan piilouneen pojan surma: Alamon sisällä on anglopoika piiloutunut tykin jalustaan. Kun meksikolaiset löytävät pojan tämän piilopaikasta, he surmaavat tämän. Kohtauksessa ruudun oikeasta laidasta työntyy esiin meksikolaisen sotilaan käsi ja tarttuu kuristamaan lasta ja lopuksi meksikolainen heittää pojan ruumiin pois.⁸² Taistelun jälkeen, kun meksikolaiset ovat vallanneet Alamon, vangiksi saadut vallankumoukselliset ammutaan. Elokuvan ilmestymisajankohtana Alamon myytiin ei ollut vielä vakiintunut näkemys kaikkien puolustajien kuolemista taistellen, joten osan puolustajien jääminen vangiksi ennen teloitusta ei *Martyrs of The Alamon* tulkinnassa historiasta ole elokuvan valmistumisajankohdan vallitsevan mytologian vastaista. Vangittujen anglojen teloittaminen vain vahvistaa elokuvan ja sen valmistumisajankohdan kuvaa väkivaltaisesta meksikolaisesta.⁸³

Brian Huberman ja Ed Hugetz ovat artikkelissaan esittäneet *Martyrs of the Alamon* meksikolaisten heijastelevan Saksaa ja I maailmansodan tapahtumia ja Saksan autoritäärisen hallinnon uhkaa Yhdysvalloille ja sen edustamalle vapaudelle. Samaan mahdollisuuteen viittaa myös *Alamo Movies* kirjassaan Frank Thompson.⁸⁴ Mielestäni tämä vertaus on turhan kaukaa haettu ja huomattavasti todennäköisempää on se, että Meksikon sisällissodan tapahtumat ovat vaikuttaneet elokuvan tapaan esittää meksikolaiset. Meksikon sisällissodan taistelut aiheuttivat huolta rajaseudulla ja taistelut aiheuttivat ajoittain siviiliuhreja Yhdysvaltojen puolella Texasissa ja Arizonassa.⁸⁵ Lisäksi *Martyrs of The Alamon* ohjaaja Cabanne oli aikaisemmin ollut Meksikossa kuvaamassa vallankumousta, joten on todennäköisempää, että nuo kokemukset olisivat vaikuttaneet enemmän kuin Euroopassa käydyt taistelut. *Martyrs of the Alamo* valmistui aikana jolloin muut niin sanotut ”Greaser”-elokuvat ja

⁸⁰ Acuña 1988, s. 159-161; De León 1999, s. 66-67.

⁸¹ *Martyrs of The Alamo*, 00:49:25 – 00:49:46, 00:51:52 – 00:52:00; Long 1990, s. 161.

⁸² *Ibid.*, 00:54:09-00:54:16.

⁸³ *Ibid.*, 00:56:08-00:56:18; Thompson 2001, s. 68-75.

⁸⁴ Huberman & Hugetz 1985, s. 31-33; Thompson 1991, s. 40.

⁸⁵ Coerver & Hall 1984, s. 24-25.

Meksikon vallankumousta käsittelevät elokuvat vahvistivat jo olemassa olevaa kuvaa väkivaltaisesta meksikolaisesta.⁸⁶

3.1.3. Urhoolliset anglot

Vallankumouksellisista eli angloista annetaan tässä elokuvassa täysin päinvastainen kuva kuin meksikolaisista. Vallankumouksellisille angloille taistelu on vapaaehtoista ja parhaiten tämä tulee esille Texasin vallankumouksen mytologian kannalta keskeisessä kohtauksessa. Myytin mukaan, kun Travisille oli selvinnyt, että Alamoon ei saataisi apua, hän kutsui joukkonsa kokoon ja kertoi heille tilanteen toivottomuudesta. Puheen jälkeen Travis olisi piirtänyt miekallaan viivan Alamon pihamaahan ja kehottaneen kaikkia niitä, jotka olivat valmiita taistelemaan varmaan kuolemaansa saakka astumaan linjan yli ja niiden, jotka tahtoivat lähteä Alamosta jäämään paikalleen. Myytin mukaan vain yksi mies jätti ylittämättä viivan ja päätti lähteä Alamosta, muut, jopa sairas Bowie, päättivät jäädä taistellakseen varmaan kuolemaan asti. Historioitsijoiden mukaan tällaista kohtausta tuskin koskaan tapahtui, mutta tästä mielikuvasta on muodostunut merkittävä osa myyttiä. Tämän kohtauksen kautta Alamon puolustajat demokraattisesti ja vapaaehtoisesti valitsevat oman kohtalonsa ja päättävät uhrautua vapauden puolesta. Vastakohtana tälle vapaaehtoiselle ja urhoolliselle valinnalle meksikolaiset esitetään pelkureina, jotka on pakotettava hyökkäämään. Tästä Travisin linjanvedosta onkin tullut keskeinen osa sitä, mikä merkitys Alamolle on annettu. Kyseinen kohtaus esiintyykin jossain muodossa lähes kaikissa Alamon taistelua käsittelevissä kertomuksissa.⁸⁷

Martyrs of the Alamo esittää anglojen olleen yhtenäisinä vallankumouksen puolella, yhdenkään valkoisen ei ilmaista epäroineen saatikka vastustaneen vallankumousta. Vallankumouksellisten kesken esiintyy elokuvassa pientä erimielisyyttä, mutta tämä koskee vain sitä, kuka angloista on paras johtaja, ei vallankumousta. Anglot myös unohtavat keskinäiset riitansa, kun he kohtaavat meksikolaisten muodostaman uhkan. Ensimmäinen kohtaus, jossa erimielisyyksiin viitataan, on Travisin saapuminen San Antonioon ottamaan Alamon komento sairastuneelta Bowielta. Osa angloista suhtautuu taisteluun Alamossa kuin urheilukilpailuun. Myöhemmin, Alamon piirityksen aikana, Travisin ja Bowien kannattajat kilpailevat siitä kumman joukot ovat rohkeampia. Nämä kaksi kiistakumppania luonnollisestikin unohtavat kiistansa yhteisen vihollisen edessä ja lopulta he

⁸⁶ Woll 1980, s. 54-56.

⁸⁷ *Martyrs of the Alamo*, 00:34:54-00:36:25; Thompson 2001, s. 62-67.

kuolevat rinnakkain. Näin anglojen esitetään voivan unohtaa keskinäiset kiistansa tarvittaessa.⁸⁸

Anglojen alivoima tuodaan elokuvassa selkeästi esille ja siitä annetaan lohduttomampi kuva kuin todellisuudessa oli. Elokuvan mukaan Alamossa oli vain kolme tykkiä, kun todellisuudessa Alamossa oli alueen suurin tykistökeskittymä, kahdeksantoista tykkiä. Tykkien suuri lukumäärä itse asiassa aiheutti puolustajille ongelmia, sillä tykkien tehokkaaseen operoimiseen ei riittänyt tarpeeksi miehiä. Myös meksikolaisten sotilaiden määrästä annetaan todellista suurempi kuva. Alamon piirityksen kymmenennen päivän aikana Santa Annan joukkoihin kerrotaan saapuneen neljän tuhannen miehen suuruinen vahvistus. Santa Annan joukkojen ylivoima ei kuitenkaan ollut todellisuudessa näin merkittävä. Esittämällä taistelun osapuolten voimasuhteiden olleen voimakkaasti meksikolaisten hyväksi annetaan anglojen urhoollisuudesta täten voimakkaampi kuva ja samoin heidän kyvykkyytensä vastustaa ylivoimaa korostuu. Alamon puolustajien rohkeutta korostetaan myös esittämällä tulkinta, jonka mukaan Alamo olisi ollut täysin piiritetty heti piirityksen alusta alkaen.⁸⁹

Crockettin tarkk'ampujan maineeseen viitataan piirityksen aikana kahteen eri otteeseen. Ensimmäisen päivän aikana Crockettille annetaan muuri johdettavaksi hänen tarkan tähtäyksensä ansiosta ja myöhemmin piirityksen loppuvaiheilla Crockettin erehtymättömän tulituksen esitetään estävän meksikolaisen tykistön pääsyn aseisiin. Crockettin ammuntataito on tärkeä osa sekä Alamon mytologiaa että Crockettin itsensä ympärille, jo hänen elinaikanaan syntynyttä myyttiä. James Bowien osalta viitataan hänen maineeseensa veitsitaistelijana, kun Crockett ja Bowie leikkimielisesti ottavat mittaa siitä kumman legendaarinen ase on parempi taistelussa.⁹⁰

Urheuden ja taistelutaitojen lisäksi anglot eroavat meksikolaisista muillakin tavoin. Anglot ovat selkeästi meksikolaisia älykkäämpiä ja onnistuvat huijaamaan näitä helposti. Kun Santa Anna on määrännyt anglojen aseet takavarikoitavaksi nämä piilottavat suuren määrän musketteja ja ampumatarvikkeita lattiassa olevan salaluukun alle ja meksikolaiset eivät huomaa tätä yksinkertaista kätköä. Anglojen suhtautuminen voitettuihin vihollisiin on *Martyrs of the Alamon* esittämässä historiankuvassa täysin päinvastainen kuin meksikolaisilla jotka surmaavat vankinsa. San Jacinton taistelussa osa meksikolaista nostaa kätensä ylös ja anglot säästävät näiden meksikolaisten hengen eikä heillä näytä olevan erityistä halua kostaa Alamon verilöylyä

⁸⁸ *Martyrs of the Alamo*, 00:23:10-00:25:16, 00:43:54-00:45:05.

⁸⁹ *Ibid.*, 00:25:45-00:25:57, 00:40:19-00:40:33.

⁹⁰ *Ibid.*, 00:30:17-00:31:41, 00:42:25-00:43:34, 00:09:54-00:10:53.

surmaamalla meksikolaisia. Alamon piirityksen aikana myös valkoiset naiset osallistuvat aktiivisina taisteluun lataamalla miehiensä aseita, meksikolaisten naisten näytettiin taasen keskittyvän hauskanpitoon miestensä kanssa vallankumousta edeltävässä San Antoniossa.⁹¹

”Silent” Smithille on annettu Juan Seguinille ja muille tejanoille kuuluneita rooleja. Smith tuo tiedon Santa Annan lähestymisestä San Antonioon ja hänet lähetetään piiritetystä Alamosta viemään viestiä Houstonille. Smithin hahmolla on myös muita vallankumousta ja elokuvan tarinaa edistäviä tehtäviä, hänen suunnitelmansa avulla anglot voittavat San Antoniossa olevat meksikolaiset sen jälkeen, kun Santa Anna on poistunut sieltä ja San Jacinton taistelun alla hän onnistuu huijaamaan meksikolaisia esiintymällä kuuromykkänä ja näin hän saa kulkea vapaasti Santa Annan leirissä ja pystyy kuulemaan tämän suunnitelmat ja saa välitettyä tiedon näistä Sam Houstonille – samalla kun hän pelastaa Santa Annan vangitseman morsiamensa. Näin tämän yhden fiktiivisen hahmon kautta pystytään esittämään useita vallankumouksen kulkuun vaikuttaneita asioita.⁹²

3.1.4. Texasin historian alku

Elokuva loppuu kohtauksella, jossa kuvatekstin mukaan näytetään Texasin liput. Nämä liput ovat vallankumouksen aikana Alamon yllä näytetty 1824 lippu, itsenäisen Texasin lippu, Konfederaation sotalippu ja Yhdysvaltain lippu. Joukosta on siis jätetty pois kolme ensimmäistä Texasin yllä liehunnutta lippua eli Espanjan, Ranskan ja Meksikon liput.⁹³ Täten *Martyrs of the Alamo* esittää, että Texasin historia olisi alkanut vasta vallankumouksesta ja itsenäisestä Texasista, Texasia ei ollut olemassa ennen vallankumousta ja anglojen tuomaa edistystä. Tämä on sopusoinnussa sen kanssa miten Texasin ja laajemmin Lounaisalueen historia usein esitettiin myös yhdysvaltalaisessa akateemisessa historiankirjoituksessa tuona aikana. Tällä tavalla espanjalaisten ja meksikolaisten vaikutus alueen historiaan pyyhitään pois ja aikaisempi kehitys parhaimmillaankin on nähty vain väistämättömänä alkusoittona alueen saapumiselle yhdysvaltalaisen sivistyksen pariin. *Martyrs of the Alamo* myös pyyhkii pois tejanoiden roolin vallankumouksessa esittämällä vain anglot vapauksien puolustajina. Texasin vallankumouksen esitetään myös olleen jatkoa aikaisemmille yhdysvaltalaisille taisteluille vapauden puolesta esittämällä ”Silent” Smithin morsiamen isä vuoden 1812 sodan veteraanina.

⁹¹ Ibid., 00:12:05-00:14:16, 01:04:09-01:05:05, 00:31:35-00:31:40.

⁹² Ibid., 00:18:07-00:18:30, 00:38:39-00:39:58, 00:59:01-01:02:12.

⁹³ Ibid., 00:01:09:11-01:10:33.

Toinen kohta, jossa elokuva esittää anglojen tuoneen sivistyksen Texasiin tapahtuu sen jälkeen, kun anglot ovat ajaneet meksikolaiset sotilaat pois San Antoniosta. Ilman sotilaiden tukea meksikolaiset siviilit ovat kohteliaita angloja kohtaan ja kaduilla vallitsee järjestys.⁹⁴ Elokuvan valmistusaikaan käytiin keskustelua meksikolaisen työväen asemasta Yhdysvalloissa. Eräiden mielestä meksikolaiset pitäisi karkottaa, kun taas esimerkiksi työvoimaa tarvitsevat maataloustuottajat kannattivat meksikolaisen työväen käyttöä. Anglot, jotka kannattivat meksikolaisen työväen käyttöä, ajoivat myös näiden voimakasta kontrollointia erilaisin pakkokeinoin. Elokuvan voikin katsoa osallistuvan tähän keskusteluun esittämällä meksikolaiset väkivallalla tai sen uhalla kontrolloitavissa oleviksi. Jo 1910-luvulla meksikolaisten siirtolaisuuden vastustajat pyrkivät kiinnittämään huomiota meksikolaisten huonoon hygieniaan, terveydellisiin ongelmiin ja vaikeuksiin sopeutua yhdysvaltalaiseen yhteiskuntaan. 1800-luvulta periytyvät asenteet meksikolaisia kohtaan säilyivät pitkälle 1900-luvulle. Meksikolaisten olisi oltava alisteisia ylempiä arvoisille valkoisille, ja meksikolaisen työn tarkoitus olisi hyödyttää valkoista yhteisöä, joka oli hyväntekijä ja piti meksikolaiset aisoissa. *Martyrs of the Alamo* tapa kuvata meksikolaisten siviilien käytöstä sopii hyvin tähän keskusteluun.⁹⁵

Orjuudesta ja sen roolista Texasin historiassa *Martyrs of the Alamo* vaikenee täysin. Orjuuteen ei ole elokuvassa mitään viittauksia ja mustia hahmoja elokuvassa on vain yksi, kahdessa eri kohtauksessa Bowien jaloissa istuva hahmo, jota ei esitellä katsojille. Katsojan oman tietämyksen varassa on se osaako yhdistää tämän hahmon Bowien orjaan, joka oli isäntänsä mukana Alamossa. Orjuuden tuominen esille elokuvassa mutkistaisi esitettyä tulkintaa vallankumouksesta, kun vapauden puolesta taistelevat anglot olisi näytettävä puolustamassa orjuutta.

Vuosisadan vaihteen akateemisessa historiankirjoituksessa oli tapahtunut edistymistä aikaisemmasta, romantiikan ajan historiankirjoituksesta kohti tieteellisempää historiankirjoitusta, mutta Texasin vallankumous yhä usein nähtiin esimerkkinä Jumalallisen johdatuksen hallitseman anglosaksien rodun tehtävästä levittää länsimaista sivistystä.⁹⁶ Samankaltainen anglosaksisuuden ylistys vallitsi myös vallankumousta ja Alamoä käsitteleviä populäärejä tekstejä. Tämä näkökulma ei koskenut vain Texasin historiaa, sillä Yhdysvalloissa oli vallalla käsitys jonka mukaan koko maanosan historia aina Kolumbuksen ensimmäisestä matkasta asti oli vain johdantoa ja valmistautumista

⁹⁴ Ibid., 00:21:55- 00:22:15.

⁹⁵ De León 1983, s. 103-105; Gutiérrez 1995, s.52.

⁹⁶ Stagner 1981, s.172-174.

Yhdysvaltojen syntyyn.⁹⁷ *Martyrs of the Alamo* ei eroa näistä akateemisista ja populääreistä esityksistä esittäessään oman tulkintansa Texasin vallankumouksen historiasta.

3.2. Heroes of the Alamo (1937)

Vuonna 1937 valmistunut *Heroes of the Alamo* ei ollut tuottaja Anthony J Xydiaksen ensimmäinen Texasin vallankumousta käsittelevä elokuva, sillä hän oli tuottanut vuonna 1926 mykkäelokuvan *Davy Crockett at the Fall of the Alamo*. Xydias oli tuolloin tuottanut sarjan historiallisia mykkäelokuvia ja hänen tarkoituksenaan oli tuottaa sarja uusia historiallisia elokuvia äänen kera. Tässä uudessa Texasin historiaa käsittelevässä elokuvassaan Xydias käytti osia vanhemmasta elokuvastaan ja elokuvan visuaalisesta ilmeestä näkee muutenkin, että elokuva on tehty pienellä budjetilla. Halvasta tuotannosta huolimatta *Heroes of The Alamo* onnistuu antamaan yllättävän monipuolisen kuvan Texasin vallankumouksesta ja se sisältää useita pieniä yksityiskohtia vallankumouksen historiasta.⁹⁸

Vaikkakin elokuvaa markkinoitiin majesteettisena ja eepisenä kertomuksena, *Heroes of the Alamo* on tehty pienellä budjetilla ja rooleihin on valittu vähemmän tunnettuja näyttelijöitä. Ilmestymisensä jälkeen elokuva sai joidenkin merkittävien texasilaisten hyväksynnän, esimerkiksi Texasin kuvernööri James V Allred ja Alamon muistomerkin hoitaja ylistivät elokuvaa. Näistä ylistyksistä huolimatta elokuva ei saavuttanut suurta suosiota yleisön parissa. Kymmenen vuotta ilmestymisensä jälkeen *Heroes of the Alamo* leikattiin kestoaltaan noin puoleen alkuperäisestä ja tätä lyhyempää versiota levitettiin kouluihin opetuselokuvaksi.⁹⁹

Heroes of the Alamo alkaa vuodesta 1833, kun Santa Annan asettama uusi Yhdysvalloista tulevan siirtolaisuuden kieltävä laki on astunut voimaan ja elokuva päättyy Alamon taistelun jälkeen. Täten katsojille on mahdollista kertoa vallankumoukseen johtaneesta kehityksestä ja taisteluja edeltävistä tapahtumista, vaikka elokuvan nimi viittaa vain Alamon taisteluun. Alamon johtajat ovat tässä elokuvassa vain sivuosissa ja elokuvan alkupuolisko käytetään vallankumouksen taustojen käsittelemiseen ja ristiriitojen rauhanomaisten ratkaisuyritysten esittelyyn. Alamoon siirrytään vasta elokuvan loppupuolella, sen jälkeen kun sotateimet Texasissa ovat alkaneet. Tutkijat, kuten Frank Thompson, ovat kirjoituksissaan keskittyneet pitkälti vain elokuvan Alamossa tapahtuvaan osuuteen,

⁹⁷ Graham 1985, s. 40-41; Trouillot 1995, 130-131.

⁹⁸ Thompson 1991, s. 36.

⁹⁹ Graham 1985, s. 48-49; Hutton 1986, s. 10.

joten suurin osa elokuvan historiallisesta kerronnasta on jäänyt käsittelemättä. Alamon taistelun lisäksi elokuvaan on otettu mukaan lokakuun toisena päivänä 1835 Gonzalesissa käyty kahakka, jonka katsotaan aloittaneen vallankumouksen varsinaiset sotatoimet. Taistelu syntyi, kun meksikolainen sotaväenosasto lähetettiin takavarikoimaan siirtolaisilta kanuunaa, joka oli annettu heille turvaksi intiaaneja vastaan. Vallankumoukselliset ajoivat meksikolaisen osaston pakoon, mutta tykin kohtalosta ei ole selvyttä. Elokuvassa tämä kyseinen tykki siirretään myöhemmin Alamoon, jossa se on vallankumouksellisten ainoa kanuuna tässä taistelussa. Tällä kerronnallisella keinolla korostetaan vallankumouksellisten alivoimaa Santa Annan joukkoja vastaan. Elokuvassa viitataan eräässä keskustelussa myös Anahuacissa tapahtuneeseen konfliktiin, jossa siirtolaiset ajoivat meksikolaisten tullimaksuja ja veroja keräävät viranomaiset pois. Anahuacissa ja muualla Texasissa oli vuosien mittaan muutamia tämänkaltaisia yhteenottoja, jotka elokuvassa on tiivistetty yhdeksi tapahtumaksi.¹⁰⁰

Heroes of the Alamo käyttää tapahtumien yhdistämisen lisäksi muitakin Rosenstonen ja Toplinin osoittamia historiallisen elokuvan kerrontatapoja. Elokuvan puolivälissä *Heroes of the Alamo* tiivistää ajallisesti kerrontaansa näyttämällä ajan kuluvan nopeasti joulukuusta 1834 elokuuhun 1835. Tämä ajan kulumisen on toteutettu näyttämällä tiimalasissa valuvaa hiekkaa samalla, kun kuvassa vaihtuvat kuukaudet ja vuosi. Samalla, kun aika kuluu, muuttuu kohtauksessa kuuluva musiikki pahaenteisemmäksi ja dramaattiseksi osoittaen vaaran pian kohtaavan päähenkilöitä. Elokuvassa on mukana myös romantiikkaa päähenkilöpariskunnan kesken.¹⁰¹

3.2.1. Rikotut lupaukset ja viljelijäperheiden ahdinko

Heroes of the Alamo heijastaa valmistumisaikaansa tuomalla tarinan keskipisteeseen tavallisen kansalaisen selviämisen. Elokuva valmistui suuren lamakauden aikana, joten oli luontevaa ottaa vapauden rinnalle elokuvan toiseksi teemaksi tavallisen kansalaisen kohtaamat taloudelliset vaikeudet. Santa Annan edustama tyrannia uhkaa tuhota kansalaisten mahdollisuudet normaaliin elämään, aivan kuten suuri lama oli tehnyt elokuvan kohdeyleisölle. *Heroes of the Alamo* esittää Texasin vallankumouksen olleen taistelu viljelijäperheiden toimeentulon puolustamiseksi ja tämä näkyy sekä vallankumoukselle annetuissa perusteluissa että päähenkilöiksi valituissa hahmoissa. Useimmat Texasin vallankumousta käsittelevät elokuvat ovat keskittyneet sotilaallisiin johtajiin, erityisesti Alamon ”pyhään kolminaisuuteen” eli Bowieen, Crockettiin ja Travisin, mutta *Heroes of*

¹⁰⁰ *Heroes of the Alamo*, 00:39:29-00:41:54.

¹⁰¹ *Ibid.*, 00:35:41-00:36:01.

the Alamosa tämä kolmikko on sivurooleissa. Keskeisinä hahmoina on Almeron ja Ann Dickinsonin perhe, jonka kautta pääosa elokuvan historiantulkinnasta esitetään. Merkittävässä roolissa on myös Stephen Austin, jonka kautta käsitellään siirtolaisten poliittisia ratkaisuyrityksiä kriisille.

Elokuva alkaa kohtaauksella, jossa Texasiin saapuva siirtolaisperhe pysäytetään rajalla ja käännytetään takaisin Santa Annan käskystä. Vartiossa uinuva meksikolainen kapteeni herää vankkurien saapumiseen ja muutaman sotilaan kanssa hän pysäyttää siirtolaiset. Kyseinen upseeri kertoo siirtolaisille, että Santa Annan säätämän uuden lain mukaan siirtolaisuus Yhdysvalloista Texasiin on kielletty ja siirtolaisten on palattava takaisin Yhdysvaltoihin. Vankkuria ohjastavan perheenpään mukaan heidän ainoa mahdollisuutensa olisi Texasissa, sillä heillä ei ole enää Tennesseeessä maatilaa jonne palata. Kyseinen perheenpää on niin epätoivoinen, että hän on valmis jatkamaan matkaansa kieltoa uhmaten ja meksikolainen sotilas valmistautuu ampumaan heitä. Siirtolaisia vastassa ollut siirtolaismiehen veli kuitenkin estää sotilasta ampumasta ja pysäyttää vankkurit. Veli kehottaa siirtolaisia menemään Arkansasin puolelle odottamaan, kunnes asia saataisiin selvitettyä.¹⁰²

Stephen Austinin kutsuttua kokoon kokouksen, jossa anglot keskustelevat kiristyneestä tilanteesta, *Heroes of the Alamo* esittelee syyt vallankumoukseen. Kokouksessa tulee ilmi, että Santa Anna on rikkonut edeltäjänsä siirtolaisille antamat lupaukset vapaasta muutosta Texasiin erottaen perheitä ja sukulaisia toisistaan. Samoin siirtolaisille luvattu verovapaus on poistettu ja Santa Anna on lähettänyt sotilaitansa Texasiin keräämään näitä laittomina pidettyjä veroja. Pieni osa angloista olisi valmis heti taistelemaan itsenäisyyden puolesta, äänekkäimpänä sotapuolueen edustajana toimii alkukohtauksessa käännytetyt siirtolaiset Texasiin kutsunut William Wharton. Keskeiset päähenkilöt, Stephen Austin ja Almeron Dickinson, vastustavat taistelua ja pitävät parempana ajatuksena neuvottelua Santa Annan kanssa. Dickinsonin kautta tuodaan esille perheellisten viljelijöiden halu suojella perheenjäseniänsä taisteluilta. Neuvonpidossa Dickinson asettuu tukemaan Austinia ja tämän ajatusta Texasista osavaltiona osana Meksikon tasavaltaa. Dickinson sanoo olevansa perheellisenä valmis puolustamaan vaimoan, mutta hänen mielestään ennen taistelua olisi yritettävä kaikkia muita keinoja, jotta sota ei uhkaisi vaimoja ja äitejä. Dickinson myös mainitsee Whartonin olevan innokas taistelemaan, koska tämä on poikamies jolla ei ole perhettä huolehdittavana. Tutkimusten mukaan Austinin johtaman, niin kutsutun rauhanpuolueen kannattajat

¹⁰² Ibid., 00:01:30-00:05:39.

olivat pidempiaikaisia siirtolaisia ja perheellisiä, sotapuolueen kannattajat taas olivat useammin juuri Texasiin saapuneita, iältään nuorempia ja usein perheettömiä. Tässä samassa kokouksessa William Travis asettuu Stephen Austinin kannalle eli kannattaa rauhanomaista ratkaisua kriisiin. Historiallinen Travis toimi päinvastoin ja oli sotapuolueen kannattaja. Tällä kerronnallisella keinolla *Heroes of the Alamo* vahvistaa esittämäänsä historiantulkintaa siitä, että anglot ensisijaisesti pyrkivät ratkaisemaan Texasin tilanteen rauhanomaisesti ja Santa Anna toimillaan pakotti heidät puolustamaan oikeuksiaan aseellisesti.¹⁰³

Toinen kohta, jossa katsojille esitetään vallankumouksellisten olevan tavallisia viljelijöitä, jotka pyrkivät vain puolustamaan omaa asemaansa, tapahtuu vallankumouksen jo käynnistyttyä. Stephen Austin on lähtenyt Yhdysvaltoihin hakemaan apua vallankumouksellisille ja ennen lähtöään hän on antanut käskyn, jonka mukaan Bexar on pidettävä vallankumouksellisten hallussa. Austinin mukaan Bexar on viimeinen etuvartio siihen asti, kunnes Houston on saanut koulutettua armeijan vallankumouksellisille ja organisoitumassa oleva uusi hallinto pystyy lähettämään vahvistuksia ja varusteita Bexarissa oleville vallankumouksellisille. Bexarissa osa vallankumouksellisista kuitenkin muistuttaa Travisille, että he ovat viljelijöitä joiden on palattava huolehtimaan maatiloistansa ja perheistään. Jotkut myös huomauttavat, että Travisilla ei ole auktoriteettia heidän pitämiseensä Bexarissa. Texasin vallankumouksen aikana tämä oli todellinen ongelma – San Antonion piirityksen aikana ja kaupungin valtauksen jälkeen vallankumouksellisia poistui joukoista tiloilleen ja perheidensä luo. *Heroes of the Alamo* on yhdistänyt tämän tapauksen Alamon puolustamiseen. Samalla Alamon puolustajien myöhäisempi päätös jäädä Alamoon, vaikka tappio on varma, näyttäytyy entistäkin urhoollisempana. Todellisuudessa suuri osa vallankumouksellisten puolella taisteluihin osallistuneista tässä oli vallankumouksen tässä vaiheessa uusia tulokkaita, joilla ei vielä ollut omaa maatilaa ja maan saaminen palkkioksi taisteluihin osallistumisesta olikin yksi merkittävä houkute lähteä Texasiin. Alamon ja Goliadin puolustajista yli 80 prosenttia oli ollut Texasissa alle vuoden. Esittämällä kaikki vallankumoukselliset vakiintuneina tilallisina *Heroes of the Alamo* vahvistaa tulkintaansa Texasin vallankumouksesta taisteluna pientilallisten oikeuksien puolustamiseksi. Vaikkakin anglot ovat eri mieltä siitä miten heidän tulisi toimia, heidän esitetään noudattavan niitä meksikolaisia lakeja jotka Santa Anna on rikkonut ja muutenkin olevan lojaaleja kansalaisia. Tähän viitataan näyttämällä Meksikon lippu sekä Stephen Austinin asunnossa että kokoushuoneen seinällä.¹⁰⁴

¹⁰³ Ibid., 00:17:29-00:21:12.

¹⁰⁴ Ibid., 00:44:02-00:45:52; Lack 1999, s. 122-123.

Stephen Austinia ja Wartonian lukuun ottamatta angloja esitetään vaatimattomina pienviljelijöinä. Elokuvan päähenkilö, Almeron Dickinsonin mainitaan olevan Gonzalesin alueen suurin maanomistaja, mutta tästä ei tehdä suurta numeroa. Almeronin ja Annen esitetään viettävän idyllistä pienviljelijän elämää, joka ei eroa muiden siirtolaisten arjesta. Katsojan annetaan ymmärtää Dickinsonin ja muiden anglojen viljelevän itse tilojansa – mitään viittauksia orjuuteen ei elokuvassa ole – ainoa musta hahmo elokuvassa on Austinin palvelija Luke, joka esiintyy vain yhdessä kohtauksessa avaamassa ovea ja ottamassa vastaan Stephen Austinin luo tulevaa vierasta.¹⁰⁵

Dickinsonien kautta texasilaisten elämä ennen Santa Annan toimia esitetään idyllisenä ja helppona. Dickinsonit laskevat keskenään leikkiä ja haaveilevat matkasta New Orleansiin. Texas näytetään aurinkoisena paikkana vastakohtana Meksikolle, joka on pimeä ensin Stephen Austinin neuvotellessa Santa Annan kanssa ja myöhemmin meksikolaisen sotaväen kokoontuessa marssille Texasiin. Ennen kriisin kärjistymistä Dickinsonit viettävät iloista piknikkiä muiden perheiden kanssa ja ruokailun lisäksi ohjelmassa on tanssia, musiikkia ja miehillä ystävällismielistä merimiespainia. Juhlien aikana miehet ihmettelevät, missä Santa Annan luo neuvottelemaan mennyt Stephen Austin on, Texasiin ei ollut tullut tietoa Austinin vangitsemisesta. Juhla keskeytyy, kun raskaana olevan Anne Dickinsonin synnytys käynnistyy, tämä tyttären synnytys voidaan katsoa vertautuvan elokuvassa Texasin syntyyn. Almeronin on puolustettava sekä tyttärtään että syntynyttä uutta valtiota niitä uhkaavilta meksikolaisilta.¹⁰⁶

3.2.2. Poissaolevat tejanot ja kohteliaat meksikolaiset

Heroes of the Alamo esittää Texasin vallankumouksen olleen vain anglojen ja meksikolaisen sotaväen välinen taistelu. Santa Annan ja sotilaiden lisäksi elokuvassa ei esiinny lainkaan muita meksikolaisia hahmoja. Koska tejanot ovat täysin näkymättömissä tässä elokuvassa, elokuva esittää Texasin asuttamisen ja vallankumouksen olleen vain Yhdysvalloista tulleiden siirtolaisten käsissä. Sen lisäksi, että anglojen esitetään yksin rakentaneen Texasin ja taistelleen sen vapauden puolesta, esitetään Texasin olleen erillään Meksikosta. Tämä tulee esille heti alussa näkyvässä rajakyltissä, joka osoittaa Yhdysvaltojen ja Texasin rajan – ei siis Yhdysvaltojen ja Meksikon rajaa. Myös elokuvan visuaalinen ilme esittää Texasin erillisenä Meksikosta. Todennäköisesti elokuvan pienen budjetin asettamien rajoitusten vuoksi anglojen asuttamat kaupungit ovat ulkonäöllisesti samanlaisia kuin yhdysvaltalaiset kaupungit tavallisissa lännenelokuvissa. Myös San Antonio de

¹⁰⁵ *Heroes of the Alamo*, 00:13:13-00:13:20, 00:05:39-00:06:13, 00:08:28-00:09:02.

¹⁰⁶ *Ibid.*, 00:09:06-00:11:49, 00:38:07-00:38:46, 00:30:59-00:35:40.

Bexar, joka oli vallankumouksen aikana tejanoiden eikä anglojen asuttama, vaikuttaa yhdysvaltalaiselta rajaseudun kaupungilta. Kohtauksessa, jossa Travis kuuli osalta vallankumouksellisilta näiden lähtevän takaisin farmeilleen vallankumoukselliset seisovat hirsistä tehdyn rakennuksen edessä. Tällainen talo viittaa angloihin, meksikolaiset rakennukset alueella olivat rakennettu aurinkokuivatuista savitiilistä. Näiden tekijöiden johdosta meksikolaiset vaikuttavat elokuvassa ulkopuolisilta hyökkääjiltä, jotka tunkeutuvat anglojen asuttamaan Texasiin.

Varhaisempiin elokuviin verrattuna *Heroes of the Alamo* ei esitä meksikolaisia yhtä rasistiseen sävyyn. Suurin muutos on se, että meksikolaisia ei enää esitetä seksuaalisena uhkana valkoisille naisille. Yhtenä syynä olivat Meksikon ja muiden latinalaisamerikkalaisten maiden esittämät protestit yhdysvaltalaisien elokuvien rasistisesta tavasta kuvata meksikolaisia ja muita latinoita. Esimerkiksi Meksikon hallitus protestoi jo vuonna 1922 yhdysvaltalaisien elokuvien tapaa esittää meksikolaiset bandiitteina ja muina negatiivisina stereotyyppinä ja ilmoitti kieltävänsä tällaisten elokuvien pääsyn Meksikon markkinoille. Tämä mahdollisten tulojen menetys sai elokuvien tuottajat osittain siistimään meksikolaisista annettua kuvaa - helpompaa tosin oli sijoittaa elokuvien tapahtumat - silloin kun se oli mahdollista - johonkin kuvitteelliseen maahan, jolloin negatiivisia stereotyyppioita pystyttiin puolustamaan sillä että ne eivät esittäneet meksikolaisia tai muita todellisia latinoja. Toisena syynä tähän muutokseen olivat kansainväliset suhteet: uuteen maailmansotaan valmistautuva Yhdysvaltain hallitus pyrki edistämään hyviä suhteita Meksikoon ja muihin Latinalaisen Amerikan maihin. Franklin D. Rooseveltin tultua Yhdysvaltain presidentiksi hän ryhtyi ajamaan uutta suhtautumista latinalaisamerikkalaisia maita kohtaan.¹⁰⁷ *Heroes of the Alamosa* on vain yksi, nopea viittaus meksikolaisten mahdolliseen seksuaaliseen uhkaan. Ennen Alamon lopullista taistelua Almeron toteaa vaimolleen että puolustajien ruuti on pian loppu ja ”Kun se on mennyt, he [meksikolaiset] vyöryvät muurin yli tappaen, murhaten ja ...”¹⁰⁸ Raiskausta ei siis elokuvassa mainita, mutta sen uhkaan viitataan tässä yhdessä kohtauksessa.

Meksikon sisäiseen tilanteeseen viitataan elokuvassa vain kahdessa eri kohtaa. Ensimmäinen näistä tapahtuu kohtauksessa, jossa Santa Anna näytetään katsojille ensimmäisen kerran. Tässä kohtauksessa ylimielisen näköinen Santa Anna katsoo ikkunasta ja ulkoa kuuluu yhteyslaukauksen ääni – Santa Annan vastustajia teloitetaan palatsin ulkopuolella. Tämän jälkeen Santa Anna tiedustelee kenraali Castillionilta, miksei teloitettun Miguel Rodriguezin juonittelua havaittu

¹⁰⁷ Keller 1994, s. 115-119; Woll 1980, s. 55-56.

¹⁰⁸ *Heroes of the Alamo*, 01:03:31-01:03:48, “When it is gone they will come swarming here murdering and killing and ...” Käännös tekijän.

aikaisemmin. Tämän jälkeen teloitetaan vielä kaksi kapinallista upseeria. Toinen viittaus Meksikon sisäiseen kuohuntaan tapahtuu kohtauksessa, jossa Santa Anna tarkistaa joukkojaan heidän valmistautuessa marssimaan Texasiin vallankumouksellisia kukistamaan. Marssille valmistautuvat meksikolaiset odottavat vielä lisäjoukkoja, Zacatecasista saapuvia veteraaneja. Mitään selitystä näille Meksikon sisäisille tapahtumille ei kummassakaan kohtauksessa anneta, joten ne vain toimivat vahvikkeena Santa Annasta annetulle negatiiviselle kuvalle ellei katsojalla ole pohjatietoa Meksikon historiasta tai Texasin vallankumouksen laajemmasta kontekstista.¹⁰⁹

Meksikolainen sotaväki esitetään kohteliaana ja raja-asemaa komentava upseeri pahoittelee alkukohtauksessa angloille sitä että hänen on käännyttävä heidät. Meksikolaiset sotilaat eivät ole tässä elokuvassa samanlainen kuriton joukkio kuin *Martyrs of the Alamo*:ssa. Elokuvan alussa, vuoden 1833 kokouksessa, jossa anglot miettivät miten suhtautua kiristyneeseen tilanteeseen Stephen Austin jopa sanoo meksikolaisen sotaväen olevan liian hyvin organisoitunutta, jotta texasilaiset voisivat taistella heitä vastaan ja tästä syystä olisi parempi pyrkiä rauhanomaiseen ratkaisuun. *Heroes of The Alamo* kuitenkin esittää meksikolaisissa olleen samaa pelkuruutta kuin aikaisemmassa elokuvassa. Kun Almeron Dickinson on muiden vallankumouksellisten kanssa siirtämässä vallankumouksellisten ainoata tykkiä turvaan, he kohtaavat meksikolaisen joukko-osaston, joka on tulossa takavarikoimaan kyseistä kanuunaa. Almeron laukaisee tykin kohti meksikolaisia ja nämä lähtevät pakoon yhden laukauksen jälkeen eivätkä uskalla jäädä taistelemaan vallankumouksellisten kanssa.

Aikaisempiin elokuviin verrattuna meksikolaisista on poistettu heidän valkoisiin naisiin kohdistama seksuaalinen uhka, mutta säilytetty kuva väkivaltaisesta meksikolaisesta. Selkeimmät esimerkit tästä tulevat elokuvan lopussa, ratkaisevan taistelun lopputuoksina. Kun meksikolaiset ovat pääsemäisillään murtautumaan Alamoon, Almeron menee hyvästelemään vaimonsa. Astuessaan takaisin Alamon pihalle häntä ampuu selkään muurin yli kiivennyt, katolla piileskelevä meksikolainen sotilas. Tämän pelkurimaisen selkään ampumisen jälkeen kyseinen sotilas vielä nauraa pilkallisesti. Kun puolustajat on kukistettu ja voittoa Santa Anna saapuu tarkistamaan Alamoja hän huomaa haavoittuneen puolustajan yrittävän ryömiä suojaan. Santa Anna komentaa sotilaansa surmaamaan tämän haavoittuneen, joka isketäänkin kiväärinperällä kuoliaaksi. Tämä varsinaisen taistelun jälkeen surmattu anglo on Davy Crockett. Elokuvan valmistumisajankohtana näkemys Crockettin taistelemisesta urhoollisesti kuolemaansa saakka ei ollut vielä vakiinnuttanut

¹⁰⁹ Ibid., 00:36:46-00:37:25.

asemaansa ja tämänkaltaisen version esittäminen Crockettin kuolemasta oli mahdollista ilman raivoisaa palautetta. Vasta Disneyn tv-sarja *Davy Crockett, King of the Wild Frontier* iskosti katsojien mieleen kuvan kivääriään Old Betsyä nuijana heiluttavasta Crockettista, joka kaatuu kuolleiden meksikolaisten ympäröivänä.¹¹⁰

Santa Annasta ei esitetä yhä negatiivista kuvaa kuin aikaisemmin. Elokuvasa ei ole lainkaan viittauksia Santa Annan naisseikkailuihin – seksuaaliset teemat puuttuvat tästä elokuvasta muutenkin lähes kokonaan. Myöskään mitään viittauksia Santa Annan turhamaisuuteen ei esitetä, sen sijaan Santa Anna vaikuttaa ennemminkin ahkeralta diktaattorilta – hänet esitetään työpöydän ääressä juhlapöydän sijaan. Santa Annan lisänimeen ”Lännen Napoleon” viitataan tämän ulkonäön kautta, mutta matkimista ja koreilua ei kuitenkaan voimakkaasti korosteta. Myös ennen Alamo tapahtuvaa lopullista hyökkäystä pidettävässä neuvonpidossa Santa Annasta annetaan muista elokuvista poikkeava kuva. Yleensä Santa Annan on esitetty antaneen yksin käskyn hyökkäykseen upseereiden vastustaessa ja esittäessä eriäviä mielipiteitä ja protestoiden taistelun tuomia suuria tappioita. Nyt Santa Anna kysyy upseereidensa mielipidettä ja kaikki ovat sitä mieltä, että Alamo pitää hyökätä heti, jottei Houston saa lisää aikaa vahvistusten kokoamiseen. Tässä samassa neuvottelussa Santa Anna myös muistuttaa upseereitaan käskystään, jonka mukaan vankeja ei oteta.¹¹¹

Santa Annan annetaan myös viitata vallankumouksen laajempaan viitekehykseen keskustelussa Austinin kanssa ennen kuin Santa Anna vangitsee tämän. Santa Annan mukaan hän ei ole valmis antamaan Texasille osavaltion asemaa, koska Texas on liian lähellä Yhdysvaltoja, ja hän ei luota Texasissa asuviin amerikkalaisiin. Meksikolaisilla oli tuolloin huoli Yhdysvaltojen laajenemisesta länteen Meksikon alueelle ja Santa Annan annetaan viitata tähän. Santa Annan mielestä Austin on kuten muutkin amerikkalaiset – missä tahansa he ovatkin, heidän on saatava hallita. *Heroes of the Alamo* kuitenkin osoittaa tämän Santa Annan pelon vääräksi, sillä elokuvassa amerikkalaiset käyttäytyvät avoimesti, rehellisesti ja demokraattisesti, kun taas Santa Annan upseereineen esitetään käyttävän väkivaltaa ja vakoojia diktatuurinsa ylläpitämiseksi.¹¹²

Vaikkakin Santa Annaa ei esitetä naisia jahtaavana huumeidenkäyttäjänä, kuten *Martyrs of the Alamo* teki, annetaan tässä elokuvassa vaikutelma siitä, että Santa Anna yksin olisi vastuussa

¹¹⁰ Ibid., 01:10:47-01:10:54, 01:11:52-01:12:22.

¹¹¹ Ibid., 01:00:39-01:02:00.

¹¹² Ibid., 00:26:49-00:30:54.

angloja ahdistavista muutoksista ja siten vastuullinen vallankumouksen syttymiselle. Selkeimmin tämä tulee esille kohtauksessa, jossa joukko angloja mietti mitä Stephen Austinille on tapahtunut. Anglot ovat sitä mieltä, että syyllinen Austinin katoamiseen on Santa Anna, ei Meksikon kansa. Samassa kohtauksessa, Stephen Austinin ollessa poissa, pystyy Wharton lietsomaan muihin angloihin taisteluhaluja. Täten vangitsemalla Austinin Santa Annan näytetään edesauttaneen taistelumielialan nousemista anglojen keskuudessa, kun rauhanomaisten ratkaisuyritysten kannalla ollut Austin ei ollut angloja rauhoittamassa.¹¹³

3.2.3. Lievästi erimieliset anglot

Heroes of the Alamo ei aikaisemman elokuvan tavoin esitä angloja täysin yksimielisenä joukkona. Käsitellessään vallankumoukseen johtanutta poliittista kehitystä elokuva esittää anglojen keskuudessa esiintyneitä erimielisyyksiä toimintatapojen suhteen. Vaikkakin elokuvassa esiintyvät anglot ovatkin erimielisiä sen suhteen, miten Santa Annan päätöksiä pitäisi vastustaa, he ovat kaikki kuitenkin samaa mieltä siitä että Santa Anna uhkaa heidän vapauksiaan. Kuten *Martyrs of the Alamo*, niin myös *Heroes of the Alamo* näyttää kaikkien texasilaisten olleen vallankumouksen kannalla sen jälkeen kun taistelut ovat alkaneet, vaikka aluksi heillä oli erimielisyyttä miten puolustaa oikeuksiaan. Ennen Alamon taistelua osa vallankumouksellisista lähti tiloillelensa, koska he uskoivat taistelujen jo olevan ohi, ja heidän olisi tärkeämpää mennä perheidensä luo, ei siitä syystä että taistelu olisi heidän mielestään väärin.

Anglojen erimielisyys näkyy myös siinä miten *Heroes of the Alamo* tuo esille vallankumouksellisten armeijan tyytymättömyyden vallankumouksen poliittisten johtajien toimintaan vallankumouksen alun jälkeen. Ennen Alamon taistelua, kun osa vallankumouksellisista on palannut maatiloilleen perheidensä luo, Travis valittaa asemansa vaikeutta Dickinsonille. Travisin mukaan heillä on liian vähän miehiä, varusteita ja ampumatarvikkeita. Poliitikot eivät myöskään ole lähettämässä avustuksia armeijalle, koska he ovat liian kiireisiä riidellessään siitä kenestä tulee Texasin ensimmäinen presidentti. Vallankumouksen aikaan armeijassa esiintyikin tämänkaltaista kritiikkiä ja lisäksi sotilaat arvostelivat poliitikkoja ja varakkaita siirtolaisia siitä että he olivat jääneet koteihinsa ja köyhemmät siirtolaiset ja vapaaehtoiset joutuivat huolehtimaan taisteluista. Dickinson ehdottaa ratkaisuksi ongelmaan sitä, että he linnoittautuisivat autioon Alamoon jonka paksut muurit auttaisivat puolustautumaan meksikolaisia vastaan. Alamo oli

¹¹³ Ibid., 00:36:01-00:36:43.

todellisuudessa ollut vallankumouksellisten linnoittamana siitä lähtien, kun he olivat ajaneet kenraali Cósin joukot pois sieltä, mutta tällä kerronnallisella keinolla *Heroes of the Alamo* vahvistaa kuvaa taistelemaan jääneiden anglojen urheudesta: he tietävät, että heidän varustetilanteensa on huono ja apua ei saataisi, mutta Alamon avulla he pyrkivät noudattamaan heille annettua käskyä hidastaa Santa Annan etenemistä.¹¹⁴

Tässä elokuvassa tuodaan myös osittain esille vallankumouksen Texasin ulkopuolinen osuus. Alamossa olevat puolustajat saavat piirityksen loppupuolella tietää, että vahvistuksia ei ole tulossa, koska Texasin vallankumouksellisten hallitus on lähettänyt viimeiset viisisataa miestä Meksikoon. Tätä retkikuntaa ei käsitellä tarkemmin, mutta ilmeisestikin tällä viitataan Matamorosiin suuntautuneeseen iskuun, jossa osa vallankumouksellisista halusi laajentaa taistelut Texasin ulkopuolelle. Tämän Texasin ulkopuolelle suuntautuneen iskun taustalla oli sitä johtaneen maakeinottelija James Grantin pyrkimys turvata hämäräperäiset maaomistuksensa Meksikossa, ei niinkään siirtolaisten vapauksien turvaaminen.¹¹⁵ Hallituksen päätös lähettää joukkoja Texasin ulkopuolelle varakkaiden keinottelijoiden etuja ajamaan on elokuvan tulkinnan mukaan tuominnut perheittensä turvallisuudesta huolehtivat Alamon puolustajat tuohon. Tämä heijastelee myös elokuvan valmistumisaikaa ja lamakautta jolloin pörssikeinottelijoiden ja maatiloja takavarikoivien pankkien toimien nähtiin aiheuttavan pienviljelijöille ahdinkoa.

Tässäkin elokuvassa Travis vetää kuuluisan rajaviivansa Alamon pihaan ja pyytää puolustajia valitsemaan, jäävätkö he Alamoon ja varmaan kuolemaan vai haluavatko he yrittää paeta – kaikki anglot haluavat taas jäädä Alamoon.¹¹⁶ *Heroes of the Alamo* heijastuu mielestäni elokuvan valmistumisajankohdan huoli siitä mitä voisi tapahtua, jos Yhdysvallat sekaantuisi mahdollisesti tulossa oleviin kansainvälisiin kriiseihin. *Heroes of the Alamo* esittää, että Yhdysvaltojen olisi parempi pysyä erossa muiden maiden ongelmista ja keskittyä kansalaistensa suojeluun omassa maassa kuin lähettää joukkojaan ulkomaille.

3.2.4. Tulevien texasilaisten puolesta

Sen lisäksi, että päähenkilöidensä kautta *Heroes of the Alamo* esittää Texasin vallankumouksen turvanneen valkoisten viljelijäperheiden elämän Texasissa se myös näyttää vallankumouksen olleen

¹¹⁴ Ibid., 00:44:28-00:46:21; Lack 1999, s. 149-150.

¹¹⁵ Long 1990, s. 116-117.

¹¹⁶ *Heroes of the Alamo*, 00:57:54-01:00:30.

demokratian voitto tyranniasta. Tämä mainitaan heti elokuvan alkutekstissä jonka mukaan Yhdysvaltojen historiassa ei ole toista yhtä sankarillista lukua kuin Alamossa marttyyrikuoleman saaneiden sankareiden taistelu. Tämä urhea taistelu sortoa ja tyranniaa vastaan synnytti Texasin ja elokuva on kunnioittaen omistettu näille kuolemattomille texasilaisille.¹¹⁷

Koska vallankumous näytetään tässäkin elokuvassa *Martyrs of the Alamon* tapaan vain anglojen ja meksikolaisten välisenä kamppailuna, vallankumous edustaa taas edistyksen saapumista Texasiin anglojen toimesta. Koska *Heroes of the Alamo* ei näytä elokuvassa lainkaan muita meksikolaisia kuin Santa Annan sotilaineen, syntyy vaikutelma, jonka mukaan anglot yksin asuttivat ja rakensivat Texasin. Täten tejanot pyyhitään kokonaan pois Texasin historiasta. Tejanoiden poistaminen Texasin historiasta tulee esille myös Dickinsonien lapsen syntymän yhteydessä. Anne sanoo Angelica-tyttären olevan syntyperäisten Texasilaisten ensimmäistä sukupolvea. Täten siis vain anglot katsotaan texasilaisiksi, ei tejanot. Tämä historiantulkinta ei kuitenkaan merkittävästi poikkea elokuvan valmistumisajankohdan akateemisen historiantutkimuksen tulkinnoista Texasin historiasta. Tutkimus oli keskittynyt anglojen saapumiseen ja vallankumoukseen ja sen keskeisiin angloihin. Meksikolais-amerikkalaiset oli pitkälti jätetty tutkimusten ulkopuolelle. Vaikkakin oli muutamia tutkijoita, jotka teoksissaan keskittyivät meksikolais-amerikkalaisten historiaan, hallitsi elokuvan valmistumisajankohtana myös akateemista tutkimusta 1800-luvulta periytyvät tulkintamallit.¹¹⁸

Texasin vallankumouksen esitetään myös olleen jatkoa Yhdysvaltain itsenäisyystaistelulle. Stephen Austinin ollessa Santa Annan luona hän viittaa suoraan Yhdysvaltain vapaussodan syyhyn ”ei verotusta ilman edustusta”. Tässä tulee esiin ajatus Texasista ja Alamosta Yhdysvaltojen toisena syntypaikkana. Texas edustaa myös yhdysvaltalaisista ajatusta ihmisten mahdollisuudesta muuttua ja syntyä uudelleen amerikkalaisella rajaseudulla ja Lännessä. Tämä tulee esille Almeronin ja Annen välisessä keskustelussa jossa selviää, että Almeron on ennen Texasiin tuloa ollut sotilas, mutta nyt hän haluaa olla vain yksinkertainen viljelijä, ei sotilas eikä poliitikko.

Vaikkakin elokuva päättyy Alamon tappioon eikä voittoa San Jacinton taistelua esitetä, on elokuvassa silti nähtävissä onnellinen loppu. Alamon piirityksen loppupuolella Almeron ja Anne keskustelevat ja Anne toteaa, että mitä tahansa heille tapahtuukin, niin Texas säilyy. ”Texas, niin suuri ja ihmeellinen tulevana vuosina, että kumpikaan meistä ei voi sitä ymmärtää.” Tämän puheen kautta Alamon taistelu ja tappio myös esitetään välttämättömänä uhrauksena vapauden ja

¹¹⁷ Ibid., 00:00:55-00:01:28.

¹¹⁸ De León 1991, s. 21-25.

tulevaisuuden puolesta Annen jatkaessa: ”Mutta ilman Alamoä sitä Texasia ei voi koskaan olla. Sen elämä on meidän elämämme.”¹¹⁹ Näin Alamossa taistelleiden vallankumouksellisten kuolema näytetään välttämättömänä uhrauksena. *Heroes of the Alamo* muistuttaa katsojiaan siitä, että tarvittaessa on oltava valmis taistelemaan ja jopa kuolemaan vapauden puolesta ja läheistensä puolustamiseksi. Valmistumisaikansa yhdysvaltalaisista yhteiskuntaa, joka ei vielä elokuvan ilmestyessä ollut täysin toipunut suuresta lamasta, elokuva muistuttaa siitä, että vaikka nykyhetki voikin vaikuttaa synkältä niin edesspäin voi odottaa suuri tulevaisuus.

3.3. Davy Crockett, erämaan kuningas (1955)

Valitessaan Davy Crockettin uuden televisiosarjansa aiheeksi ei Disney-yhtiöllä ollut tarkoitus osallistua keskusteluun Crockettin tai Texasin vallankumouksen merkityksestä Yhdysvaltain historiassa. Yhtiöllä oli tuolla hetkellä tarve tuottaa ohjelmia, jotka toimisivat uuden Disneyland huvipuiston mainoksina ja koska eräs huvipuiston osa oli vanhaan Länteen ja rajaseutuun keskittyvä Frontierland, yhtiön täytyi löytää Yhdysvaltain historiasta sopiva sankari jonka seikkailuista voisi tehdä lyhyen televisiosarjan. Davy Crockett ei ollut lainkaan selvä valinta tähän osaan, koska 1950-luvun alussa hän oli melko tuntematon hahmo Texasin ja Tennesseen osavaltioiden ulkopuolella. Yhtiö ei kuitenkaan löytänyt Yhdysvaltain historiasta ketään muutakaan sarjan sankariksi sopivaa hahmoa, koska villinlännen pyssysankarit ja rikolliset eivät sopisi lapsille tuotetun sarjan päähenkilöiksi ja yhtiön arvojen edustajaksi. Täten Crockettista tuli lähes sattumalta uuden sarjan päähenkilö ja sarjan menestys yllätti sen tekijät täysin. Koska Davy Crockett oli kuollut sarjan kolmannessa ja viimeisessä osassa ja yleisö halusi nähdä lisää Crockettin seikkailuja, Disney-yhtiö päätti yhdistää televisiosarjan osat vielä elokuvaksi jota levitettiin elokuvateattereihin. Crockettin valinnalla televisiosarjan ja siitä muokatun elokuvan päähenkilöksi oli pian merkittäviä vaikutuksia sekä Crockettin hahmon tunnettavuuden että Texasin vallankumouksen merkityksen ymmärtämisen kannalta. Davy Crockettista muodostui symboli sille, minkä puolesta Texasin vallankumous käytiin.¹²⁰

Eräiden tutkijoiden mukaan Disney-yhtiön tuottamalla ja vuodenvaihteessa 1954-55 julkaisemalla Davy Crockettista kertovalla televisiosarjalla ja tästä sarjasta muokatulla, toukokuussa 1955 julkaistulla elokuvalla *Davy Crockett, erämaan kuningas* on ollut suurempi vaikutus

¹¹⁹ *Heroes of the Alamo*, 01:03:55-01:04:25. ”Texas so great, so wonderful in the years to come that you and I can’t even imagine it. But without Alamo that Texas can’t ever be. Its life is our life.” Käännös tekijän.

¹²⁰ Roberts & Olson 2001, s. 239-240.

yhdysvaltaisten mielikuvaan Davy Crockettista ja Alamon taistelusta kuin millään muulla audiovisuaalisella esityksellä. On esimerkiksi sanottu, että 1970-luvulla käydyissä kiistoista siitä, miten Crockett todellisuudessa kuoli, ei niinkään ollut kyse historiallisesta Crockettista kuin tämän televisiosarjan ja elokuvan ja niiden synnyttämän villityksen luomasta versiosta Crockettista. Vielä 1950-luvulle asti nuorille suunnatuissa historiateoksissa ja sarjakuvissa voitiin Crockettin esittää jääneen vangiksi ja tulleen teloitetuksi Alamon taistelun jälkeen. Disney-yhtiön esittämän historiantulkinnan jälkeen Crockettin oli mahdotonta esittää kuolevan muuten kuin taistelemalla loppuun asti. Fess Parkerin näyttelemästä Davy Crockettista tuli texasilaisen ja amerikkalaisen sankaruuden perikuva. Tällä kuvalla oli pohjansa jo vanhemmassa Crockett-myytissä, mutta markkinoinnin vaikutuksen kautta tämä Disneyn versio legendasta muovautui ja voimistui nykyiseen mittaansa.¹²¹

Muiden kuin yhdysvaltaisten tai varsinkaan texasilaisten voi olla vaikea käsittää miksi yhden miehen, Davy Crockettin, kuolintavan esittämisellä voi olla suuri merkitys. Crockettin kohtalolla ja sillä, miten se on esitetty, on kuitenkin merkitystä siitä syystä että hän kuoli Texasin vallankumouksen symboliksi muodostuneessa, etnisillä kiistoilla latautuneessa Alamossa. Kuten Michel-Rolph Trouillot on kirjoittanut, tämän symboliarvon ymmärtämisen jälkeen ei ole merkitysetöntä sekään ulkopuolisille outona näyttäytyvä kiista siitä oliko Crockettilla todellisuudessa pesukarhunnahkainen lakki vai ei.¹²²

Elokuvan ja sen pohjana olleen televisiosarjan vaikutus mielikuvien muokkaajana ei ole perustunut vain niihin itseensä. Merkittävä osuus sille, millainen mielikuva Texasin vallankumouksesta ja varsinkin Alamon taistelusta on ihmisille muodostunut elokuvan esittämän historiantulkinnan pohjalta, on varmasti ollut sillä suurella määrällä erilaisia oheistuotteita joita myytiin sarjan ja elokuvan synnyttämän Crockett-villityksen aikana. Disney ja muut tahot pyrkivät rahastamaan villityksellä ja markkinoille tuli mitä erilaisimpia tuotteita jotka pyrittiin yhdistämään Crockettiin. Erän arvion mukaan markkinoille tuli ainakin 3000 erilaista Crockettiin ja Alamoon liittyvää oheistuotetta ja muuta esinettä. Tarjolla oli leikkiaseita, vaatteita, polkupyöriä, lakanoita ja astiasarjoja varustettuina Crockettin nimellä ja kuvalla. Kenties tärkeimpänä oheistuotteena oli erilaiset pesukarhun turkiksesta valmistetut hatut. Näitä hattuja valmistettiin niin suuret määrät että pesukarhunnahkan arvo nousi 25 sentistä kahdeksaan dollariin. Nämä mitä erilaisimmat oheistuotteet, joita lapset käyttivät leikeissään, joissa he kävivät uudestaan läpi elokuvan tapahtumia,

¹²¹ Hutton 1995, s. 24-25; Schoelwer & Gläser 1985, s. 161-162.

¹²² Trouillot 1995, s. 10-11.

varmistivat sen, että elokuvan tulkinta menneisyydestä jäi elämään voimakkaasti nuorten katsojien mieliin.¹²³

Koska tämä elokuva ja televisiosarja, josta se on koostettu, oli suunnattu lapsiyleisölle, on elokuvassa yksinkertaistettu ja muutettu historiallisia tapahtumia normaalia historiallista elokuvaa enemmän. Kohdeyleisön vuoksi elokuva ei sisällä voimakkaita väkivaltakohtauksia tai viittauksia seksuaalisiin teemoihin. Crockettin vaimo ja lapset esiintyvät kahdessa lyhyessä kohtauksessa elokuvan alkukolmanneksen aikana, mutta romanttisia käänteitä ei tässä elokuvassa ole mukana lainkaan.¹²⁴ Väkivallan siistiminen elokuvasta tulee Texasin tapahtumien lisäksi hyvin ilmi intiaanisodista kertovassa elokuvan alkuosassa. Kyseinen sota ja taistelut, joihin Crockett otti osaa, olivat ajoittain erittäin väkivaltaisia, mutta tässä elokuvassa niistä on annettu erityisesti Crockettin kohdalla erittäin siistitty versio.¹²⁵ Historiallisten tapahtumien selityksen lisäksi elokuvassa on mukana erilaisia seikkailullisia ja humoristisia elementtejä joiden tarkoituksena on kohdeyleisön mielenkiinnon herättäminen ja ylläpitäminen historiallisten selitysmallien esittämisen sijaan. Nämä kerronnalliset keinot, joilla elokuvan historiantulkinta on tehty lapsiyleisölle sopivaksi ja kiinnostavaksi, vääristävät Crockettin ja Yhdysvaltalaisien toimet liiallisen positiiviseen sävyyn.

Crockettin mukana kulkee koko elokuvan ajan fiktiivinen apulainen George Russel. Russelille on annettu elokuvan lopussa Alamon viimeisen viestinviejän rooli, joka historiallisesti kuului James Bonhamille. Tällä muutoksella pystytään pitämään elokuvan historiallinen kerronta selkeämpänä, kun katsojille ei tarvitse esitellä uutta historiallista hahmoa. Texasin tapahtumia käsittelevässä osuudessa Crockettin ja Russelin matkaan liittyy vielä kaksi muuta fiktiivistä hahmoa, pakomatkalta lähtevä uhkapeluri Thimblerig ja Texasissa seurueeseen liittyvä comanchesoturi, jolle Crockett antaa nimen Bustedluck. Näiden hahmojen kautta muodostuu kuva Texasin vallankumouksesta erilaisia ihmisryhmiä yhdistävänä tapahtumana, jossa mitä erilaisimmista oloista tulevat ihmiset olivat valmiita taistelemaan tyranniaa vastaan ja kuolemaan vapauden puolesta.

Elokuvan tulkinta Crockettista pohjautuu pitkälti hänen elämästään muodostuneeseen myyttiin ja se esitteleekin enemmän fiktiivistä Davy Crockettia kuin historiallista David Crockettia. Crockettista julkaistiin hänen eläessään elämäkertoja sekä hänen omasta että muiden toimesta ja näissä kirjoissa Crockettista muodostettiin humoristisen liioiteltu eräsankarin kuva. Crockett itsekin käytti

¹²³ Roberts & Olson 2001, s. 243-245.

¹²⁴ *Davy Crockett, erämaan kuningas*, 00:18:40-00:20:10, 00:30:10-00:31:30.

¹²⁵ Long 1990, s. 100.

hyväkseen hänestä muodostunutta myyttiä esimerkiksi vaalikiertueillaan, mutta on ollut havaittavissa, että Crockett huomasi itse jääneensä tämän roolihahmonsa, myyttisen Davyn hahmon vangiksi.¹²⁶ Elokuvasa on pieni viittaus tähän, kun Crockett saa käsiinsä hänestä kertovan kirjan jonka kirjoittajaksi selviää hänen ystävänsä Russel.¹²⁷ Saavuttuaan Washingtoniin kongressiin Davy toteaa Russelille että tämän julkaisemien kertomusten vuoksi hän ei voi nyt pukeutua ja esiintyä kuin tavallinen kongressiedustaja vaan hänen on esitettävä rajaseudun kuningasta.¹²⁸ Tätä Davyn ja Davidin vastakkainasettelua ei kuitenkaan käsitellä elokuvassa tätä pidemmälle, koska Crockettin esitetään koko elokuvan ajan, sekä ennen kyseistä kohtausta että sen jälkeen, toimivan kuin myyttinen Davy.

3.3.1. Davyn tie Texasiin

Vain viimeinen kolmasosa elokuvasta käsittelee suoranaisesti Texasin tapahtumia. Mutta koska elokuvan alkuosa esittelee Crockettin hahmoa, tämän tapaa toimia ja niitä arvoja, jotka ohjaavat hänen toimintaansa, on mielestäni tärkeätä käsitellä myös tätä, ennen Texasia tapahtuvaa osuutta. Elokuvan ensimmäinen kolmannes kertoo Crockettin osuudesta intiaanisodissa joita käytiin Creek-kansaa vastaan vuosina 1813-14. Crockett esitetään neuvokkaana, rohkeana ja käytännöllisenä miehenä, joka ei kumarru pelkkiä sotilasarvoja ja jota sekä tavalliset rivisotilaat että sotajoukkoja johtava tuleva presidentti Andrew Jackson arvostavat. Crockettin tiedustelijantaidoilla on ratkaiseva osuus sotamenestykselle ja hän myös päättää intiaanisodan neuvottelu- ja taistelutaitojensa avulla. Jäljittäjäntaitojensa avulla Crockett löytää Floridan soilla piileskelevät intiaanit joita yhdysvaltain armeija ei ole onnistunut jäljittämään.¹²⁹ Davy haluaa välttää enempää verenvuodatusta ja voittamalla kaksintaistelussa intiaanipäällikkö Punaisen Kepin Crockett kykenee puhumaan järkeä intiaaneille ja taivuttelemaan nämä rauhaan valkoisten kanssa. Punaisen Kepin epäillessä rauhan pysyvyyttä ja sitä, voiko valkoisiin luottaa, Crockett vakuuttaa, että hän itse takaa rauhan.¹³⁰ Crockett osoittaa intiaaneille että taistelu on turhaa ja rauha olisi molemmille kansoille parempi vaihtoehto.

Myöhemmin, muuttaessaan lännemmäksi uudelle alueelle Tennesseeen länsiosiin Crockett puolustaa erään cherokee-perheen oikeutta maatilaansa. Joukko epärehellisiä valkoisia on ajanut Crockettin

¹²⁶ Ibid., s. 100.

¹²⁷ *Davy Crockett, erämaan kuningas*, 00:49:38-00:50:00.

¹²⁸ Ibid., 00:50:50-00:51:30.

¹²⁹ Ibid., 00:21:29-00:24:40.

¹³⁰ Ibid., 00:25:50-00:30:09.

naapurina olevan Charley Two Shirtin perheineen pois tilaltaan pystyäkseen varastamaan tämän maat ja myymään ne uusille siirtolaisille. Crockett näyttää voimansa ja taitonsa jälleen kaksintaistelussa voittamalla rehellisin keinoin epärehellisten maakeinottelijoiden johtajan Big Foot Masoninin. Crockettin mukaan intiaaneilla on oikeus siihen maahan, mikä heille on lain mukaan luvattu. Tämä asettuu vastakkain sen kanssa että Texasissa Santa Annan on rikkonut lupauksensa ja koettaa ajaa siirtolaiset pois.¹³¹ Tämän jälkeen alueen tuomari kertoo Crockettille, että sen jälkeen kun tämä toimitti Big Foot Masonin oikeuteen rehelliset siirtolaiset uskaltavat taas muuttaa alueelle. Tuomari myös pyytää Crockettia alueen edustajaksi Tennesseeen senaattiin ja Crockettin rehellisyyttänsä korostetaan vaalikampanjassa. Crockettin puhuu yksinkertaisesti ja rehellisesti ja hänen vastustajanaan toimii asianajaja, joka aikaisemmin puolusti oikeudessa intiaanien maiden anastajaa Big Foot Masonia. Crockettille saapuu viesti hänen vaimonsa menehtymisestä sairauteen, mutta Crockett ei tästä henkilökohtaisesta menetyksestä huolimatta väistä velvollisuuttaan lähteä osavaltion senaattiin puolustamaan häneen luottavien pioneerien etuja ja oikeuksia.¹³² Crockett on siis tarvittaessa valmis taistelemaan, mutta hän on myös valmis puolustamaan rauhanomaisesti heikompien oikeuksia, sekä valkoisten että intiaanien. Crockettia ja hänen edustamiaan arvoja vastustavat tahot ovat valmiita käyttämään epärehellisiäkin keinoja omien etujensa ajamiseksi, mutta heistä ei ole vastusta Crockettin edustamalle vapaudelle ja rehellisyydelle.

3.3.2. Itsenäisyyden ja perustuslain puolustus

Texasin vallankumouksen tapahtumien käsittely alkaa tässä elokuvassa vasta siinä vaiheessa, kun vallankumous on jo käynnistynyt, joten vallankumoukseen johtanutta kehitystä ei käsitellä. Vastustettuaan Yhdysvaltojen senaatissa presidentti Andrew Jacksonin kannattamaa lakialoitetta, jolla intiaanien maat avattaisiin valkoisille uudisraivaajille, Crockettin poliitikonura kohtaa loppunsa. Poistuttuaan tämän jälkeen Washingtonista ja matkustettuaan jokilaivalla alas Mississippiä Crockett kertoo Russelille minne he ovat matkalla. Crockett antaa Russelille sanomalehden josta tämä lukee ääneen pätkän uutisesta: ”Texasin itsenäisyys uhattuna. Kenraali Santa Anna aikoo karkottaa uudisraivaajat.”¹³³ Täten Texas olisi jo itsenäinen ja vallankumoukselliset puolustaisivat uutta valtiota Santa Annaa vastaan. Mainitsemalla uudisraivaajien karkotuksen tämä kohtaaus myös rinnastaa Texasin uudisraivaajat aikaisemmin Tennesseessä esitettyihin valkoisiin uudisraivaajiin ja Charley Two Shirtin edustamiin cherokeeihin

¹³¹ Ibid., 00:39:08-00:42:30.

¹³² Ibid., 00:43:10-00:47:10.

¹³³ Ibid., 00:59:00-00:59:50. ”Texas independence threatened. General Santa Anna vows to expel settlers.” ” Käännös DVD:ltä, suomentajasta ei mainintaa.

joiden oikeuksia Crockett puolusti. Koska mitään tätä tarkempia perusteita ei vallankumouksen synnylle ole elokuvassa annettu, on vallankumouksen perustelut tulkittava Crockettin hahmon kautta. Koska koko elokuvan ajan Crockett on taistellut vapauden puolesta ja puolustaakseen heikompiaan ja näiden oikeuksia epärehellisiä oman edun tavoittelijoita vastaan on Texasin tapahtumat ymmärrettävä samankaltaiseksi tilanteeksi ja jatkoksi aikaisemmalle toiminnalle. Tutkijoiden mukaan Crockett ei lähtenyt Texasiin puolustamaan vallankumouksellisten oikeuksia tai vapautta vaan häntä veti sinne lupaus halvasta maasta ja mahdollisuus aloittaa poliitikonura puhtaalta pöydältä.¹³⁴ Tällaisten motiivien esittäminen ei kuitenkaan sopisi elokuvan muuhun sanomaan.

Elokuvan Alamossa tapahtuvassa osuudessa tuodaan visuaalisesti selkeästi esille vallankumouksellisten taistelu Meksikon vuoden 1824 perustuslain puolesta. Tätä perustelua vallankumoukselle ei mainita suullisesti elokuvassa kertaakaan, mutta myytin mukaan Alamon yllä liehunut 1824 vuosiluvulla täydennetty Meksikon tasavallan lippu on näkyvissä useassa kohtauksessa Alamon taistelun aikana. Ensimmäisen kerran kyseinen lippu näkyy heti Crockettin seurueen saapuessa Alamoon.¹³⁵ Lippu on näkyvillä myös kun Santa Annan viestintuoja tuo Alamoon vaatimuksen ehdottomasta antautumisesta ja tässä kohtauksessa asetetaan visuaalisesti vastakkain Santa Anna ja vallankumouksellisten kannattama liberaali perustuslaki.¹³⁶ Lippu näkyy selkeästi viimeisen taistelun aikana useaan otteeseen ja viimeisen kerran ja erittäin voimakkaalla tavalla lippu on näkyvillä viimeisessä kohtauksessa Crockettin taustalla, kun tämä viimeisenä eloonjääneenä taistelee meksikolaisia vastaan kivääriään nuijana käyttäen. Tässä kohtauksessa Crockett ja muut vallankumoukselliset yhdistetään voimakkaalla visuaalisella tavalla vuoden 1824 perustuslain edustamien vapauksien puolustamiseen.

Crockettin aikaisemman toiminnan kautta elokuvassa voi myös nähdä sellaisia perusteluja Texasin vallankumoukselle joita ei mainita ääneen Texasin tapahtumia kuvaavassa osuudessa. Koska Crockettin on koko elokuvan ajan esitetty olevan rehellinen ja puolustavansa heikompiensa oikeuksia epärehellisesti toimivia, oman etunsa tavoittelijoita vastaan, voi katsoja ymmärtää, että Texasin vallankumouksessa oli kyseessä samankaltainen tilanne vaikka sitä ei ääneen mainita. Karkottamalla epärehellisen Big Foot Masonin edustamat maakeinottelijat läntisestä Tennesseeestä

¹³⁴ Long 1990, s. 100.

¹³⁵ *Davy Crockett, erämaan kuningas*, 01:10:10-01:10:37.

¹³⁶ *Ibid.*, 01:12:02-01:13:06.

Crockett mahdollisti sen että rehelliset ja ahkerat uudisraivaajat pystyivät muuttamaan alueelle.¹³⁷ Tämä vertautuu elokuvassa Texasin tapahtumiin eli Crockett ja muut vallankumoukselliset toimillaan turvasivat alueen asuttamisen rehellisille angloille karkottamalla Santa Annan joukot alueelta.

3.3.3. Rohkeat ja oikeamieliset anglot

Anglojen rohkeus ja urhoollisuus tulevat tietenkin selkeimmin esille Crockettin hahmossa, mutta myös muissakin tapauksissa. Jokilaivalla, heti sen jälkeen kun Crockett on kertonut Russelille heidän matkansa päämäärän olevan Texas ja sen taistelu vapauden puolesta he kohtaavat laivan saluunassa uhkapelurinpelurin, Thimblerigin. Tämä hahmo esitetään aluksi pelkurina, joka lähtee Crockettin ja Russelin matkaan pystyäkseen pakenemaan häntä Yhdysvalloissa uhkaavia vaikeuksia. Alamon taistelun aikana Thimblerig kuitenkin löytää rohkeutensa ja jää muiden vallankumouksellisten kanssa taistelemaan kuolemaansa asti sen jälkeen kun Travis on pitänyt heille kuuluisan puheensa tilanteen toivottomuudesta ja tarjonnut halukkaille mahdollisuutta paeta Alamosta.

Alamossa Crockettille kerrotaan hänen saapumisensa jälkeen että Alamon johtaja, Jim Bowie on loukkaantunut taistelun aikana siirtäessään tykkiä Alamon muurilla ja on joutunut vuoteenomaksi kuumeen noustua tämän loukkaantumisen seurauksena.¹³⁸ Mitään viitettä Bowien aikaisempaan sairauteen ja täten heikkouteen ei elokuvassa ole. Alkoholien aiheuttamaan heikkouteen ei voisikaan tässä lapsille suunnatussa sarjassa viitata ja esittämällä Bowien joutuminen vuoteenomaksi jonkin sairauden vuoksi monimutkaistaisi kerrontaa ja samalla heikentäisi Bowien sankarillisuutta.

Alamossa taistelevat anglot tuovat esille puheissaan meksikolaisten ylivoiman ja sen kuinka vaikea heidän pienen joukkonsa on puolustaa Alamoja jonka puolustamiseen Bowien mukaan tarvittaisiin ainakin tuhat miestä.¹³⁹ Tästä tilanteesta huolimatta puolustajat päättävät jäädä taistelemaan. Vaikka elokuvassa viitataan tämän keskustelun kautta siihen, että Alamo oli pinta-alaltaan liian suuri vallankumouksellisten puolustettavaksi, ei tämä seikka tule muulla tavalla elokuvassa esille. Päinvastoin, visuaalinen esitys kumoo tämän seikan: aina, kun vallankumouksellisia näytetään Alamon muureilla taistelun aikana, he ovat tiivistä toisissaan kiinni ja tämän seurauksena muurilla

¹³⁷ Ibid., 01:28:16-01:28:34.

¹³⁸ Ibid., 01:10:24-01:10:37.

¹³⁹ Ibid., 01:11:00-01:12:02.

näyttäisi olevan riittävästi puolustajia. Keskustelussa tulee myös ilmi, että Bowien mukaan Goliadissa olisi lisäjoukkoja jotka voisivat tulla Alamon avuksi, mutta viestinviejä ei ole päässyt perille. Todellisuudessa Alamosta saatiin toimitettua avunpyyntö Goliadiin, mutta sikäläinen joukkojen komentaja James Fannin epäroi liian pitkään liikkeelle lähtemistä. Tässä elokuvassa on yksinkertaistettu historian tapahtumia, jotta katsojille ei tarvitse selittää monimutkaisia tapahtumia. Samalla Fanninin epävarmuus ja mahdollinen epäpätevyys jäävät mainitsematta ja anglojen urhoollisuus ei saa minkäänlaista tahraa.

3.3.4. Tejanoiden esiintulo

Joidenkin tutkijoiden mielestä tässä elokuvassa ei olisi tejanoilla näkyvää roolia vaan heidät olisi sivuutettu ja jätetty pois. Esimerkiksi Alamoä käsittelevistä elokuvista kirjoittanut Frank Thompson on sitä mieltä, että tejanot eivät olisi näkyvillä, sillä hänen mielestään Alamon kohtauksissa on näkyvissä vain yksi selkeä tejano.¹⁴⁰ Tulkinta siitä, että tejanot eivät ole näkyvässä roolissa pitää kuitenkin paikkansa vain jos elokuvan muodostamaa kuvaa verrataan nykytutkimuksen tarjoamaan tietoon tejanoiden roolista vallankumouksessa. Verrattaessa tätä elokuvaa aikaisempiin Texasin vallankumousta käsitteleviin elokuviin, on havaittavissa, että tejanoiden kuvauksessa on tapahtunut muutos. Alamon taistelussa tejanot ovat näkyvillä useassa kohtauksessa ja verrattuna aikaisempiin Texasin vallankumousta käsitteleviin elokuviin on tämä muutos merkittävä.

Thompsonin tulkinta tejanoiden huonosta näkyvyydestä on siis mielestäni väärä. Tämä on käsittelemistäni elokuvista ensimmäinen, jossa tejanoiden näytetään osallistuvan taisteluihin vallankumouksellisten puolella. Crockettin ratsastaessa Alamon pihalle muurilla ja pihalla näkyy anglojen lisäksi muutama puolustaja, joiden voi vaatetuksen - eli sombreron ja ponchon - perusteella olevan tejanoita.¹⁴¹ Alamon taistelun aikana näitä tejanoita näytetään muutamaan kertaan anglojen rinnalla Alamon muurilla, esimerkiksi kohtauksessa jossa Santa Annan viestiviejä tuo Alamoon vaatimuksen antautumisesta. Taistelun loppupuolella, meksikolaisen sotaväen päästessä murtautumaan pääportista Alamon pihalle, kuvassa näkyy kuollut puolustaja, jonka jälleen voi vaatetuksen perusteella päätellä olleen tejano.¹⁴² Tämä kohtaus osoittaa katsojille tejanoiden ei vain taistelleen, vaan myös kuolleen vallankumouksen tavoitteiden puolesta. Vaikkakin tejanot ovat visuaalisesti esillä Alamossa, he jäävät pääosin nimettömiksi, sillä vain yksi

¹⁴⁰ Thompson 1991, s. 55.

¹⁴¹ *Davy Crockett, erämaan kuningas*, 01:10:10-01:10:37.

¹⁴² *Ibid.*, 01:27:21-01:27:25.

tejanoista nimetään. Bowien siirtyessä majoitustilastaan Alamon pihalle kuullakseen Travisin puheen hän pyytää kahta puolustajista avukseen ja toinen näistä on Contreras niminen tejano.¹⁴³

Tunnetuimman vallankumoukseen osallistuneen tejanon, Juan Seguinin, jättämisen pois tästä elokuvasta voi ymmärtää siten, että tällä tavalla elokuva pysyy selkeämpänä, kun katsojille ei tarvitse esitellä uutta hahmoa elokuvan loppupuolella. Tämä Seguinin pois jättäminen toisaalta kuitenkin vaientaa hänen roolinsa vallankumouksessa. Aikaisempiin elokuviin verrattuna tässä elokuvassa tejanot ovat näkyvämmässä roolissa vaikkakin heillä ei ole kuin yksi puherooli. Crockettin saapuessa Texasiin seurueensa kanssa he kohtaavat tejanoperheen, jolta he kysyvät reittiä siirtokuntalaisten eli anglojen luo. Perheenpää neuvoo Crockettille reitin San Antonio de Bexariin. Crockettin jatkettua matkaansa kumppaneineen tejanot rukoilevat, koska he tietävät anglojen olevan matkalla kuolemaansa.¹⁴⁴

Meksikolais-amerikkalaisten asemassa oli tapahtunut muutoksia toisen maailmansodan jälkeen. Esimerkiksi erilaiset meksikolais-amerikkalaisten veteraanien järjestöt ajoivat latinotaustaisten toisen maailmansodan ja Korean sodan veteraanien oikeuksia ja pyrkivät varmistamaan heille samat edut kuin valkoisille veteraaneille. Texasissa meksikolais-amerikkalaiset jatkoivat jo 1930-luvulla alkanutta kamppailua koulujen rotuerottelua vastaan saadakseen lapsensa samoihin kouluihin valkoisten lasten kanssa. Erilaisten latinoiden etuja ajavien järjestöjen pyrkimyksenä oli mahdollistaa latinoiden sulautuminen yhdysvaltalaiseen valtakulttuuriin. Elokuvissa latinoista annettu kuva oli toisen maailmansodan aikana muuttunut, kun Yhdysvaltojen oli tärkeää pitää hyvät suhteet latinalaisamerikkalaisiin maihin. Hollywoodilla ei sodan sytyttyä ollut Englannin lisäksi juurikaan muita markkina-alueita kuin latinalainen Amerikka ja alue oli säilynyt sodan jälkeen tärkeänä markkina-alueena Hollywoodille. Ensimmäistä kertaa elokuvien pääosiin pääsivät nyt Hollywoodissa myös latinot, aikaisemmin useimpia latinorooleja olivat näyttelleet valkoiset näyttelijät. Latinoiden sulautumispyrkimykset valtavirtaan olivat tähän aikaan niin voimakkaita, että yhdysvaltalaistuneet meksikolais-amerikkalaiset tukivat ajoittain voimakkaastikin laittomien meksikolaisten siirtolaisten karkotuksia ja siirtolaislainsäädännön kiristämistä.¹⁴⁵ Näiden muutoksien voi nähdä heijastuneen elokuvaan, joissa kaikkia meksikolaisia ja latinoita ei enää kohdeltu vieraina toisina, vaan he pääsivät esille esimerkiksi tässä Texasin vallankumousta käsittelevässä elokuvassa.

¹⁴³ Ibid., 01:20:00-01:21:04.

¹⁴⁴ Ibid., 01:06:24-01:07:14.

¹⁴⁵ De León 1999, s. 115-118; Gutiérrez 1995, s. 153-155.

Osittain kohdeyleisön vuoksi tässä elokuvassa ei ole yhtä väkivaltaista kuvaa meksikolaisista kuin aikaisemmissa elokuvissa. Muutokseen on vaikuttanut kuitenkin myös se, että meksikolaisia ei enää esitetty samanlaisten stereotyypioiden kautta kuin vuosisadan alussa. Tämä muutos oli näkynyt jo *Heroes of the Alamon* kohdalla ja se oli vielä vahvistunut toisen maailmansodan aikana, kun Yhdysvaltojen oli tärkeää pitää yllä hyviä suhteita Meksikoon ja muihin latinalaisen Amerikan maihin. Kuva meksikolaisten väkivaltaisuudesta on kuitenkin säilynyt myös tässä elokuvassa jossain määrin, koska meksikolaisten väkivaltaisuus Alamon taistelun yhteydessä on oleellinen osa Texasin vallankumouksen mytologiaa. Tämä tulee hyvin esille sekä Crockettin mukana tulleen intiaanin, Bustedluckin, että Bowien kuolintavoissa. Alamon taistelun loppupuolella meksikolainen sotilas surmaa Bustedluckin pistämällä tätä pistimellä selkään. Myös sairas Bowie surmataan pistimillä vuoteeseensa.¹⁴⁶

Vallankumouksen vihollisia eli Santa Annaa ja tämän sotilaita ei tässä elokuvassa yksilöidä lainkaan. Muista elokuvista poiketen Santa Annaa ei tässä elokuvassa näytetä lainkaan. Jättämällä meksikolaiset persoonattomiksi ja kasvottomiksi viholliseksi heidän toiseutensa ja erillisyytensä korostuu – tätä tosin tasapainottaa tejanoiden nostaminen näkyviin Alamon taistelussa. Meksikolaiset sotilaat esitetään tässä elokuvassa kurinalaisina ja järjestelmällisinä, poissa on *Martyrs of The Alamon* esittämä kaottisuus ja kurittomuus. Tässä elokuvassa viimeisessä taistelussa meksikolaiset saadaan ensin torjuttua, mutta he hyökkäävät heti uudestaan periksi antamattomasti ja pelottomasti.¹⁴⁷

3.3.5. Kaitselmuksen johdattamana vapauden puolesta

Texasin vallankumous esitetään jälleen taisteluna vapauden ja edistyksen puolesta. Vallankumous merkitsee tämänkin elokuvan mukaan vapauden voittoa tyranniasta ja edistyksen saapumista Texasiin. Tämä tulee hyvin esille elokuvan loppukohtauksessa, jossa näytetään – tai paremminkin jätetään näyttämättä – Crockettin kuolema. Crockett, joka on viimeinen elossa oleva Alamon puolustaja käyttää Old Betsy-kivääriään nuijanaan meksikolaisia sotilaita vastaan. Tämän jälkeen ristileikkauksella näytetään Alamon yllä liehuvaa vallankumouksellisen, 1824 vuosiluvulla täydennettyä Meksikon lippua. Tämän jälkeen vaihdetaan takaisin taistelevaan Crockettiin, jonka

¹⁴⁶ *Davy Crockett, erämaan kuningas*, 01:26:40-01:26:54, 01:28:00-01:28:10.

¹⁴⁷ *Ibid.*, 01:23:25-01:28:34.

jälkeen näytetään salossa liehuvaa lippua, joka on vaihtunut nyt Texasin lipuksi.¹⁴⁸ Näiden leikkausten avulla muodostuu kuva vallankumouksesta synnyttämässä vapaata ja modernia Texasia.

Vapaus, jonka vuoksi Texasin vallankumous tämän elokuvan mukaan käydään, on esillä koko elokuvan ajan eri tavoin. Vapaus tuodaan esille myös elokuvan tunnusmusiikkina toimivassa *Ballad of Davy Crockett* laulussa. Tämän tunnuslaulu voimisti tehokkaasti televisiosarjan ja elokuvan sanomaa, sillä balladista tehty levytys myi yli kymmenen miljoonaa levyä ja balladista levytti oman version kuusitoista eri artistia.¹⁴⁹ Kun Crockett ja Russel ovat lyöttäytyneet yhteen jokilaivalla uhkapeluri Thimblerin kanssa, animoidulla kartalla näytetään heidän reittinsä Texasiin ja tunnussävelmän sanoin kerrotaan:

”Houston ja Austin tunnettiin jo, nyt Texasin preeriat houkutti missä maa oli vapaana kasvamaan ja vapaustaistelu intoa antoi.”¹⁵⁰

Laulun viimeinen säkeistö soi, kun Alamon taistelu on päättynyt ja viimeisessä, pimeäksi häivyttävässä kuvassa Crockett on jäänyt yksin heiluttamaan kivääriään meksikolaisten sotilaiden ympäröidessä hänet. Laulussa korostetaan vapauden aatetta sen viimeisillä sanoilla ”Davy, Davy Crockett, vapaudesta taisteli.” Samalla, kun nämä viimeiset sanat lauletaan, kuvassa näkyy Davy Crockettin päiväkirja. Kirja sulkeutuu ja kannessa näkyy teksti, jonka mukaan Crockett itse on kirjoittanut tämän kirjan.¹⁵¹ Tämä autenttisuuden korostus vahvistaa vapauden aatetta, kun se asettuu vastakkain aikaisemmin esiintyneelle Crockettista kertovalle kirjalle, jossa hänestä kerrottiin liioiteltuja tarinoita ja kirjoittajana ei ollut Crockett itse vaan hänen apulaisensa Russel.

Vallankumous on esitetty tapahtumana, joka tuo ihmisissä esiin parhaat puolet ja mahdollistaa uuden alun. Tämä tulee parhaiten esiin Crockettin mukaan lyöttäytyneessä jokilaivapelurissa, joka näiden ensimmäisen kohtaamisen yhteydessä on valmis pakenemaan vaaroja Crockettin seurassa, mutta Alamossa hän löytää rohkeutensa ja jää muiden puolustajiensa kanssa taistelemaan. Turvaamalla Texasin vapauden ja itsenäisyyden Crockett ja muut vallankumoukselliset täten mahdollistavat tämän saman tuleville sukupolville. Vallankumous siis mahdollistaa uuden alun ja kasvun parempaan ei vain ihmisille, mutta myös Texasille itselleen.

¹⁴⁸ Ibid., 01:28:16-01:28:34.

¹⁴⁹ Hutton, 1986, s. 15; Thompson 1991, s. 54.

¹⁵⁰ *Davy Crockett, erämaan kuningas*, 01:01:00-01:01:19 ” He heard of Houston and Austin so to the Texas plains he just had to go where freedom was fightin' another foe.” ” Käännös DVD:ltä, suomentajasta ei mainintaa.

¹⁵¹ Ibid., 01:18:45-01:28:55 ”Davy, Davy Crockett, fightin' for liberty.” ” Käännös DVD:ltä, suomentajasta ei mainintaa.

Vapauden lisäksi vallankumouksen esitetään aikaisempien elokuvien tavoin, vaikkakaan ei yhtä selkeästi, tuoneen edistyksen Texasiin. Tämä tulee esille kohtauksessa jossa Crockett seurueineen on saapunut Texasiin ja kohtaa tejanoperheen, jolta he kysyvät tietä vallankumouksellisten luo.¹⁵² Tässä kohtauksessa tejanot esitetään köyhinä, aasilla ja alkeellisilla kärryillä liikkuviksi maatyöläisiksi. Tämä on vastakohtana aikaisemmin elokuvan aikana esitetyille yhdysvaltalaisille uudisraivaajille joiden asumukset ovat järjestyksessä ja menestyvän näköisiä. On totta, että osa tejanoista kuului tässä kohtauksessa esitetyn kaltaiseen köyhään maatyöläisten luokkaan, mutta mikäli Crockett olisi kohdannut Juan Seguinin tyylisiä, varakkaita ja yläluokkaan kuuluvia tejanoita ei kohtauksesta muodostuisi tejanoiden ja menestyvien anglojen vastakkainasettelua samalla tavalla.

Vallankumouksen perusteluissa ja merkityksessä on myös voimakkaampia uskonnollisia sävyjä kuin muissa elokuvissa. Alamon piirityksen aikana Crockett ja Bowie keskustelevat tilanteesta ja Bowien mukaan on ihme, että neljän päivän tykkitulen jälkeen Alamon puolustajille ei ole koitunut lainkaan menetyksiä. Crockettin mukaan kyseessä ei ole onni vaan johdatus. Tämän jälkeen myös Bowie myöntää uskovansa johdatukseen.¹⁵³ Täten annetaan vaikutelma, että jumalallinen johdatus olisi vallankumouksellisia suojelemassa ja täten heidän asiansa puolella. Uskonnollisia sävyjä esiintyi myös jo elokuvan alkupuolella, kun Crockett voitettuaan Punaisen Kepin kaksintaistelussa ja sanoo tälle itse takaavansa rauhansopimuksen pitävyyden. Tämän jälkeen Crockett kertoo intiaaneille vielä valkoistenkin lakia korkeammasta laista, ”älä tapa”. Jumalallisen johdatuksen tuominen esiin Alamon taistelun yhteydessä siten, että tämä johdatus on vallankumouksellisten puolella, on selkeä jatkumo vanhalle kutsumuskohtalo-ajattelulle.

3.4. Alamo (1960)

Alamo, jonka John Wayne tuotti, ohjasi ja jossa hän näytteli yhtä pääosaa, on kenties tunnetuin Texasin vallankumousta käsittelevistä elokuvista. Elokuva voitti yhden Oscar-palkinnon ja oli ehdolla kuudessa muussa kategoriassa, muun muassa parhaaksi elokuvaksi. Lisäksi *Alamo* sai Golden Globe-palkinnon musiikistaan ja The National Board of Review nimesi sen yhdeksi vuoden 1960 parhaista elokuvista. *Alamo* sai runsaasti katsojia ja vuonna 1961 se oli seitsemänneksi parhaiten tuottanut elokuva Yhdysvalloissa.¹⁵⁴ Täten John Waynen tulkinta Texasin historiasta on ollut Disney-yhtiön Davy Crockettin ohella eniten yleisön mielikuviin vaikuttaneita tekijöitä

¹⁵² Ibid., 01:06-24-01:07:44.

¹⁵³ Ibid., 01:14:20-01:14:38.

¹⁵⁴ Thompson 1991, s. 69.

Yhdysvalloissa.

Saadakseen elokuvalleen varmistettua sen tarvitseman rahoituksen Wayne turvautui isänmaallisiin tunteisiin vetoavaan kampanjaan. Samoin elokuvan markkinoinnissa ja Oscar-palkintojen varmistamiseksi järjestettiin amerikkalaisuuteen ja sen arvoihin vetoavia mainoskampanjoita joilla pyrittiin vaikuttamaan sekä elokuvan katsojiin että Oscar-palkinnoista äänestäviin tahoihin. Osassa näistä kampanjoissa tapahtui ylilyöntejä joita John Wayne ei täysin hyväksynyt ja jotka olivat markkinoinnista vastuussa olevan yrityksen tekemiä. Nämä tekijät ovat vaikuttaneet selkeästi siihen, miten eräät tutkijat ovat tulkinneet *Alamo*. Oman painolastinsa elokuvan tulkinnoille on tuonut myös John Waynen persoona, koska hän on ollut samanaikaisesti konservatiivisten yhdysvaltalaisien sankari että liberaaleja arvoja kannattaville yhdysvaltalaisille taantumuksellinen demoni.¹⁵⁵ Nämä elokuvan ympärillä käydyt kampanjat ovat epäilemättä vaikuttaneet ainakin osaan elokuvan yleisöstä, mutta koska työni tarkoitus ei ole tutkia elokuvan vastaanottoa en tarkemmin käsittele näitä kampanjoita ja niiden vaikutusta yleisöön.

Vaikka elokuva keskittyy vain Alamon taistelun kuvaamiseen, kertoo se paljon vallankumouksen merkityksestä Texasille ja Yhdysvalloille. Elokuva on arvosteltu muun muassa sen sisältämien runsaiden keskustelukohtauksien ja puheiden vuoksi. Näiden puheiden ja keskustelujen kautta elokuva kuitenkin välittää katsojille tulkintansa vallankumouksen syistä ja merkityksistä. Arvostelua on herättänyt myös elokuvassa oleva romanssi Davy Crockettin ja fiktiivisen tejanonaisen, Graciela Carmela Maria 'Flaca' de Lopez y Vejarin, välillä. Tällaiset fiktiiviset hahmot ja romanssit ovat kuitenkin yksi niistä tavoista, joilla historialliset elokuvat rakentavat tulkintaansa menneisyydestä ja kyseinen hahmo ja romanssi pitää tulkita tätä kautta. Näiden kahden henkilön keskustelujen kautta elokuva pystyy esittämään vallankumouksen merkityksiä ja taustoja tejanoiden näkökulmasta.

Alamo on kritisoitu runsaasti sen sisältämien asiavirheiden vuoksi. Esimerkiksi Frank Thompsonin mielestä tällä elokuvalla on yhtymäkohtia todelliseen, historiantutkimuksen esittämään historiaan vain sattumalta.¹⁵⁶ Yhteistä Thompsonin ja muiden samanlaista kritiikkiä esittäneiden tutkijoiden kommenteille on se, että he vain luettelevat elokuvassa olevat poikkeamat historiantutkimuksen tulkinnoista. He eivät siis pohdi sitä, miten nämä eroavaisuudet vaikuttavat siihen kuinka *Alamo* muodostaa oman historiantulkintansa. Täten näiltä tutkijoilta on jäänyt huomioimatta elokuvan

¹⁵⁵ Farnsworth 1998, s. 24-25; Roberts & Olson 2001, s. 271-276; Thompson 1991, s. 71-72.

¹⁵⁶ Thompson 1991, s. 66.

esittämä draamallinen totuus. Eräs tällainen muutos, joka on nostettu esimerkiksi elokuvan virheistä, on se, että San Antonion lähimmäksi joeksi mainitaan elokuvan ensimmäisessä kohtauksessa Rio Grande. Todellisuudessa kaupungin halki virtaa San Antonio-joki, joka on Rio Grandesta noin 210 kilometriä koilliseen.¹⁵⁷ Don Graham nostaa tämän seikan esille artikkelissaan, mutta ei pohdi sitä miten kyseisen kerronnallisen yksityiskohdan voi tulkita.¹⁵⁸ Virheellinen sijainti luo kuvan San Antonion ja Alamon sijaitsemisesta Texasin ja muun Meksikon rajalla, koska Rio Grande on ollut Meksikon ja Texasin rajana vallankumouksen jälkeen. Täten syntyy vaikutelma siitä, että Alamo on rajalinnoitus ja Santa Annan joukot olisivat vieraan valtion hyökkäävä armeija jonka etenemisen Alamon puolustajat pyrkivät pysäyttämään rajalle. Tätä korostaa se, että Sam Houston korostaa tässä kohtauksessa sen tärkeyttä, että Alamon puolustajien on hidastettava Santa Annan etenemistä, jotta hänellä itsellään olisi aikaa koota armeija Texasin puolustamiseksi.

3.4.1. Tasavallan ja vapauden puolesta tyranniaa vastaan

Randy Robertsin ja James Olsonin mielestä *Alamo* ei esitä selkeitä perusteluja vallankumoukselle eikä sido Texasin tapahtumia laajempaan meksikolaiseen viitekehykseen.¹⁵⁹ Kumpikaan näistä väitteistä ei mielestäni täysin pidä paikkaansa. Siinä, että elokuva ei esitä laajempaa meksikolaista tilannetta Roberts ja Olson ovat osittain oikeassa, koska elokuvassa on vain kaksi viittausta muihin kuin käsillä oleviin tapahtumiin. Ensimmäinen näistä tulee esille elokuvan pääasiallisen tejanon, Flacan, kautta. Keskustelussa tulee ilmi, että hänen isänsä, veljensä ja aviomiehensä ovat kuolleet ja hänen maaomaisuutensa on takavarikoitu ja ainoa keino saada omaisuus takaisin olisi mennä naimisiin Santa Annaa kannattavan kauppiaan, Emil Sanden, kanssa.¹⁶⁰ Flacan sukulaisten kohtaloa ei käsitellä elokuvassa käsitellä, mutta mielestäni tässä viitataan siihen, että Flacan sukulaiset olisivat vastustaneet Santa Annaa ja tästä syystä heidät olisi teloitettu ja omaisuus takavarikoitu. Tähän viittaa se, että Flaca vastustaa voimakkaasti Santa Anna. Toinen viittaus muualla Meksikossa tapahtuvaan kuohuntaan ilmenee Alamon puolustajien keskustelussa, kun Santa Anna joukkoineen saapuu San Antonioon. Meksikolaiset sotilaat ovat pukeutuneet siisteihin univormuihin ja he marssivat hyvässä järjestyksessä ja erään anglon mielestä komeat vaatteet eivät tee taistelijaa. Toinen muistuttaa häntä: ”Ne ovat tukahduttaneet kapinoita viimeiset kaksi vuotta.”¹⁶¹ Olisi väärin odottaa, että historiallinen elokuva olisi tähän aikaan huomionut Texasin vallankumouksen

¹⁵⁷ *Alamo* (1960), 00:05:26-00:05:39.

¹⁵⁸ Graham 1985, s. 56.

¹⁵⁹ Roberts & Olson 2001, s. 270.

¹⁶⁰ *Alamo* (1960), 00:36:21-00:38:08.

¹⁶¹ *Ibid.*, 01:53:30-01:53:42.

laajemman yhteyden Meksikon sisäiseen kuohuntaan, koska myös akateemisessa historiantutkimuksessa tämä oli pitkälti ohitettu 1980-luvulle asti jolloin David Weber teoksessaan toi tämän esille.¹⁶²

Paremminkin kuin laajemman viitekehyksen *Alamo* esittää syytä vallankumoukselle. Nämä syyt eivät ehkä tule ilmi yhtä selkeästi kuin muissa elokuvissa, sillä ne tuodaan ilmi elokuvan aikana lukuisissa eri keskusteluissa sekä visuaalisilla keinoilla. Muiden elokuvien tavoin *Alamo* esittää vallankumouksen perusteluksi taistelun vuoden 1824 perustuslain puolesta. Tämä tuodaan elokuvassa visuaalisesti esille eli Alamon yllä liehuu 1824 vuosiluvulla varustettu Meksikon lippu. Lippu tuodaan hyvin esille eri kohtauksissa. Ennen Santa Annan joukkojen saapumista, kun Bowie siirtyy miehineen Alamoon, Travis päättää järjestää virallisen lipunnostoseremonian jossa kyseinen lippu on hyvin esillä. Lippu näkyy myös kohtauksessa, jossa Davy Crockett siirtyy miehineen Alamoon.¹⁶³ Siirtymällä 1824 lipun luo sekä Bowie että Crockett näin asettuvat fyysisesti suojelemaan liberaalin perustuslain edustamia vapauksia. Tämä lippu asetetaan voimakkaalla tavalla vastakkain Santa Annan edustaman tyrannian kanssa tämän saapuessa joukkoineen San Antonioon. Alamon muurilla Travis ja Bonham tarkkailevat joukkojen liikkeitä ja laskevat niiden määrää ja heidän taustallaan näkyy 1824 lippu.¹⁶⁴

Vallankumouksen eri syihin viitataan kun Travis pyytää Crockettilta lupaa kertoa tämän miehille miksi heidän pitäisi liittyä taisteluun Santa Annaa vastaan. Travisin mukaan ihmiset ovat kokeneet monia kestämättömiä kärsimyksiä Santa Annan tyrannian alla. He eivät saa oikeutta tuomioistuimissa, heidän tuotteilleen ei ole markkinoita ja kauppa pohjoiseen eli Yhdysvaltoihin on estetty.¹⁶⁵ *Alamo* tuo siis myös osan taloudellisista syistä esille tässä puheessa. Samassa keskustelussa Crockett kertoo Travisille, että hänelle tasavalta on tärkeä. Tasavalta tarkoittaa Crockettille sitä, että voi elää vapaasti, tulla ja mennä vapaasti, puhua vapaasti, ostaa ja myydä vapaasti, olla selvä tai juovuksissa, miten itse haluaa. Santa Anna diktaattorina vastustaa Crockettin kannattamaa tasavaltaa ja tästä syystä häntä vastaan pitää taistella. Samassa kohtauksessa viitataan myös siihen, että kaikki vallankumoukselliset eivät ole taistelemassa samoista syistä, koska kaikki vallankumoukselliset eivät vielä tiedä Houstonin ja Austinin suunnitelmasta julistaa Texas itsenäiseksi. Sekä Crockett että Travis ovat sitä mieltä, että itsenäisyyden tavoittelu on vielä parempi pitää salassa. Vaikkakin taloudelliset tekijät tuodaan esille yhtenä syynä vallankumoukselle,

¹⁶² Lack 1991, s. 145-146.

¹⁶³ *Alamo* (1960), 00:11:08-00:11:35, 01:09:33-01:10:52.

¹⁶⁴ *Ibid.*, 01:17:16-01:17:52.

¹⁶⁵ *Ibid.*, 00:24:58-00:26:37, 00:28:35-00:30:05.

ne esitetään *Alamossa* vain vallankumoukseen pakottavina syinä eikä siten että taloudelliset edut, kuten maakeinottelu, olisi houkutellut vallankumouksellisia taisteluun Santa Annaa vastaan.

Keskustellessaan Flacan kanssa joen rannalla tapahtuvassa kohtauksessa Crockett kertoo tälle miksi hän on valmis taistelemaan. Crockett kertoo, että hän on ennen Texasiin tuloa saanut kerättyä itselleen omaisuutta ja kunniamerkkejä, mutta on silti tuntenut itsensä sisältä tyhjäksi. Texasiin tultua Crockett on löytänyt tarkoituksen itselleen ja se on tehdä jotain vääryyttä vastaan. Crockettin mukaan on olemassa oikeaa ja väärää ja on tärkeää tehdä oikein. Kyseisessä kohtauksessa on nähtävissä raamatullisia sävyjä, sillä Flacan mukaan kyseessä on taistelu hyvän ja pahan välillä. Lisäksi kohtauksen alussa Crockett ihailee joen rannalla kasvavaa suurta puuta, jonka hän sanoo muistuttavan sitä puuta, jonka alla Aatami ja Eeva tapasivat.¹⁶⁶ Texas esiintyy täten uutena paratiisina, joka voi tarjota uuden alun niille jotka ovat valmiita taistelemaan hyvän puolesta. Lisäämällä elokuvaan tämä keskustelu Crockettin ja fiktiivisen Flacan välille pystytään katsojille täten esittämään perusteluja vallankumoukselle sekä samalla lisäämään elokuvaan katsojien mielenkiintoa herättävä ja ylläpitävä romanttinen sivujuoni elokuvan kerrontaan.

Vallankumouksen perusteluissa on myös joissain määrin havaittavissa elokuvan valmistumisajankohta ja John Waynen omat mielipiteet ja arvot. Roberts ja Olsonin mukaan jotkut tutkijat ovat kuitenkin tulkinnoissaan pyrkineet asettamaan liiaksi kylmän sodan arvoja elokuvan sanoman taustalle.¹⁶⁷ Kuten Roberts ja Olson kirjoittavat, elokuvan sanomasta voi löytää yhtäläisyyksiä Santa Annan Meksikolle ja Hruštšovin Neuvostoliiton välillä tai vuoden 1836 Texasin ja vuoden 1959 Vietnamin välillä. Selkeimmin tämä tulee ilmi puheessa jossa Crockett perustelee taistelua muille tennesseeläisille. John Wayne ei kuitenkaan ole ollut ainoa taho, eikä edes ensimmäinen, joka on käyttänyt Alamoja ja Texasin vallankumousta vastaavanlaisiin tarkoituksiin. Esimerkiksi toisen maailmansodan aikana Alamon tapahtumista pyrittiin löytämään opetuksia ja johdatusta sodan koettelemuksissa samoin kuin 1950-luvulla ja 1960-luvulla *Alamon* ilmestymisen jälkeen.¹⁶⁸

¹⁶⁶ Ibid., 01:03:45-01:08:16.

¹⁶⁷ Roberts & Olson 2001, s. 271.

¹⁶⁸ Linenthal 1991, s. 58-60.

3.4.2. Meksikolaisten kunnian palauttaminen

Tejanot ovat esillä enemmän kuin aikaisemmissa elokuvissa, mutta pääasiassa statistien roolissa eli he ovat vain visuaalisesti esillä. Ainoat tejanoiden puheroolit ovat Juan Seguinilla ja Flacalla, jolla on elokuvassa Seguinia suurempi rooli. Vaikka tejanoiden ainoat puheroolit on varattu näille kahdelle hahmolle, ovat he muuten hyvin esillä elokuvan eri kohtauksissa. San Antonio on visuaalisesti selkeästi meksikolainen kaupunki ja sen asukkaiden esitetään olevan pääosin tejanoita. Alamossa taistelun aikana tejanoita näkyy useassa kohtauksessa, ensimmäisen kerran jo heti elokuvan alussa Sam Houstonin ratsastaessa San Antonioon.¹⁶⁹

Seguinin ja Flacan lisäksi tejanoita näkyy vallankumouksellisten puolella useissa kohtauksissa, osittain taustalla, mutta usein myös selkeästi näkyvillä. Esimerkiksi kahdessa fiktiivisessä kohtauksessa, joissa Alamon puolustajat tekevät yöllisiä iskuja piirittäjiensä kimppuun, on mukana tejanoita. Ensimmäisessä näistä kohtauksista vallankumoukselliset käyvät räjäyttämässä Santa Annan joukoilla olevan suuren kanuunan jolla voisi helposti murskata Alamon muurit. Toisessa kohtauksessa puolustajat käyvät yöllä varastamassa meksikolaisilta karjaa, koska heidän omat ruokavarastonsa ovat pilaantuneet ja he eivät voisi jatkaa puolustamista.¹⁷⁰ Kun piirityksen viimeinen aamu sarastaa ja meksikolainen sotaväki valmistautuu viimeiseen hyökkäykseen, Alamon puolustajien joukossa näkyy useita tejanoita. Koska tässä kohtauksessa näytetään vuorotellen Alamon puolustajia ja hyökkäykseen valmistautuvia Santa Annan joukkoja tämä kohtaus myös osoittaa sen, että meksikolaiset olivat jakaantuneet vallankumouksen vuoksi ja heitä taisteli sen molemmilla puolilla.¹⁷¹ Tejanoita näytetään, kun Alamon viimeinen viestinviejä saapuu Sam Houstonin leiriin tuomaan Travisin kirjettä. Tässä kohtauksessa Houstonin päämajana toimivalla teltalla on muiden upseerien ohella kolme tejanoa.¹⁷²

Juan Seguin toimii tässä elokuvassa ennen varsinaista taistelua tiedustelijana, kuten hän historiallisestikin teki ja hän on mukana heti elokuvan ensimmäisessä kohtauksessa vallankumouksellisten päämajassa. Seguin myös tuo kumppaneineen San Antonioon tiedon Santa Annan joukkojen lähestymisestä, mutta Travis ei luota Seguinin, tejanon, sanaan. Seguin on näkyvästi esillä myös silloin kun Crockett keskustelee miestensä kanssa siitä miksi on tärkeää

¹⁶⁹ *Alamo* (1960), 00:02:42-00:04:00.

¹⁷⁰ *Ibid.*, 01:21:50-01:26:35, 01:43:18-01:51:40.

¹⁷¹ *Ibid.*, 02:19:10-02:25:45.

¹⁷² *Ibid.*, 02:11:58-02:13:44.

pysäyttää Santa Anna.¹⁷³ Seguinin kohtalo on tässä elokuvassa erilainen kuin mitä se oli todellisuudessa. Todellisuudessa Travis lähetti Seguinin viemään Sam Houstonille viestiä Alamon tilanteesta ja pyytämään lisäjoukkoja piiritettyjen avuksi. Tästä syystä Seguin ei ollut Alamossa taistelun päättyessä ja hän säilyi hengissä ja otti osaa vallankumouksen päättäneeseen San Jacinton taisteluun. *Alamo* on muuttanut Seguinin kohtaloa niin, että hänen sijastaan Houstonin luo lähetetään Crockettin mukana Texasiin saapunut nuorukainen, Smitty. Täten Seguin jää Alamoon taistelemaan ja kaatuu siellä muiden puolustajien mukana. Rodney Farnsworthin mukaan tämän muutoksen taustalla voisi olla Waynen halu palauttaa tejanoiden kunnia vallankumouksen osalta. Esittämällä Seguinin jäävän Alamoon hänet rinnastetaan tässä elokuvassa Alamossa kuoleviin angloihin. Farnsworth perustelee tulkintaansa sillä että Wayne on tässä elokuvassa pyrkinyt esittämään sekä tejanot että meksikolaiset hyvässä valossa ja että Waynellä oli muutenkin hyvät suhteet ja mielipiteet latinoista.¹⁷⁴ On mahdollista, että Farnsworth on oikeassa siinä, miksi tämä muutos Seguinin kohtaloon on tehty. Mutta koska Seguinin kohtalo ei tule elokuvassa selkeästi esille eli hänen kuolemaansa Alamossa ei näytetä lainkaan - vaikkakin hänet kyllä näytetään Alamossa ennen viimeistä taistelua - ei tämä mahdollinen tejanoiden kunnian palauttaminen ole katsojille helposti havaittavissa.

Paul Hutton on omassa artikkelissaan arvellut syyksi sille, että tejanoiden esitetään selkeästi osallistuvan taisteluun vallankumouksellisten puolella ja että elokuvassa muutenkin esitetään tejanot ja meksikolaiset hyvässä sävyssä sitä, että Wayne arvosti meksikolaista kulttuuria korkealle ja hän ei halunnut loukata meksikolaisia. Osittaisena syynä lienee ollut myös se, että Wayne halusi elokuvansa pääsevän myös Meksikon markkinoille – elokuvan levittäminen kuitenkin kiellettiin Meksikossa.¹⁷⁵ Tähän meksikolaisten ja tejanoiden esittämiseen aikaisempaa positiivisemmassa sävyssä on mielestäni vaikuttanut myös se, että heidän kuvaamisensa elokuvissa yleensä ja Texasin vallankumousta esittämissä elokuvissa oli muuttunut positiivisemmaksi jo aikaisemmin kuten *Davy Crockett, erämaan kuningas* elokuvan kohdalla oli todettavissa.

Meksikolaiset sotilaat esitetään pääosin kurinalaisina, mutta heidän kuvaamisessaan on myös joitain negatiivisia sävyjä. Santa Annan saavuttua joukkoineen San Antonioon meksikolaiset sotilaat repivät erään siviilin päältä valkoisen paidan saadakseen viestinviejälleen valkoisen lipun ja samalla toinen ryhmä sotilaita ajaa kantiinasta ulos naisia ja miehiä keräten heidät kasaan ja pitäen heitä

¹⁷³ Ibid., 00:14:03:00:16:16, 00:59:30:-01:00:05.

¹⁷⁴ Farnsworth 1998, s. 27-28.

¹⁷⁵ Hutton 1986, s. 18-19.

aloillaan kivääreillä tuuppimalla.¹⁷⁶ Alamon piirityksen päättävässä taistelussa meksikolaisiin sotilaisiin yhdistetään vanhempien elokuvien tapaan väkivaltaisuus. Katsojille näytetään esimerkiksi kuinka kaksi meksikolaista sotilasta pitää kiinni Alamon erästä puolustajaa, kun kolmas meksikolainen pistää tätä sapelillaan mahaan ja kuoleva puolustaja huutaa tuskissaan. Erästä toista puolustajaa meksikolaiset pistävät miekalla tämän selkään. Vanhempien elokuvien tapaan *Alamo* esittää Alamon johtajien kuolleen väkivaltaisesti. Meksikolaisten rynnätessä huoneeseen, jossa Bowie on vuoteenomana, Bowien entinen orja Jethro hyppää Bowien ja meksikolaisten väliin suojellakseen entistä isäntäänsä ja häneen iskeytyy kolme meksikolaista pistintä. Tämän jälkeen myös Bowie surmataan pistimillä. Kun Crockett on pyrkimässä ruutivarastoon räjäyttääkseen ruudin, jotta se ei päätyisi Santa Annan joukoille, häntä iskee peitsellään meksikolainen ratsusotilas ja naulitsee Crockettin kappelin oveen. Crockettin vääntäytyessä irti jää oveen verinen peitsen kärki.¹⁷⁷ Koska anglojen ei esitetä toimivan yhtä väkivaltaisesti kuin meksikolaisten, nämä kohtaukset eivät vain kuvaa taistelun raakuutta, vaan ne yhdistävät tämän väkivallan meksikolaisiin.

Näitä negatiivisia kohtauksia lukuun ottamatta meksikolaiset sotilaat esitetään positiivisessa sävyssä. Santa Annan armeija on hyvin varusteltu ja se etenee hyvässä järjestyksessä kohti San Antoniota ja Texasia, myös hyökkäykset Alamoon ovat järjestelmällisiä.¹⁷⁸ Anglojen jopa esitetään kehuvan ja arvostavan meksikolaisia sotilaita. Alamon puolustajien torjuttua ensimmäisen hyökkäyksen eräät anglot kehuvat meksikolaisten sotilaiden rohkeutta ja toteavat monen hyvän ja urhean miehen kuolleen. Samassa yhteydessä näytetään kuolleita meksikolaisia sotilaita joiden ääressä näiden armeijan mukana kulkevat vaimot ja äidit itkevät ja tällä tavalla *Alamo* osoittaa Texasin vallankumouksen aiheuttaneen menetyksiä myös meksikolaisille. Kohtauksen taustalla soi elokuvan tunnussävelmästä *Green Leaves of Summer* haikea ja surumielinen variaatio, joka lisää kohtauksen tehoa.¹⁷⁹ Meksikolaisten sotilaiden esittäminen kurinalaisina, rohkeina ja hyvin varustettuina eroaa merkittävästi aikaisemmista elokuvista, mutta tämä kuva poikkeaa siitä millainen Santa Annan armeija tutkimuksen mukaan taistelun aikana oli. Merkittävä osa sotilaista oli pakkovärvättyjä vankeja ja intiaaneja jotka tuskin osasivat espanjaa. Sotilaiden varustelu oli myös muutamaa Santa Annan komennossa olevaa eliittiosastoa lukuun ottamatta vajavaista ja vanhentunutta. Elokuvan esittämä elokuvallinen tulkinta Santa Annan armeijasta toimii kahdella eri tavalla: se sekä antaa meksikolaisista positiivisemmän kuvan kuin aikaisemmin ja samalla vallankumoukselliset näyttävät urheammilta heidän uskaltaessa vastustaa hyvin koulutettuja ja varustettuja meksikolaisia.

¹⁷⁶ *Alamo* (1960), 01:13:57-01:14:33.

¹⁷⁷ *Ibid.*, 02:25:52-02:52:56, 02:29:18-02:29:31, 02:30:31-02:30:42, 02:30:55-02:31:19.

¹⁷⁸ *Ibid.*, 00:49:30-00:50:43, 01:13:10-01:16:30, 01:16:43-01:18:05, 1:51:35-01:55:18.

¹⁷⁹ *Ibid.*, 02:04:41-02:05:35.

Waynen persoona ja kommunismin vastaisuus on usein yhdistetty tähän elokuvaan. Elokuvan ilmestymisaikana sen puolustajat puolustivat elokuvaa kommunismin vastaisella taistelulla ja sanoivat sen edustavan yhdysvaltalaisia arvoja ja elokuvan arvostelijat taas edustaisivat kommunismia. Santa Annan ja hänen sotilaidensa on joidenkin tutkijoiden mielestä katsottu esittävän elokuvassa kommunismin uhkaa vapaudelle.¹⁸⁰ Mielestäni tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Koska Wayne esittää meksikolaiset elokuvassa pääosin ilman negatiivisia painotuksia, he eivät toimi tehokkaana vertauskuvana Waynen vastustamalle kommunismille.

Santa Annaa ei näytetä katsojalle kuin vasta aivan lopussa ja hänellä ei ole elokuvan aikana yhtään repliikkiä. Katsojalle välittyy kuva hänestä vain muiden sanomien mielipiteiden kautta. Tämä kuva eroaa voimakkaasti useimmista muista - sekä edeltävistä, että myöhemmistä - Alamoä käsittelevistä elokuvista, ainoastaan *Davy Crockett, erämaan kuningas* jättää Santa Annan *Alamon* tavoin esittelemättä. Elokuvan lopussa, kun Alamon eloonjääneet eli Susannah Dickinsonin tyttärensä ja Travisin orjapojan kanssa poistuvat Alamosta, Santa Annan näytetään tervehtivän heitä nostamalla hattunsa päästä. Santa Annassa ei tässä elokuvassa ole jäljellä mitään elostelevasta, valkoisia naisia jahtaavasta mielipuolesta jollaiseksi hänet varhaisissa esityksissä kuvattiin.

Eräs voimakasta kritiikkiä herättänyt, tejanoita kuvaava kohtaus tapahtuu San Antonion kanttiinassa Davy Crockettin joukkojen saavuttua kaupunkiin.¹⁸¹ Tämä kanttiinakohtaus on Richard Floresin mukaan rasistinen ja seksistinen kuvatessaan naispuolisia tejanoita tanssimassa humaltuvien anglojen iloksi. Floresin mukaan tämä kohtaus korostaa meksikolaisten – ja erityisesti meksikolaisten naisten – toiseutta musiikin, tanssin ja vaatteiden kautta. Koska Flaca lukuun ottamatta tämä on ainoa kohtaus, joka esittelee naispuolisia tejanoita he jäävät Floresin mielestä vain viihdyttäväksi sivujuoneksi ja anglojen katseen ja halujen kohteeksi. Farnsworth on kuitenkin tulkinnut tämän kohtauksen täysin eri tavalla, kun hän on verrannut sitä muihin samaan aikaan valmistuneisiin elokuviin joissa on esitelty meksikolaista kanttiinaa tai saluunaa. Farnsworthin mukaan muissa elokuvissa nämä paikat ovat vainoharhan ja ksenofobian täyttämiä paikkoja joissa ei ole yhteisyyden tuntua, mutta *Alamossa* San Antonion kanttiinassa kyseessä on ilmainen ja yhteisöllisyyttä korostava tapahtuma.¹⁸² Kumpikaan näistä kirjoittajista ei ole ottanut huomioon sitä, että kyseinen kohtaus kuvaa myös sitä kuinka rajaseudulla ja erämaissa kulkevat miehet olivat usein

¹⁸⁰ Hutton 1986, s. 17.

¹⁸¹ *Alamo* (1960), 00:21:22-00:24:25, 00:30:57-00:31:51.

¹⁸² Flores 2002, s. 123-128; Farnsworth 1998, s. 28.

pitkiä aikoja ilman naisten seuraa ja päästessään kaupunkiin he usein villiintyivät.

Don Grahamin mukaan Waynen persoona on vaikuttanut ainakin ajoittain siihen, että *Alamon* on väitetty esittävän meksikolaiset huonossa valossa. Esimerkiksi elokuvaohjaaja Jesus Treviñon mielestä Wayne esitti meksikolaiset vain bandiitteina, tanssivina señoritoina ja nukkuvin juoppoina. Grahamin mukaan nämä stereotyypit pätevät muihin elokuviin, mutta eivät *Alamoon*. Graham viittaa tekstissään tutkimukseen, jonka mukaan *Alamo* oli valmistumisaikanaan yksi harvoista elokuvista joissa meksikolaisia ei esitetty negatiivisten stereotyyppien avulla.¹⁸³ Olen Grahamin kanssa samaa mieltä siitä, että Treviñon kommentit eivät pidä paikkansa *Alamon* kohdalla koska meksikolaiset esitetään varhaisempiin elokuviin verrattuna selkeästi positiivisemmassa valossa.

3.4.3. Kiitolliset orjat

Alamo on ensimmäinen käsittelemistäni elokuvista jossa orjuus tuodaan selkeästi esille. Mustia hahmoja on tässä elokuvassa mukana kaksi, William Travisin omistama Joe, joka on elokuvassa esitetty nuorena poikana, sekä Jim Bowien omistama Jethro. Molemmat, sekä Jethro että Joe, ovat orjia vaikka tämä tieto tuodaan esille vain Jethron kohdalla. Vaikka *Alamo* tuo nyt ensimmäistä kertaa orjia esille Texasin vallankumouksen yhteydessä, ei orjuuden puolustamisen silti esitetä olleen yhtenä vallankumouksellisten motiiveista, sillä se tahraisi elokuvan sankareina olevia angloja.

Selkein viittaus orjuuteen tapahtuu piirityksen viimeisenä iltana, kun puolustajat valmistautuvat kohtaamaan heitä odottavan varman kuoleman. Jim Bowie ilmoittaa Jethrolle vapauttavansa tämän orjuudesta, koska oli luvannut vaimollensa tehdä sen. Bowie antaa Jethrolle tämän vapauskirjan ja kehottaa häntä poistumaan Alamosta. Jethro ei kuitenkaan suostu poistumaan Alamosta – koska hän on vapauduttuaan vapaa valitsemaan kohtalonsa, Jethro päättää jäädä Alamoon jossa hän kaatuu muiden puolustajien rinnalla.¹⁸⁴ Jäämällä entisen isäntänsä rinnalle varmaan kuolemaan Jethro antaa vaikutelman siitä, että orjuus ei ole ollut hänelle lainkaan rankka kohtalo. Koska Travisin orja Joe on tässä elokuvassa vain pienessä statistin roolissa, asettuu Jethro edustamaan Texasissa olleita orjia ja syntyy vaikutelma, että heidän asemansa anglojen omaisuutena ei ollut huono, koska Jethro on kiitollisena valmis taistelemaan anglojen rinnalla. *Alamo* tekee aikaisempiin elokuviin verrattuna suuren poikkeuksen mainitsemalla orjuuden näinkin selkeästi. Jethron jäämisellä Alamoon on myös se vaikutelma että se esittää vapauden puolesta taistelemisen yhdistävän eri ihmisiä.

¹⁸³ Graham 1983, s. 49-50.

¹⁸⁴ *Alamo* (1960), 02:17:19-02:18:37.

3.4.4. Anglot – sankareita ja yksi konna

Alamo on ainoa elokuva, jossa on mukana vallankumousta vastustava anglo. Tämä anglo, Emil Sande niminen kauppias, on myös elokuvassa olevista vihollisista ainoa, joka saa kasvot Santa Annan armeijoiheen jäädessä etäisiksi ja kasvottomiksi. Vaikka Sande on vallankumousta vastaan, ei hänen hahmonsa kautta esitetä vallankumoukselle kritiikkiä tai kyseenalaisteta sen oikeutusta. Sande motiivina vallankumouksen vastustamiselle on oman edun tavoittelu: hän piilottaa vallankumouksellisilta aseita ja ruutia ja on valmis myymään ne Santa Annan joukoille saadakseen itselleen korvaukseksi maa-alueita Texasista. Vastaavaa maanhimoa ei vallankumouksellisten puolelta löydy. Täten elokuva kääntää päälaelleen erään vallankumouksen syntyyn johtaneista syistä eli maakeinottelun. Sande esitetään myös negatiivisemmassa valossa kuin Santa Anna tai muut meksikolaiset. Aikaisemmista elokuvista poiketen Santa Annan joukot käyttäytyvät kurinalaisesti ja ovat vaaraksi vain taisteluun osallistuville vallankumouksellisille siviilien jäädessä turvallisesti sivuun. Sande puolestaan yrittää takavarikoida Flacan vaunut, kun tämä on pakenemassa Santa Annan lähestyviä joukkoja.

Sande on elokuvassa ainoa vallankumousta vastustava anglo, muuten nämä esitetään yhtenäisenä vallankumouksen puolella olevana joukkona. Anglojen erimielisyydet eivät koske sitä, onko vallankumous tarpeellinen tai oikeutettu, vaan sitä, miten taistelu pitäisi toteuttaa. Alamon johtohahmojen, Travisin ja Bowien välillä esiintyy alussa voimakkaita ristiriitoja, mutta lähestyvä uhka saa heidät sopimaan välinsä. Rodney Farnsworthin mukaan on mahdollista, että ahneen Sanden hahmon avulla Wayne kosti texasilaisille rikkaille joilta hän joutui anelemaan rahoitusta elokuvalleen.¹⁸⁵ Sande on kuitenkin elokuvassa selkeästi vallankumousta vastaan joten tämä Farnsworthin viittaama Waynen oma motiivi ei vaikuta elokuvan historiantulkintaan vaikka se pitäisikin paikkaansa. Sande on ainoa vallankumousta vastustava anglo ja hänenkin motiivina on itsekäs oman edun tavoittelu, eikä se että hän uskoisi vallankumouksellisten olevan väärässä ja Santa Annan edustavan laillista hallintoa. Vallankumouksen aikana Texasissa oli tutkimuksen mukaan myös niitä, jotka vastustivat vallankumousta, vaikkakin heidän lukumääränsä oli pieni. Näitä toryiksi kutsuttuja texasilaisia lojalisteja oli sekä tejanoiden että anglojen keskuudessa ja ajoittain jopa perheet jakautuivat sen mukaan kannattivatko he vallankumousta vai Santa Annaa.¹⁸⁶

¹⁸⁵ Farnsworth 1998, s. 25-26.

¹⁸⁶ Lack 1999, s. 156-159, 165-168.

Elokuvassa Alamon puolustajat saavat kipeästi tarvitsemaansa ruutia ja aseita Sanden kätköstä, kun Flaca tulee kertomaan Crockettille, että Sande olisi piilottanut varusteita autioon kirkkoon. Sanden tarkoitus olisi myynä nämä varusteet Santa Annalle ja täten varmistaa itselleen palkkio eli maa-alueita Texasista. Crockett kumppaneineen kuitenkin löytää Flacan ansiosta Sanden kätkön ja vallankumoukselliset saavat kipeästi tarvitsemiaan ampumatarvikkeita.¹⁸⁷ Lopputaistelun aikana Crockett räjäyttää Alamon kappelissa olevan ruutivaraston, jotta ruuti ei päätyisi Santa Annan joukoille. Todellisuudessa tällaista ruudin löytymistä tai räjäytystä ei tapahtunut, mutta kyseinen kohta tarjoo elokuvaan katsojia kiinnostavaa dramatiikkaa ja kerronnallisen ratkaisun sille mitä tälle ruudille tapahtuisi.

Crockettin hahmon kohdalla viitataan todellisen Davidin ja myyttisen Davyn vastakkainasetteluun. Tämä on selkeä muutos aikaisempiin elokuviin, varsinkin *Davy Crockett – erämaan kuningas* elokuvaan jossa Crockett oli vain myyttinen Davy vaikka elokuvassa tuotiin esille hänestä kirjoitettujen kirjojen liioitteleva sävy. Crockett kuitenkin pystyy tässä elokuvassa vapaasti valitsemaan roolinsa sen mukaan, onko tarve myyttiselle Davylle vai todelliselle Davidille, joten mitään myytin purkua ei elokuvassa tapahdu. Tämä tulee esille keskustelussa, jossa Travis kertoo Crockettille vallankumouksen syitä ja samalla hän toteaa Crockettin olevan sivistyneempi ja älykkäämpi kuin mitä hänen maineensa antaa ymmärtää. Crockettin mukaan kyseessä on vain rooli jota hän pitää yllä äänestäjien vuoksi.

Jim Bowien kohdalla *Alamo* tekee elokuvallisessa kerronnassaan useita muutoksia historiantutkimuksen esittämistä tiedoista. Bowie saa kesken piirityksen tiedon siitä, että hänen vaimonsa ja lapsensa ovat kuolleet sairastuttuaan kulkutautiin jota Bowie kutsuu rutoksi. Todellisuudessa Bowien vaimo oli kuollut jo aikaisemmin ja heillä ei ollut lainkaan lapsia. Virheellinen tieto siitä, että Bowiella olisi ollut lapsia, ei ole ainoastaan tämän elokuvan sisältämä virhe vaan se on esiintynyt monissa muissakin esityksissä.¹⁸⁸ Esittämällä vaimon kuolevan Alamon piirityksen aikana *Alamo* korostaa Bowien uhrautuvaisuutta, koska hän on ollut valmis jäämään Alamoon ja olemaan erossa vaimostaan. Syy sille, miksi Bowie on vuoteenomana piirityksen loppupuolella, eroaa tässä elokuvassa merkittäväällä tavalla todellisuudesta. *Alamon* mukaan Bowie haavoittuu taistelun aikana kaksi kertaa, kun tykinammus räjähtää hänen vieressään, ensimmäisen kerran meksikolaisten ensimmäisen hyökkäysyrityksen aikana ja toisen kerran viimeisen taistelun

¹⁸⁷ *Alamo* (1960), 00:45:08-00:49:27.

¹⁸⁸ *Alamo* (1960), 01:37:01:40:03; Long 1990, s. 32.

alettua.¹⁸⁹ Tämä muutos korostaa Bowien urheutta ja vastaava muutos oli jo Disneyn Crockettissa.

3.4.5. Tasavallan ja hyvyyden voitto

Alamo ei esitä Texasin vallankumouksen onnellista loppua eli San Jacinton taistelua ja vallankumouksellisten voittoa Santa Annasta. Koska elokuvan kohdeyleisö kuitenkin tiesi, miten vallankumous päättyi, on tälläkin elokuvalla omalla tavallaan onnellinen loppu, koska yleisö tietää sen, että elokuvan sankarit, eli vallankumoukselliset, eivät kuolleet Alamossa turhaan. Täten vallankumous merkitsi kaikkien niiden vallankumouksen perusteluiden voittoa jotka tulivat eri keskustelujen aikana ilmi.

Elokuvassa myös viitataan siihen, että vaikka Alamon puolustajat tietävät kuolevansa taistelussa, he myös tietävät sen, että hyvä tulee voittamaan pahan. Tämä tulee ilmi piirityksen viimeisenä yönä käydyssä keskustelussa jossa on voimakas uskonnollinen sävy. Eräs puolustajista, Jocko, kertoo uskovansa kaikkivaltiaaseen sen jälkeen, kun toinen anglo on todennut taivaan olevan vain humpuukia ja heistä tulevan vain madonruokaa. Jocko myös sanoo uskovansa, että lopulta hyvä voittaa pahan. Tämän jälkeen vielä yksi anglo myöntää uskovansa ja sanoo sen olevan edellytys sille, että voi uskoa ihmisten hyvyyteen.¹⁹⁰ Kokonaisuutena *Alamo* sisältää voimakkaampia uskonnollisia sävyjä kuin *Davy Crockett, erämaan kuningas* ja nämä antavat vallankumouksen merkitykseksi hyvän voiton pahasta johon puolustajien keskustelussa ja aikaisemmin Crockettin ja Flacan välisessä kohtauksessa viitattiin. Useassa kuvassa elokuvassa myös näkyy Alamon raunioituneen kappelin katolla vinossa oleva risti, jota ei siellä todellisuudessa ollut, mutta joka toimii voimakkaana visuaalisena symbolina. Tämä tulee hyvin ilmi elokuvan viimeisessä kuvassa jossa näytetään Alamon kappelia laskevan auringon valaisemana ja risti on selkeästi näkyvillä. Tämä korostaa Alamon puolustajien uhrautumista.

Verrattuna aikaisempiin elokuviin ei *Alamo* esitä yhtä selkeästi edistyksen saapuneen Texasiin vallankumouksen seurauksena. Elokuvassa on kuitenkin viittauksia myös tähän. Bowien kehuessa Meksikoa ja meksikolaisia Crockettille hän mainitsee meksikolaisten ja yhdysvaltalaisen eroksi sen, että meksikolaisia ei kiinnosta huomisen tuoma dollari vaan vain tämä päivän. Täten Bowie asettaa meksikolaiset ja yhdysvaltalaiset vastakkain niin että meksikolaiset eivät vaikuta yhtä ahkerilta kuin anglot. Täten voittamalla vallankumouksen ja avaamalla Texasin angloille vallankumoukselliset

¹⁸⁹ *Alamo* (1960), 02:24:24-02:24:41.

¹⁹⁰ *Ibid.*, 02:15:19-02:18:37.

varmistivat edistyksen ja vaurauden saapumisen.

3.5. Texas (1994)

Vuonna 1994 valmistunut televisioelokuva *Texas* on käsittelemistäni elokuvista ajallisesti kaikkein kattavin. Tämä elokuva esittää Texasin tapahtumat aina anglosiirtolaisuuden alusta vuodesta 1821 Texasin vallankumouksen ja itsenäisyyden kautta sen liittymiseen Yhdysvaltojen osaksi vuonna 1845. Tämä mahdollistaa sen, että elokuvassa on mahdollista käsitellä vallankumouksen taustoja laajemmin kuin muissa elokuvissa sekä esittää vallankumouksen seurauksia Texasille ja sen asukkaille. *Texas* myös sisältää useampia hahmoja, sekä historiallisia että fiktiivisiä, kuin muut elokuvat, joissa usein on keskitytty pääasiassa Alamon johtokolmikön kuvaamiseen. Texasin isäksi kutsuttu ja anglosiirtolaisuuden aloittanut Stephen Austin on tässä elokuvassa historiallisista hahmoista suurimmassa roolissa ja Sam Houstonillekin on annettu Alamon johtokolmikkoon näkyvämpi rooli. Merkittävä osa elokuvan ja Texasin tarina kerrotaan kuitenkin fiktiivisten hahmojen kautta.

Texas sisältää käsittelemistäni elokuvista eniten romanttisia juonenkäänteitä. Elokuvaan on lisätty keksitty kolmiodraama Stephen Austinin ja fiktiivisten Mattie Quimperin ja elokuvassa tejanoita edustavan Benito Garzan välille. Tämän keksityn tarinan kautta elokuva käsittelee erilaisia vallankumoukseen johtaneita syitä ja vallankumouksen merkityksiä angloille ja tejanoille. Romantiikka saa elokuvassa niin suuren painoarvon, että ajoittain romanttisten tarkoitusperien esitetään olevan näiden keskeisten hahmojen toiminnan motiivina ja päätösten taustalla.

Elokuvassa tuodaan hyvin esille Texasin espanjalaiset ja meksikolaiset juuret ja se, että Texas oli ennen itsenäistymistään osa Meksikoa ja että siellä oli asutusta jo ennen anglosiirtolaisten saapumista. Ensimmäisessä kohtauksessa kertoja puhuu Texasin espanjalaisista juurista ja kuvassa näytetään San Antonio de Bexarissa ratsastavaa Benito Garzaa. Kaupunki on selkeästi meksikolainen kuten myös sen asukkaat.¹⁹¹ Pian tämän kohtauksen jälkeen, ensimmäisten siirtolaisten saapuessa Texasiin Stephen Austin puhuu heille Texasin meksikolaisista perinteistä ja laeista.¹⁹² Stephen Austin pyrkii elokuvassa noudattamaan Meksikon lakeja ja hän muistuttaa muita siirtolaisia myöhemmissäkin kohtauksissa siitä, että Texasiin tultuaan heistä on tullut Meksikon kansalaisia ja maan lakien alaisia vaikka siirtolaiset yrittävät vedota tapoihin ja lakeihin joihin he

¹⁹¹ *Texas*, 00:02:00-00:02:40.

¹⁹² *Ibid.*, 00:03:20-00:04:50.

ovat Yhdysvalloissa tottuneet.¹⁹³

Elokuvassa esitetään eräitä historiallisia tapahtumia jotka elokuvan tekijät ovat katsoneet keskeisiksi Texasin tapahtumien selittämiseksi. Ensimmäinen näistä on Stephen Austinin Texasiin tuoman ensimmäisen siirtolaisjoukon saapuminen. Tässä yhteydessä esitellään katsojille keskeisistä fiktiivisistä hahmoista Mattie Quimper ja tämän ottopoika Yancy Quimper, jonka isä ja Mattien aviomies on kuollut käärmeenpuremaan heti näiden saavuttua Texasiin. Tässä kohtauksessa maanluovutusseremonian keskeyttää comanchien siirtolaisia vastaan tekemä ryöstöretki. Tällä ryöstöretkellä *Texas* esittää yhden taustatekijän sille, miksi Meksiko oli valmis kutsumaan siirtolaisia Yhdysvalloista, eli Texasin asuttamisen ja rauhoittamisen ryöstöleviä intiaanikansoja vastaan.¹⁹⁴ *Texas* on ainoa käsittelemistäni elokuvista joissa tuodaan esille intiaanien rooli Texasin asuttamisessa. Vallankumoukseen johtaneista tapahtumista myös tähän elokuvaan on *Heroes of the Alamon* tapaan otettu ensimmäinen aseellinen yhteenotto vallankumouksellisten ja meksikolaisen sotaväen välillä, kun meksikolaiset pyrkivät takavarikoimaan angloilta heille aikaisemmin annetun kanuunan.¹⁹⁵ Tämä tapaus käydään nopeasti läpi, ilman että yksikään keskeinen hahmo osallistuisi tapahtumaan. Myös perustuslakia ja Texasin ensimmäistä hallitusta kokoava kokous näytetään elokuvassa.¹⁹⁶

Texas esittää myös Alamon piirityksen ja taistelun, joka olisikin lähes mahdotonta jättää pois Texasin vallankumousta käsittelevästä elokuvasta. Alamon tapahtumien kuvaamiselle ei tässä elokuvassa käytetä merkittävästi aikaa, koska yksikään elokuvan keskeisistä hahmoista ei ole mukana taistelussa. Alamon johtokolmikun lisäksi ainoastaan kaksi elokuvassa tarkemmin esiteltyä, mutta sivuhahmoina olevaa angloa, Zeve Campbell ja Finlay MacNab, osallistuvat taisteluun muiden Alamossa olevien jäädessä nimettömiksi. Alamosta katsojille esitetään meksikolaisten San Antonion kirkontorniin nostama punainen lippu jolla he ilmoittivat, että vallankumouksellisille ei anneta armoa ja heitä ei oteta vangeiksi, sekä kohtaus, jossa Travis vetää Alamon pihalle rajaviivansa ja pyytää Alamoon jääviä ylittämään sen. Alamon johtokolmikun tai Campbellin ja MacNabin kuolemaa ei näytetä tässä elokuvassa. Alamo enemmän käytetään aikaa San Jacinton taistelun kuvaamiseen ja tämä taistelu käydään läpi sekä fiktiivisten että historiallisten hahmojen kautta.

¹⁹³ Ibid., 00:16:52-00:19:12.

¹⁹⁴ Ibid., 00:05:00-00:09:40.

¹⁹⁵ Ibid., 01:18:17-01:18:44.

¹⁹⁶ Ibid., 01:48:08-01:50:20.

Texas eroaa muista käsittelemistäni elokuvista siten että siinä käytetään kertojaa useissa kohtauksissa, kun muissa käsittelemissäni elokuvissa on käytetty selittäviä alkutekstejä. Osassa elokuvan kohtauksista on mukana tarinan keskeisiä hahmoja joiden kautta tapahtumat käydään läpi. Toiset, keskeisiksi ja mainitsemisen arvoisiksi katsotut tapahtumat esitetään ilman päähenkilöiden esiintymistä ja näissä kohtauksissa tapahtumat esitetään nopeasti, ilman vuorosanoja kertojaäänäen kertoessa katsojille tapahtumista. Kertojana on tässä elokuvassa käytetty Charlton Hestonia, joka on tunnettu monista historiallisista elokuvista ja täten tuo omaa painoarvoa ja historiallista uskottavuutta elokuvan kerronnalle, mikäli katsoja tunnistaa Hestonin.

Elokuvassa paljon jäänteitä vanhoista tulkintamalleista ja samoja mielikuvia kuin vanhemmissakin elokuvissa vaikkakin yhteiskunnassa oli tapahtunut paljon muutoksia sekä latinoiden asemassa että tulkinnoissa Texasin vallankumouksesta. 1970-luvulla oli käyty voimakas kiista siitä miten Davy Crockett kuoli Alamossa ja muitakin kriittisiä ääniä oli noussut ajan myötä esiin. Uudet tutkimukset 1980 ja -90-luvuilla olivat tuoneet esiin uusia tulkintoja Texasin vallankumouksesta. Esimerkiksi Rodolfo Acuña käänsi teoksessaan *Occupied America: A History of Chicanos* Alamon myytin asetelman päälaelleen osoittaessaan että Alamo puolustavat olivat paremmin varustautuneita kuin Santa Annan johtamat meksikolaiset. Samassa teoksessa hän nimitti vallankumouksellisia rosvoiksi ja maakeinottelijoiksi.¹⁹⁷ Myös Jeff Longin vuonna 1990 ilmestynyt teos mursi vallankumouksen myyttejä revisionistisella tulkinnallaan.

3.5.1. Kohti vallankumousta

Koska *Texas* kattaa ajallisesti vallankumousta edeltävät tapahtumat anglosiirtolaisuuden alusta, olisi elokuvan mahdollista käsitellä vallankumoukseen johtanutta kehitystä laajasti ja monipuolisesti. *Texas* tarjoaa katsojalle pääasiassa samoja tulkintoja vallankumouksen syistä ja taustoista kuin aikaisemmatkin elokuvat. Eräässä vaiheessa elokuvan kerronta siirtyy ajallisesti useita vuosia eteenpäin ja kertojaääni toteaa ajan kuluneen ja jännitteiden kasvaneen siirtolaisten ja meksikolaisten välillä.¹⁹⁸ Tarkemmin näitä jännitteitä ei kuitenkaan tässä kohtauksessa käsitellä. Myöhemmissä päähenkilöiden välisissä keskusteluissa selviää, että jännitteet johtuvat anglojen kokemasta vapauksien puutteesta ja meksikolaisten heihin kohdistamista sortotoimista. Näiden lisäksi *Texas* esittää tulkinnassaan menneisyydestä vallankumouksen yhdeksi syyksi anglojen ja meksikolaisten välillä olevia yhteensopimattomia kulttuurisia eroja. 1970-luvulta lähtien, osittain

¹⁹⁷ Acuña 1988, s. 10-11.

¹⁹⁸ *Texas* 00:58:04-00:58:20.

Chicano-liikkeen ansiosta, oli herännyt kasvava kiinnostus meksikolais-amerikkalaisten historiaan ja heidän asemansa parantamiseen. Tämän seurauksena uusi tutkimus oli nostanut kulttuurien välisen konfliktin jälleen keskiöön vallankumouksen selittäjänä. Poikkeuksena aikaisemmille tulkinnoille, joissa kulttuuriset erot oli nostettu keskeiseksi selittäjäksi, oli huomio nyt kiinnitetty anglojen rasismiin meksikolaisia kohtaan. Jotkut tutkijat ovat kuitenkin haastaneet tämän tulkinnan. James Crispin mukaan meksikolaisiin kohdistuva rasismi oli vallankumouksen seuraus eikä sen syy. Omassa tutkimuksessaan Gilberto M. Hinojosa pitää tärkeimpänä syynä vallankumoukseen taloudellisia tekijöitä. *Texas* ei kuitenkaan heijastele tätä uutta tulkintaa vaan se edustaa selkeästi vanhempaa kulttuurien konfliktia painottavaa näkökantaa.¹⁹⁹

Ensimmäinen kohta, jossa näihin anglojen ja meksikolaisten eroihin viitataan, tapahtuu kohtauksessa jossa William Travis esiintyy ensimmäisen kerran. Stephen Austin on jälleen joutunut muistuttamaan vihaisia siirtolaisia siitä että he ovat nyt Meksikossa jossa on noudatettava meksikolaista lakia, ei yhdysvaltalaisista. Travis muistuttaa Austinia siitä, että laki on eri asia kuin se, mikä on oikein ja väärin. Travis viittaa Meksikoon ja sanoo kaikkien eurooppalaisten matkustajien, myös espanjalaisten, leimanneen meksikolaisen kulttuurin ala-arvoiseksi. Näin vastuu etnisestä vastakkainasettelusta siirretään osittain eurooppalaisten harteille. Austin varoittaa molempien osapuolten häviävän, jos he antavat periksi etniselle vihalle. Travisin mukaan kyseessä ei ole ihonväri vaan takapajuiset ja alistavat tavat. Samassa kohtauksessa viitataan myös konkreettisiin siirtolaisiin kohdistuviin sortotoimiin, kun Travis lopuksi sanoo, että hän ei Austinin syytöksen mukaisesti puhu vallankumouksesta vaan vangitsemisista ilman perusteita ja sotilashallinnosta meksikolaisten sotilastukikohtien määrän lisääntyessä Texasissa.²⁰⁰

Kyseinen kohta ei kuitenkaan ole ainoa jossa viitataan anglojen ja meksikolaisten kulttuurisiin eroihin. Myös Benito Garza ja Mattie Quimper tuovat eräissä keskustelussaan esille etniset erot vallankumouksen taustalla. Mattien mukaan meksikolaiset ovat harmoniassa maan kanssa ja he myös ovat rentoutuneempia – eli eivät niin ahkeria kuin anglot. Anglot taas Mattien mielestä haluavat muokata ja kontrolloida maata, valloittaa sen ja laittaa sen tuottamaan. Beniton mukaan tämä johtuu siitä että Mattie ei vielä ole kunnan katolilainen.²⁰¹ *Texas* ei kuitenkaan esitä meksikolaisten ja anglojen uskonnollisia syitä vallankumoukselle. Tämä tulee esille kohtauksessa jossa juuri Texasiin saapunut protestanttinen MacNab keskustelee katolisen papin, isä Clooneyn

¹⁹⁹ Lack 1991, s. 141- 143.

²⁰⁰ *Texas* 00:38:38-00:41:06.

²⁰¹ *Ibid.*, 01:02:03-01:03:00.

kanssa meksikolaisten vaatimuksesta, jonka mukaan siirtolaiseksi hyväksyttävän on käännyttävä katoliseksi. Isä Clooneyn mukaan kukaan ei valvo miten MacNab omissa oloissaan palvoisi Jumalaa.²⁰² Tämän keskustelun aikana isä Clooneyn takana näkyy kaksi munkkia. Esittämällä nämä munkit kyseinen kohtaus vahvistaa kuvaa siirtolaisten saapumisesta vieraaseen maahan ja meksikolaisten katolisuudesta. Tässä kohtauksessa irlantilaisyyntyinen eli angloihin kuuluva katolinen pappi on joustava ja antaa siirtolaisille luvan säilyttää oma uskonsa. Tämä anglopapin joustavuus ja käytännönläheisyys asetetaan vastakkain sen kanssa että Benito Garza taipumattomasti vaatii Mattie Quimperia kääntymään katolilaiseksi. Täten uskonto ei ole erottava ja ristiriitoja aiheuttava tekijä vaan henkilöiden etninen tausta ja perinteet. Tämä MacNabin ja isä Clooneyn välinen kohtaus onnistuu hyvin välittämään sen tiedon, että uskonto ei ollut syynä vallankumoukseen koska Meksikon hallitus ei missään vaiheessa voimalla ylläpitänyt vaatimusta siirtolaisten katolilaisuudesta.²⁰³

Benito Garzan motiivina taistella Santa Annan puolella vallankumouksellisia vastaan esitetään sekä tarve puolustaa sukunsa kunniaa ja asemaa että suuttumus siitä, että hän ei kykene täysin voittamaan itselleen Mattie Quimperia. Siskojensa häissä Benito kosii Mattieta, mutta tulee torjutuksi, koska Mattie on rakastunut Stephen Austiniiin. Benito kokee tämän loukkauksena, mutta pystyy tässä vaiheessa hillitsemään ylpeytensä.²⁰⁴ Myöhemmin Benito saa vieteltyä Mattien, joka ei ole saanut vastausta tunteisiinsa Stephen Austinia kohtaan. Tässä kohtauksessa tulee myös ilmi, että samalla kun Benito keskittyy Mattien viettelemiseen, on Stephen Austin siirtolaisten parissa pystyäkseen estämään vallankumouksen syttymisen.²⁰⁵ Vallankumouksen syntyvaiheessa Benito suuttuu Mattielle, koska tällä on hänen mielestään yhä tunteita Stephen Austinia kohtaan vaikka Mattie vakuuttaa pitävänsä Austinia vain ystävänään. Kun Benito haluaa Mattien tulevan asumaan haciendalleen, koska Mattie on ”hänen naisensa”, Mattie vastaa olevansa vain itsensä, ei Beniton nainen.²⁰⁶ Tämä Mattien viimeinen kieltäytyminen ja valkoisen naisen halu ajaa Beniton liittymään Santa Annan joukkoihin ja tuomitsee hänet vallankumouksen häviävälle osapuolelle. Täten Benito menettää sekä Mattien että Texasin.

Vuoden 1824 liberaalin perustuslain puolustaminen on myös tässä elokuvassa esillä. Tämä tulee esille kohtauksessa, jossa Benito Garza on päättänyt liittyä Santa Annan armeijaan ja on saapunut

²⁰² Ibid., 00:25:10-00:26:53.

²⁰³ Weber 2002, s. 144.

²⁰⁴ *Texas*, 00:33:53-00:38:37.

²⁰⁵ Ibid., 00:51:28-00:54:49.

²⁰⁶ Ibid., 01:11:44-01:14:20.

tämän leiriin. Santa Anna tiedustelee Garzalta, montako tejanoa on liittynyt kapinallisiin ja mistä syystä he taistelevat. Garzan mukaan Juan Seguin ja yhdeksän muuta tejanoa, jotka osallistuvat vallankumoukseen, taistelevat vuoden 1824 perustuslain puolesta.²⁰⁷ Alamon taistelun aikana näkyy Alamon yllä myytin mukainen 1824 vuosiluvulla varustettu Meksikon lippu osoittamassa vallankumouksellisten taistelua liberaalin perustuslain puolella. Alamossa kuvassa vilahtaa myös New Orleans Grey nimisen vapaaehtoisosaston lippu, joka on ainoa lippu, jonka nykytutkimus on voinut varmistaa olleen Alamossa olleiden vallankumouksellisten käytössä.²⁰⁸

Texas sisältää yhden kohtauksen jossa viitataan anglojen johtajien mahdollisiin omiin tarkoituseriin ja etuihin vallankumouksen taustalla. Alamon piirityksen loppupuolella Travis toteaa Jim Bowielle ja Davy Crockettille, että mikäli he voittavat meksikolaiset he turvaavat henkilökohtaiset etunsa Texasissa.²⁰⁹ Se, mitä etuja tällä tarkoitetaan, ei kuitenkaan selviä elokuvassa ja tämä lyhyt kohtaus on ainoa kerta kun elokuvassa viitataan mahdollisiin itsekkäisiin motiiveihin vallankumouksellisten toiminnan taustalla. Lisäksi samassa kohtauksessa Travis puhuu siitä kuinka he kaikki ovat epäonnistuneet jossain ennen tuloaan Texasiin ja Texas tarjoaa heille uuden mahdollisuuden onnistumiseen. Täten tässä kohtauksessa korostuu myös ajatus siitä että Texas ja vallankumous tarjosivat ihmisille mahdollisuuden uuteen alkuun. Vanhemmissa käsittelemissäni elokuvissa ainoastaan John Waynen *Alamossa* esiintyy anglo, joka keskittyy itsekkäiden tavoitteiden ajamiseen. Tämä kauppias kuitenkin oli vallankumousta vastaan ja toimitti Santa Annan joukoille ampumatarvikkeita joten tämä *Texasin* maininta omista eduista on ensimmäinen kerta, kun elokuvissa viitataan vallankumouksellisten itsekkäisiin motiiveihin. Näihin etuihin viitataan epäsuorasti myös kohtauksessa, jossa Jim Bowie on pelastanut Benito Garzan joutumasta hirtetyksi, kun muutama anglo epäilee häntä hevosvarkaaksi. Erään anglon mielestä Bowie on valmis puolustamaan meksikolaisia, koska hän meni naimisiinkin meksikolaisen kanssa saadakseen tämän isän maat itselleen.²¹⁰ Tämä motiivi Bowien naimisiinmenolle kuitenkin mitätöidään sekä Bowien voimakkaalla suuttumisella että esittämällä kyseisen syytöksen esittänyt anglo sivistymättömämpänä ja muutenkin negatiivisemmassa sävyssä kuin Bowie.

²⁰⁷ Ibid., 01:22:55-01:23:20.

²⁰⁸ Thompson 2001, s. 50.

²⁰⁹ *Texas* 01:32:50-01:33:33.

²¹⁰ Ibid., 00:46:00-00:48:15.

3.5.2. Tejanot ja meksikolaiset viettiensä vietävissä

Tejanoiden rooli vallankumouksessa mitätöidään pitkälti tässä elokuvassa. Historiallisista tejanoista mainitaan vain Juan Seguin, mutta hänelle annetaan vain pieni rooli. Elokuvan keskeisin tejano, fiktiivinen Benito Garza, on eräs elokuvan päähenkilöistä joten hänen hahmonsa asettuu edustamaan tejanoita. Benito Garza tulee vanhasta ja ylhäisestä suvusta, hänen äitinsä kerrotaan olevan jopa vanhaa espanjalaista kuninkaallista sukua. Benito asetetaan elokuvassa Stephen Austinin kanssa vastakkain, ei pelkästään Texasin kohtaloa koskevissa asioissa vaan myös romantiikan saralla. Benito ei ymmärrä Texasin arvoa, hänelle rakkaus naiseen on tärkeämpää kuin maa, mutta lopulta hän menettää molemmat. Vaikkakin Benito Garzan esitetään tulevan ylhäisestä suvusta, hän on valmis antamaan kaksi siskoaan vaimoiksi itselleen lähes vieraille angloille. Ensimmäinen näistä angloista, Zeve Campbell on tullut Texasiin Austinin ensimmäisten siirtolaisten mukana, mutta Benito tapaa vasta ensimmäisen kerran kun hän on naittamassa siskooan tälle ja toinen, Finlay MacNab, on juuri saapunut New Orleansista Texasiin poikansa kanssa. Kumpikaan näistä angloista ei myöskään ole varakas tai edusta Beniton tavoin yläluokkaa. Toinen näistä angloista, Finlay MacNab, on aikaisemmin varmistanut Austinilta sen, että meksikolaisen naisen kanssa naimisiin menevät siirtolaiset saavat suuremman maa-alueen kuin naimattomat. Tämä maan saaminen ei kuitenkaan ole angloille tässä elokuvassa syy mennä tejanoiden kanssa naimisiin, vaan heidän välillään esitetään olevan aitoa rakkautta.²¹¹ Myöhemmin, kun Finlay pyytää Benitoa avukseen karjanajoon New Orleansiin, tämä kieltäytyy ja sen sijaan lähtee San Felipeen huvittelemaan.²¹²

Tämä kuva tejanoista kiinnostuneempina hauskanpidosta kuin Texasin etujen ajamisesta on ristiriidassa sen kanssa, että tejanot todellisuudessa olivat kiinnostuneita edistämään Texasin taloudellista kehitystä jopa siinä määrin että he näkivät orjuuden välttämättömäksi pahaksi, jotta Texas kehittyisi. Tämä elokuvan kerronnallinen ratkaisu kuitenkin yksinkertaistaa elokuvan kerrontaa ja vahvistaa Beniton edustamien tejanoiden ja edistystä edustavien vallankumouksellisten vastakkainasettelua, joka on tämän elokuvan historiantulkinnan keskeinen osa. Tejanoiden orjuuden puolustavaa kantaa ei siis ole tästä syystä tarvetta mainita ja orjuus on muutenkin jätetty kokonaan pois tästä elokuvasta, elokuvassa ei edes esiinny yhtään mustaa hahmoa.

²¹¹ Ibid., 00:30:30-00:32:05.

²¹² Ibid., 00:45:50-00:47:18.

Juan Seguinin osuudesta vallankumouksen historiassa käsitellään vain pieni osa. Benito Garza kertoo Santa Annalle Seguinin olevan yksi kymmenestä tejanosta, jotka ovat kapinallisten puolella. Tämän lisäksi Seguin näytetään lukemassa siirtolaisille Travisin kirjettä, jossa hän pyytää apujoukkoja Alamoon. Myöhemmin hän tuo Houstonille tiedon Santa Annan liikkeistä ennen San Jacintoa ja San Jacinton aikana Seguin vilahtaa nopeasti ruudussa.²¹³ Koska Benito Garza on keskeinen hahmo tässä elokuvassa, jäävät nämä Seguinin lyhyet esiintymiset Garzan hahmon varjoon ja tejanoita edustaakin tässä elokuvassa Garza, ei Seguin. Tästä seuraa vääristymä sekä sen osalta, millainen rooli tejanoilla tulkitaan olleen vallankumouksessa, että siinä, mitä vallankumouksen esitetään merkinneen tejanoille.

Meksikolais-amerikkalaisten kuvaamisessa historiankirjoituksessa oli tapahtunut muutoksia 1960-luvun puolivälistä lähtien, mutta nämä muutoksen eivät näy tässä elokuvassa. Tejanoiden historia oli nostettu aikaisempaa paremmin esille osana chicano-liikkeen nostamaa kiinnostusta meksikolaisia juuria ja kulttuuria kohtaan. Historiantutkimuksessa oli nostettu esiin tejanoiden osallistuminen vallankumoukseen ja täten vastustettiin aikaisempaa kuvaa historiattomista tejanoista. 1970-luvulta lähtien oli esiintynyt voimakkaampia revisionistisia tulkintoja joissa eräät chicano-taustaiset tutkijat leimasivat vallankumoukseen osallistuneet ja anglojen rinnalla taistelleet tejanot pettureiksi jotka myivät oman rotunsa henkilökohtaisten etujen vuoksi.²¹⁴ Vaikka Benito Garza esitetään tässä elokuvassa puolustamassa sukunsa kunniaa, ei hänen voi katsoa edustavan tätä uutta tulkintaa tejanoiden historiasta, koska hänen esitetään olevan enemmänkin viettiensä vietävänä kuin puolustamassa kansaansa ja vallankumouksen negatiivisia vaikutuksia ei tuoda elokuvassa esille.

Santa Annan kohdalla viitataan sekä hänen turhamaisuuteensa ja koreilunhaluunsa että elostelijanmaineeseensa. Kun katsojille esitellään Santa Anna ensimmäisen kerran Benito Garzan saapuessa tämän leiriin, Santa Anna on telttansa yksityispuolella jonka oviverhon välistä näkyy vilauksia naisista ja kohtauksen lopussa nämä kaksi nuorta, vähäpukeista naista näkyvät kokoaan. Samassa kohtauksessa, Santa Annan tultua Beniton luo teltan makuukamarin puolelta pukeutumaan häntä avustaa joukko palvelijoita jotka pukevat hänet koristeelliseen univormuun. Santa Anna katsoo itseään peilistä, sukii hiuksiaan ja puhdistaa hampaitaan.²¹⁵ Tämä ulkonäkökeskeisyys asettuu elokuvassa vastakkain anglojen johtohahmojen kanssa, esimerkiksi Jim Bowie ja Sam

²¹³ Ibid., 01:33:34-01:35:35, 01:51:40-01:52:14, 02:02:08-02:02:30.

²¹⁴ De León 1991, s. 29-34.

²¹⁵ *Texas* 01:22:55-01:25:22.

Houston esiintyvät ajoittain ruokkoamattomina, mutta silti he kykenevät voittamaan Santa Annan johtamat meksikolaiset.

Angloja, kuten Bowieta ja Houstonia, erottaa meksikolaisista ja erityisesti Santa Annasta se, että he kykenevät nauttimaan maallisista iloista ilman että ne vaikuttavat heidän toimintakykyynsä. Tämä tulee esille parhaiten siinä, miten Santa Annan yhteydessä viitataan tässä elokuvassa erääseen Texasin syntymyytin seksuaalisävytteisimpään osaan. Myytin mukaan syy Santa Annan voimattomuuteen San Jacinton taistelun aikana oli se, että hän harrasti seksiä ennen taistelua angloilta takavarikoimansa Emily Morgan nimisen mulattiorjan kanssa. *Texas* näyttää San Jacinton taistelun aikana Santa Annan teltan oviaukosta ulos katselevan naisen, joka viittaa Emily Morganiin, vaikka häntä ei tässä nimetä. Myytin mukaan viettelemällä Santa Annan Emily Morgan kykeni viemään tämän fyysiset ja henkiset voimat ja täten osaltaan oli varmistamassa vallankumouksellisten voittoa tässä ratkaisevassa taistelussa. Nykyisen tutkimuksen mukaan Emily Morgan oli todellinen henkilö, mutta hänen roolinsa San Jacinton taistelussa on vain myyttiä. Tärkeä osa tätä myyttiä on se, että Emily oli mustan naisen ja valkoisen miehen jälkeläinen ja täten ihonväriältään vaaleanruskea josta on käytetty myös nimitystä ”high yellow”. Tähän ihonväriin viitataan myös kappaleessa ”Yellow Rose of Texas”, joka pohjautuu Emily Morganin myyttiseen rooliin San Jacintossa. Emilyn ihonväri on nähty tärkeänä osana myyttiä, sillä vaaleana hän pystyi viettelemään Santa Annan.²¹⁶Tässä elokuvassa sekä Santa Anna että tejanoita edustava Benito Garza ovat viettiensä vietävissä ja tästä syystä he menettävät Texasin. Täten *Texas* heijastelee 1800-luvulta peräytyvää myyttiä yhtä voimakkaasti kuin mitä *Martyrs of the Alamo* teki omalla historiantulkinnallaan.

Meksikolaisten löyhempään moraaliin viitataan myös kohtauksessa, joka tapahtuu Sam Houstonin saavuttua Texasiin. Houston on Jim Bowien kanssa juomassa saluunassa jossa soi meksikolainen musiikki, paikalla on useampia meksikolaisia naisia jotka tanssivat ja taustalla kuuluu ”tequila”-huutoja.²¹⁷ Nämä meksikolaiset naiset esitetään täysin erilaisessa valossa kuin elokuvan ainoa anglonainen, Mattie Quimper. Poikkeuksena muille tejanoille ja meksikolaisille ovat Benito Garzan kaksi siskoa, jotka menevät naimisiin kahden anglon, Finlay MacNabin ja Zave Campbellin kanssa. Nämä kaksi tejanonaista eivät käyttäydy samalla tavalla kuin muut tejanot ja meksikolaiset, sen sijaan heidät esitetään ahkerina ja kunniallisina – siis samankaltaisina kuin anglot. Täten angломiehet pystyvät hallitsemaan meksikolaisten naisten seksuaalisuutta ja muuttamaan heidät

²¹⁶ Brear 1995, s. 45-63; Crisp 2005, s. 188-195.

²¹⁷ *Texas* 00:54:50-00:57:05.

anglojen kaltaisiksi.

Meksikolaisten seksuaalisuuden lisäksi elokuvassa on mukana esimerkkejä näiden väkivaltaisuudesta. Alamon taistelun yhteydessä tämä ei tule esiin, taistelun esitetään olleen molemmille osapuolille väkivaltainen ja sekava ja johtokolmikon kuolemaa ei näytetä toisin kuin aikaisemmissa elokuvissa. Voi olettaa, että tähän kuvaukseen on vaikuttanut keskustelu, jota on käyty Alamon merkityksestä ja siitä kuinka Alamosta on muodostunut meksikolais-amerikkalaiselle väestölle heidän kokemansa sorron symboli. Alamon taistelun jälkeen Santa Annan käskystä vain kaatuneet meksikolaiset haudattiin ja anglojen ruumiit poltettiin roviolla. *Texas* on ensimmäinen elokuva, joka näyttää nämä polttoroviot ja tämä osaltaan korostaa meksikolaisten julmuutta, vaikka sitä ei edeltävässä taistelussa näytetty.²¹⁸ Elokuvassa on kuitenkin esitetty meksikolaisten väkivaltaa muissa yhteyksissä kuin Alamon taistelussa. Esimerkiksi Goliadin verilöyly esitetään elokuvassa: meksikolaisten sotilaiden näytetään ampuvan pakenevia angloja, joista osa on haavoittuneita.²¹⁹ Vallankumouksen jälkeen, Texasin itsenäistyttyä, Benito on ryhtynyt bandiitiksi kostaakseen angloille ja hänet näytetään joukkioineen surmaamassa siviilejä ja polttamassa taloja.²²⁰ Se, että Benito joukkioineen surmaa siviilejä sen sijaan, että heidät esitettäisiin taistelemassa sotilaista tai Texas Rangereita vastaan vahvistaa muissa kohtauksissa esitettyä kuvaa väkivaltaisista meksikolaisista.

Poikkeuksena muihin meksikolaisten löyhän moraalin esimerkkeihin meksikolainen armeija esitetään kurinalaisena ja hyvin varusteltuna. Kurinalaisuus asetetaan vastakkain vallankumouksellisten armeijan epäammattimaisuudelle ja osaamattomuudelle marssimisen osalta. Tämä näkyy heti peräkkäisissä kohtauksissa joissa näytetään ensin vallankumouksellisten leiriä ja tämän jälkeen Santa Annan leiriä jonne Benito Garza ratsastaa.²²¹ Tämä meksikolaisten ja vallankumouksellisten armeijoiden vastakkainasettelu vahvistaa kuvaa urhoollisista angloista, koska nämä uskaltavat nousta vastustamaan lukumääräisesti suurempaa ja paremmin koulutettua armeijaa.

3.5.3. Ahkerat anglot

Stephen Austinin kautta anglot on pystytty esittämään elokuvassa erimielisinä. Austin tuo esiin rauhanpuolueen tavan toimia eli sen, että siirtolaisten pitäisi noudattaa meksikolaisia lakeja, koska

²¹⁸ Ibid., 01:44:25-01:48:03.

²¹⁹ Ibid., 01:50:21-01:51:23.

²²⁰ Ibid., 02:26:56-02:27:32.

²²¹ Ibid., 01:22:02-01:22:54.

heistä on tullut Meksikon kansalaisia. Austin muistuttaa siirtolaisia useampaan otteeseen tästä asiasta ja useimmissa tällaisissa kohtauksissa Austinista eriäviä mielipiteitä esittävät anglot esitetään sivistymättömämpinä kuin Stephen Austin. Anglojen tärkeimmät erimielisyyden esiintyvätkin Austinin ja sotaintoilijoiden välillä. Ainoa sivistyneempi Austinin vastustaja elokuvassa on William Travis.

Anglojen urheus tulee ilmi muiden elokuvien tapaan Alamon taistelussa ja erityisesti silloin, kun Travis vetää pihalle rajalinjan ja pyytää Alamon taistelijoita valitsemaan varman kuoleman ja pakenemisen välillä. Anglojen urheus esitetään myös San Jacinton taistelussa, jossa Sam Houstonin alta ammutaan kaksi eri hevosta ja jälkimmäisessä näistä hän itsekin haavoittuu toiseen jalkaansa.²²² Tästä haavoittumisesta huolimatta Houston jatkaa taistelua sen loppuun asti. Tämä anglojen johtajan urheus ja peräänantamattomuus on vastakohtana Santa Annalle, joka heti San Jacinton taistelun alettua pakenee teltastaan ja piiloutuu pensaaseen. Koko San Jacinton taistelu on kuvattu hidastettuna ja kohtauksessa soi ylevä ja mahtipontinen musiikki. Nämä seikat korostavat anglojen urhoollisuutta ja tapahtuman historiallista merkittävyyttä. San Jacinton taistelu esitetään vain varsinaisen taistelun osalta eli taistelutoimien jälkeen tapahtunut verilöyly, jossa anglot tappoivat antautuvia ja pakenevia meksikolaisia, on jätetty pois. Näin anglojen urheutta ei tahraa tämä taistelua seurannut meksikolaisten surmaaminen. Se, että San Jacintoa seurannut verilöyly jätetään esittämättä, korostaa meksikolaisten väkivaltaa Goliadin verilöylyä kuvanneessa kohtauksessa.

Anglojen rauhantahtoisuutta tuodaan esille erityisesti Stephen Austinin kautta esittämällä hänet rauhoittamassa muita siirtolaisia ja korostamassa meksikolaisten lakien noudattamisen tarvetta. Austin saa Sam Houstonin lupaamaan, että hän ei lietso kapinaa siirtolaisten keskuudessa ja Houston lupaakin kannattaa Austinin edustamia keinoja Texasin asian edistämiseksi. *Texas* esittää Stephen Austinin vangitsemisen olleen käännteentekevä kohta Texasin historiassa. Kun Austin vapautuu vankeudesta, hän tulee Sam Houstonin luo ja myöntää tälle sodan olevan nyt ainoa vaihtoehto Texasin tulevaisuudelle.²²³

Anglojen esitetään myös ahkerina ja tämä tuodaan esille vastakohtana Benito Garzan edustamille tejanoille. Kun Garza on kieltäytynyt lähtemästä lankonsa kanssa karjanajoon New Orleansiin, tämä suuttuu ja kehottaa Garzaa kokeilemaan jotain muuta niistä töistä joita hän itse tekee: rakentaminen, eläinten ruokkinen tai matkustajista huolehtiminen. Täten katsojalle annetaan kuva siitä että anglot

²²² Ibid., 02:02:54-02:10:30.

²²³ Ibid., 01:09:40-01:11:40.

ovat ahkeria ja jatkuvasti rakentamassa Texasia. Myös Stephen Austin esitetään jatkuvasti työnsä ääressä ja hän uhraa kaiken aikansa ajaakseen siirtolaisten asioita jolloin hänellä ei riitä aikaa vastata Mattie Quimperin rakkauteen. Eräässä kohtauksessa, vihaisten siirtolaisten kritisoidessa Austinia ja erään heistä syyttäessä Austinia meksikolaisten hännystelijäksi, Mattie muistuttaa heitä siitä kuinka paljon Austin on tehnyt siirtolaisten hyväksi.

Anglojen menestyksen taustalla esitetään olevan myös se, että heillä on halua ja kykyä omaksua uusia asioita jotka edistävät heidän ja täten Texasin kehitystä. Selkeänä esimerkkinä tästä on Otto MacNab, joka saapuu elokuvassa nuorena poikana Texasiin isänsä kanssa. Otto kiinnostuu heti Benito Garzan tavattuaan villihevesten kesyttämistä ja hoitamisesta ja hänet esitetään usein opettelemassa näitä taitoja.²²⁴ Otosta kehittyikin taitava hevostmies ja hän omaksuu nopeasti myös espanjan kielen ja paikallisia tapoja. Näistä Oton Benitolta omaksumista taidoista on apua vallankumouksen jälkeen Oton jäljittäessä bandiitiksi ryhtynyttä Benitoa.

Elokuvassa on yksi keskeisessä roolissa oleva anglo, joka esitetään negatiivisessa sävyssä: Mattie Quimperin ottopoika, Yancey Quimper. Yancey on koko elokuvan ajan tyytymätön Texasin oloihin ja haluaisi palata vanhalle kotiseudulle. Eräässä kohtauksessa Yancy näytetään kykenemättömänä teurastamaan kanaa ja Otto MacNabin pitää auttaa häntä.²²⁵ Yancynkään ei esitetä vastustavan vallankumousta, sillä hän osallistuu taistelutoimiin, vaikkakin San Jacintossa hän pelästyy, kun hänen vieressään marssiva anglo ammutaan ja tämän jälkeen Yancy pakenee ja piiloutuu pensaaseen. Yancyn hahmon tarkoituksena ei tässä elokuvassa ole kyseenalaistaa vallankumousta tai vastustaa sitä, sen sijaan Yancyn hahmon kautta korostetaan Otto MacNabin urheutta, käytännönläheisyyttä ja sopeutumiskykyä Texasin oloihin.

3.5.4. Edistyksen saapuminen ja rangaistus sen vastustajille

Elokuvassa ovat vastakkain ahkerat ja edistystä edustavat anglot kuten Mattie Quimper ja Otto MacNab ja tunteidensa vietävissä olevat, nautintoihin keskittyvät meksikolaiset ja tejanot kuten Benito Garza ja Santa Anna. Täten katsojalle muodostuu kuva siitä että vallankumouksen ja anglojen voiton kautta Texasiin saapui sivistys ja edistys – osana Meksikoa Texas olisi jäänyt kehittymättä. Edistyksen saapumiseen Texasiin anglojen ja vallankumouksen kautta viitataan Stephen Austinin ja Mattien välisessä keskustelussa vallankumouksen käynnistyttyä. Austin pitää

²²⁴ Ibid., 00:30:10-00:30:29, 00:44:20-00:45:37.

²²⁵ Ibid., 01:00:35-01:02:00.

itseään epäonnistujana, hän ei ole onnistunut sodan syttymisen ehkäisemisessä eikä hän onnistu armeijan johtamisessa. Mattien mukaan Austin ei ole epäonnistunut, sillä: ”Jonain päivänä ihmiset voivat asua ja työskennellä, *menestyä* ja rakastaa Texasia. Sinun Texasiasi.”²²⁶

Texasin vallankumouksen tapahtumat ovat tämän elokuvan tulkinnan mukaan täysin erillään muusta Meksikon kuohunnasta. Mihinkään muuhun tänä aikana Meksikossa tapahtuneeseen vallankumoukselliseen liikehdintään ei ole viittauksia. Ainoa kerta, kun muun Meksikon tapahtumiin viitataan, on kohtauksessa, jossa Benito sanoo Santa Annan olevan Tampicossa estääkseen espanjalaisia valtaamasta Meksikoa, samalla tavalla kuin hän estäisi amerikkalaisia valtaamasta Texasia.²²⁷ Garza viittaa tällä keskustelulla Tampicossa vuonna 1829 tapahtuneisiin taisteluihin, joissa Santa Annan johtamat meksikolaiset torjuivat Espanjan viimeisen yrityksen valloittaa takaisin entinen siirtomaansa. Vaikkakin trooppisilla taudeilla oli kenties suurin rooli espanjalaisten torjumisessa, sai Santa Anna Tampicon ansiosta kansallissankarin maineen Meksikossa.²²⁸ Nostamalla vain tämän tapahtuman esille Texasin ulkopuolisista tapahtumista, *Texas* esittää tulkinnan Texasin vallankumouksesta ainutlaatuisena tapauksena Meksikon historiassa. Samoin myös se seikka, että vaikka *Texas* kattaa ajallisesti pitkän ajan, on Santa Anna ainoa nimeltä mainittu Meksikon presidentti luo vaikutelmaa että hän on hallinnut koko ajan Meksikoa. Täten elokuva vaientaa suuren osan Meksikon sisäisestä kuohunnasta elokuvan kattamalta ajanjaksolta.

Vallankumouksella esitetään olleen lähes ainoastaan positiivisia seuraamuksia, elokuvan loppupuolella tosin viitataan vallankumouksen tejanoille aiheuttamiin negatiivisiin seuraamuksiin Benito Garzan hahmon kautta. Vallankumouksen jälkeen Garza on muodostanut aseistetun bandiittijoukon jonka avulla hän pyrkii kostamaan angloille. Garzan mukaan on muiden meksikolaisten ohella liittynyt meksikolainen nainen, jonka aviomies kuoli San Jacinton taistelussa taistellessaan Santa Annan joukoissa. Garzan joukkion toimien esitetään kuitenkin nousevan Beniton ylpeydestä ja halusta kostaa vääryydet, joita hän itse katsoo kokeneensa, eikä esimerkiksi siitä että hän kostaisi tejanoiden vallankumouksen jälkeen anglojen taholta kokemia sortotoimia. Koska *Texas* ei lainkaan viittaa näihin tejanoiden kokemuksiin ja Benito kumppaneineen toimi vallankumouksen aikana Santa Annan joukoissa, hänen vallankumouksen jälkeiset toimensa saavat selkeästi kielteisen sävyn. Elokuvan lopulla Garzan ja tämän kumppanin surmaa Texas Rangereihin liittynyt Otto MacNab. Tässä kohtauksessa asetetaan vastakkain Benito ja hänen

²²⁶ Ibid., 01:37:10-01:38:12” Some day people will live and work and prosper and love Texas. Your Texas”.Käännös ja kursiiivi tekijän.

²²⁷ *Texas*, 01:03:01-01:04:00.

²²⁸ Long 1990, s. 93.

edustamansa tejanot ja meksikolaiset jotka ovat tuomittu häviöön ja Otto MacNabin edustamat anglot, jotka kykenevät omaksumaan menestyksen ja esityksen kannalta oleellisia asioita ja jotka toimivat rationaalisesti.

Vallankumous ei tässä elokuvassa tuo heti San Jacinton voiton jälkeen selkeää turvaa Texasille kuten niissä elokuvissa jotka loppuvat joko Alamon taistelun tai San Jacinton jälkeen. Kun Sam Houston on valittu uuden tasavallan ensimmäiseksi presidentiksi, hän pyytää Stephen Austinia ulkoministerikseen ja kertoo tälle, että uudella valtiolla on runsaasti ongelmia. Houstonin mukaan Texasia uhkaavat Meksikon lisäksi intiaanit, velat ja se, että maa ei ole vielä saanut tunnustusta Yhdysvalloilta.²²⁹ Vallankumouksen varsinainen voitto ei siis tämän elokuvan mukaan ole pelkkä itsenäistyminen, vaan vasta liittyminen osaksi Yhdysvaltoja. Tämä tulee selkeästi esiin elokuvan aikarajauksessa: koska elokuva päättyy vasta Texasin liittymiseen Yhdysvaltoihin, on se Texasin vallankumouksen päätös eikä niinkään pelkkä itsenäistyminen Meksikosta. Niissä elokuvissa, joiden kerronta päättyy joko Alamon taistelun jälkeen tai San Jacinton jälkeen, on vallankumouksen merkityksen painotus enemmän itsenäisyyden saavuttamisessa. Viimeisessä kohtauksessa *Texas* selkeästi esittää tämän vallankumouksen merkityksen Sam Houstonin laskiessa Texasin lipun ja nostaessa sen tilalle Yhdysvaltain lipun.²³⁰

3.6. Alamo (2004)

Vuonna 2004 valmistunut, Disneyn Touchstone Picturesin tuottama ja Buena Vistan levittämä *Alamo* on viimeisin elokuvallinen tulkinta Texasin vallankumouksesta. Elokuvan tapahtumat keskittyvät pääosin sen nimen mukaisesti 23.2.-6.3.1836 käytyyn Alamon taisteluun, mutta elokuva esittää myös muutamia muita tapahtumia vallankumouksesta. Ajallisesti elokuva kattaa tapahtumat alkuvuodesta 1835 aina vallankumouksen päättäneeseen San Jacinton taisteluun 21.4.1836. Koska elokuva käsittelee muutakin kuin vain Alamon taistelua, esittelee se katsojille myös muita vallankumouksen hahmoja kuin vain Alamon ”pyhän kolminaisuuden” eli Jim Bowien, William B Travisin ja David Crockettin. Näiden kolmen hahmon lisäksi keskeisiin rooleihin ovat päässeet vallankumouksellisten armeijan johtaja ja Texasin tuleva presidentti Sam Houston ja tejanoita edustava Juan Seguin. Käsittelemistäni elokuvista *Alamo* käyttää eniten aikaa meksikolaisen osapuolen kuvaamiseen ja tämä tapahtuu pääosin Santa Annan ja tämän esikunnan kautta.

²²⁹ *Texas* 02:16:30-02:18:33.

²³⁰ *Ibid.*, 02:57:40-02:58:15.

Julkaisijan on sanottu pyrkineen tällä elokuvalla vastaamaan syyskuun 11. päivä terrori-iskujen seurauksena ilmenneeseen kansallistunteen nousuun. *Alamossa* ei kuitenkaan ole havaittavissa sellaista voimakasta isänmaallista sanomaa, jota voisi odottaa ja ajoittain elokuvassa on jopa havaittavissa Yhdysvaltojen imperialismia kevyesti arvostelevia sävyjä. Syynä tähän ovat todennäköisesti se, että elokuvaa ei saatu markkinoille sillä kiireellä mitä julkaisija halusi ja tämän ansiosta mahdolliset patrioottiset ylilyönnit ovat jääneet elokuvasta pois. Lisäksi *Alamon* ensimmäiset ideat syntyivät jo 1990-luvun puolella ja tuolloinen ilmapiiri erosi merkittävästi syyskuun 2001 terrori-iskujen synnyttämästä. Vuosien mittaan ennen valmistumistaan elokuvan käsikirjoitusta muokkasi useampi eri tekijä ja alun perin ohjaajaksi suunniteltu Ron Howard vaihtui John Lee Hancockiksi. Tekijät pyrkivät saamaan elokuvastaan historiallisten faktojen mukaisen ja konsultoivat useita eri historioitsijoita varmistaakseen elokuvan totuudenmukaisuuden. Elokuvan eri yksityiskohdat kuten univormut, liput, eri puhutut murteet ja lavastukset pyrittiin saamaan historiallisten faktojen mukaisesti. Tekijät palkkasivat mukaansa elokuvan tekemiseen kaksi historioitsijaa joiden tehtävänä oli kuvausten aikana neuvoa ohjaajaa.²³¹ Se, kuinka paljon näistä historiallisista detaljeista katsoja huomaa ja kuinka ne vaikuttavat elokuvan historiankuvan tulkintaan, on kyseenalaista. Havaitakseen esimerkiksi elokuvassa puhutut eri espanjan murteet, joita eri yhteiskuntaluokista tulevat hahmot puhuvat, on katsojalla oltava erinomaiset tiedot espanjasta ja Meksikon eri murteista. Tällainen elokuvan yksityiskohtien todenmukaisuuden korostaminen on yksi yleinen tapa, jolla tekijät pyrkivät vakuuttamaan elokuvansa historiantulkinnan olevan totuudenmukainen.

Historialliset elokuvat esittävät harvoin kysymyksiä, mutta *Alamo* aloittaa kerrontansa käyttäen erästä Hannu Salmen esittämää tapaa, jolla elokuva voi esittää kysymyksiä. Elokuva alkaa kohtauksella, jossa näytetään Alamon taistelun lopputulos ja tämän jälkeen vallankumouksellisten leiriä, jonne viestinviejä saapuu ilmoittamaan hävitystä taistelusta. Tämän jälkeen elokuva palaa ajassa vuoden taaksepäin ja katsojille esitetään se, miten alkukohtauksen tilanteeseen päädyttiin ja elokuva ikään kuin vastaa kysymykseen, miten alkukohtauksen esittämään tilanteeseen päädyttiin.²³²

Alamo tuo hyvin esiin Texasin meksikolaiset juuret. Kohtauksessa, jossa Sam Houston ja Davy Crockett kohtaavat toisensa ensi kertaa Washingtonissa, Houston houkuttelee Crockettia Texasiin,

²³¹ Graham 2007, s. 244-251.

²³² *Alamo* (2004) 00:00:00-00:03:00.

jolloin tämä kysy Houstonilta: ”Mitä minä haluaisin Pohjois-Meksikolta?”²³³ Kohtauksessa, jossa Jim Bowie ratsastaa San Antonioon, soi meksikolainen musiikki ja kaupunki on visuaalisesti selkeästi meksikolainen kaupunki, jossa suurin osa asukkaista on tejanoita ja vain muutama anglo näkyy heidän joukossaan. Kun Bowie saapuu autoituneelle kotitalolleen, näytetään takauman avulla hänen vaimonsa kanssa järjestämiään juhlia, joissa myös korostuu meksikolaisuus esimerkiksi musiikin avulla.²³⁴

3.6.1. Taistelu itsenäisyydestä

Alamo eroaa kaikista muista käsittelemistäni elokuvista vallankumouksen perustelujen osalta merkittävällä tavalla. Kun kaikissa muissa elokuvissa vuoden 1824 liberaalin perustuslain puolustaminen esitettiin merkittävänä syynä vallankumoukselle, niin *Alamossa* tämä syy mainitaan pikaisesti vain yhdessä kohtauksessa. Tässäkin kohtauksessa muut anglot vaientavat vuoden 1824 perustuslain mainitsevan kuvernööri Smithin nopeasti ja muistuttavat, että Santa Anna itse repi kyseisen dokumentin ja nimitti itsensä diktaattoriksi. Nämä enemmistössä olevat sotapuolueen edustajat hallitsevat kokousta ja toteavat, että he eivät ole valmiita vannomaan uskollisuutta diktaattorille.²³⁵ Anglojen enemmistö on siis itsenäisyyden kannalla ja vuoden 1824 perustuslain tukemista ja osavaltion aseman saamista Texasille ei elokuvassa mainita syyksi vallankumoukselle.

Merkittävää on se, että Alamon yllä ei tässä elokuvassa esitetä liehuvan vuosiluvulla 1824 täydennettyä Meksikon lippua. Muissa elokuvissa tällä visuaalisella yksityiskohdalla on tehokkaasti ilmaistu vallankumouksellisten taistelleen liberaalin perustuslain puolesta. Mutta koska *Alamo* esittää vallankumouksen syyksi taistelun Texasin itsenäisyydestä, ei tätä lippua elokuvassa näytetä. Lipun puuttumiseen on voinut vaikuttaa myös se, että historioitsijoiden mukaan tuota lippua ei todennäköisesti ollut Alamossa sen piirityksen aikana.

Selkeä osoitus siitä, että vallankumous käytiin Texasin itsenäisyyden puolesta, tulee kohtauksessa, joka tapahtuu San Felipe de Austinissa, jonne on saapunut Travisin kirje piiritetystä Alamosta. Osa vallankumouksellisten johtajista halusi marssia Alamoon Travisin ja muiden avuksi heti, mutta Sam Houston ilmoittaa, että armeijan johtajana hän lähtee Alamo kohti vasta kun itsenäisyys on julistettu ja Texasille on saatu hallitus, jonka kaikki muut maat voivat tunnustaa. Tämän jälkeen

²³³ Ibid., 00:04:56-00:05:40 ”Now what would I want with Northern Mexico?” Käännös DVD:ltä, suomentajasta ei mainintaa.

²³⁴ Ibid., 00:15:00-00:17:19.

²³⁵ Ibid., 00:06:26-00:06:26.

Houston toteaa ”Juuri sen takiahan Alamon saaretut miehet taistelevat.” Tämän jälkeen Houston allekirjoittaa pöydällä olevan asiakirjan – Texasin itsenäisyysjulistuksen – ja kuvassa näkyy nainen, joka ompelee Texasin lippua, johon kamera zoomaa kohtauksen lopuksi.²³⁶ Näin itsenäisyyden puolesta taistelemisen ilmaistaan sekä Houstonin sanoilla että visuaalisesti kuvaamalla Texasin lippua.

Yksittäisten vallankumouksellisten perusteluja taistelulle esitetään katsojille eri vaiheissa elokuvan kuluessa. Kun Sam Houston on Washingtonissa hankkiakseen tukea itsenäisyystaistelulle, hän harjoittelee puhetta, jossa hän lupaa Texasiin saapuville vapaaehtoisille palkkioksi maata 260 hehtaaria. Viljelysmaan saaminen oli yksi merkittävä syy Texasiin muuttamiselle, sekä ennen vallankumousta, sen kuluessa ja sen jälkeen. Elokuvaa on arvosteltu siitä, että kyseinen kohtaus olisi virheellinen: todellisuudessa Houston ei olisi voinut vielä tuolloin tarjota maata vapaaehtoisille, koska päätöstä tästä ei oltu vielä tehty Texasissa. Tämä muutos faktoissa elokuvallisessa kerronnassa kuitenkin mahdollistaa tämän vallankumouksellisten motiivin esittämisen kätevästi katsojille samassa yhteydessä kun Crockettin hahmo ensimmäisen kerran esitellään.²³⁷ Tämä on ensimmäinen kerta, kun houkutus maan saamisesta Texasista ilmaistaan mahdolliseksi syyksi vapaaehtoisten lähtöön Texasiin.

Piirityksen viimeisenä iltana tavalliset rivisotilaat esittävät motiivejaan taistelulle Alamossa. Tämä on toteutettu niin, että puolustajat kirjoittavat kirjeitä perheilleen ja heidän äänensä lukevat nämä kirjeet. Näin puolustajat esittävät erilaisia motiiveja sille miksi siirtolaiset ovat tulleet Texasiin ja miksi he ovat ryhtyneet taisteluun.

”Rakkahin Mary, toivottavasti joku ystävällinen ihminen lukee tämän sinulle. Jos näkisit tämän maan – kotimme -, tietäisit, miten kaunis se on. Suutele kuutta lastamme, ja suutele toisenkin kerran.” ”Paperin puute ja muut kokemani hankaluudet ovat estäneet minua kirjoittamasta. Epäilenpä, että tämäkään kirje pääsee Yhdysvaltoihin saakka.” ”Kerro isälle terveisiä. Sano, että hänen kannattaa tulla tänne, kun tämä maa vihdoinkin vapautuu.” ”Teen kaikkeni Texasin puolesta. Autan itsenäisyyden saavuttamista ja hallituksen muodostamista. Sen takia kannattaa uhrata henkiä. Mitä olen nähnyt ja muilta kuullut, näin kaunista seutua ei ole missään muualla maan päällä.” ”Tiedämme mikä meitä odottaa, ja olemme valmiita.”²³⁸

²³⁶ Ibid., 00:52:40-00:53:47.

²³⁷ Graham 2007, s. 236; *Alamo* (2004) 00:03:00-00:03:50.

²³⁸ *Alamo* (2004) 01:26:58-01:28:15 ”’Dearest Mary, I hope someone with a kind voice is reading this to you. If you could see, you’d know how beautiful this land – our home – is. Kiss all six children for me, and kiss them again.’, ‘The scarcity of paper, together with other difficulties I’ve had to labour under, has prevented me from writing before this, and, indeed, it is a matter of claim whether this letter will ever reach the United States.’, ‘Please remember me to my father

Tässä tulee ilmi paitsi taistelu itsenäisyyden puolesta, myös se, että vallankumoukselliset ovat perheellisiä miehiä jotka haluavat turvata perheidensä selviämisen. Samalla kohtausta esittää vallankumouksellisten olevan taistelemassa eri syiden vuoksi, osan korostaessa taistelua itsenäisyyden puolesta, toisten taas perhettä.

Vallankumouksellisten eriäviin motiiveihin viitataan myös ennen Alamon piiritystä. San Felipessä osa vallankumouksellisten johdosta haluaisi iskeä Matamorosiin, joka sijaitsee Texasin ulkopuolella. Sam Houston on tätä vastaan, sillä hän ei halua jakaa vallankumouksellisten pientä armeijaa ja uhrata sitä muutamien johtajien vallanhimon ja ryöstelynhalun tyydyttämiseksi.²³⁹ Tämä on kuitenkin elokuvan ainoa kohtausta jossa angloilla esitetään olleen haluja laajentaa taistelua Texasin ulkopuolelle ja täten haalia itselleen suurempia maa-alueita ja omaisuutta.

Texas ja sen vapauden puolesta taisteleva tarjoaa elokuvan mukaan ihmisille mahdollisuuden uuteen alkuun. Tämä ajatus uudesta alusta tulee ilmi sekä Travisin että Crockettin kohdalla. Ensimmäisessä kohtauksessa, jossa Travis näytetään, hän allekirjoittaa avioeropaperit hylkäämänsä vaimon kanssa sen jälkeen, kun hän on tilannut itselleen koristeellisen upseerin univormun. Tämän seurauksena Travis jää poikansa kanssa Texasiin ja hylätty vaimo lähtee tyttärensä kanssa pois Texasista. Myöhemmin, Travisin ja Bowien kiistellessä kumpi heistä johtaa varuskuntaa, Bowie syyttää Travisia siitä, että tämä pakeni velkojaan Texasiin ja hylkäsi raskaana olleen vaimonsa.²⁴⁰ Davy Crockett saapuu tässä elokuvassa Texasiin, koska hänen kongressiedustajanuransa päättyi vaalitappioon, ei siitä syystä että hän haluaisi taistella vapauden puolesta. Crockettin saavuttua San Antonioon hän kertoo syystä saapua Texasiin ja on selvästi yllätynyt ja jopa pelästynyt näköinen kuultuaan, että taistelut eivät ole ohi kuten hän odotti.²⁴¹ Tässä on selkeä ero aikaisempiin elokuviin, joissa kyllä mainitaan se, että Crockettin poliittinen ura Yhdysvalloissa oli ohi, mutta esitetään Crockettin tietäneen taisteluiden vielä olevan käynnissä ja halunneen osallistua niihin vapauden puolesta.

Tejanoiden motiiveja taistelulle ei tuoda yhtä selkeästi esille kuin anglojen eli katsojien annetaan ymmärtää, että tejanot taistelivat samoista syistä kuin anglotkin eli itsenäisyyden puolesta.

and tell him to think of nothing but of coming to this fair country when it is free.’, ‘I go the whole hog in cause of Texas. I expect to help them gain their independence and also form their civil government, for it is worth risking many lives for. From what I have seen and learned from others, there is not so fair a portion of the earth’s surface warmed by the sun.’, ‘We know what awaits us, and we are prepared to meet it.’” Käännös DVD:ltä, suomentajasta ei mainintaa.

²³⁹ Ibid., 00:07:41-00:09:36.

²⁴⁰ Ibid., 00:09:40-00:12:31, 00: 27:30-00:28:10.

²⁴¹ Ibid., 00:24:07-00:24:55.

Kohtauksessa, jossa Travis ja Bowie kiistelevät kapakassa siitä, kumpi oikeastaan johtaa Alamon joukkoja, Seguinin ystävä Gregorio Esparza kyllä kysyy tältä, miksi hän taistelee anglojen kanssa, mutta muuta selitystä ei anneta kuin että Seguinin mielestä hänen vihollisensa vihollinen on hänen ystävänsä. Esparza viittaa tässä kohtauksessa myös siihen että kaikki tejanot eivät hyväksy anglojen motiiveja ja toimintatapoja, kun hän toteaa angloista Seguinille: ”Santa Anna haluaa hallita Meksikoa, mutta nämä hävyttömät haluavat koko maailman.”²⁴²

Esparzan kommentin lisäksi myös Santa Anna ilmaisee huolen anglojen laajenemispyrkimyksistä. Piirityksen viimeisenä iltana illallisella Santa Anna perustelee upseereilleen tarvetta pysäyttää vallankumoukselliset. Hänen tehtävänsä on puolustaa Meksikon mainetta ja alueita, Meksiko ei saavuttanut itsenäisyyttä vain menettääkseen maatansa bandiiteille. Santa Annan mielestä on tärkeää pysäyttää anglot, sillä muuten heidän eli meksikolaisten lapsenlapset ja näiden lastenlapset joutuvat kerjäämään almuja amerikkalaisilta.²⁴³ Tässä ja aikaisemmassa Esparzan Seguinille sanomassa repliikissä voi elokuvan katsoa myös viittaavan nykyaikaan ja latinojen – varsinkin laittomien siirtolaisten – asemaan yhdysvalloissa. Kommentit myös vievät terää siltä väitteeltä että elokuva pyrki rahastamaan 2001 syyskuun terrori-iskujen nostattamalla isänmaallisuudella.

3.6.2. Orjuuden esiinmarssi

Alamossa on vain kaksi mustaa hahmoa, Jim Bowien ja William Travisin orjat Joe ja Sam, jotka edustavat kaikkien mustien kohtaloita vallankumouksen aikana. Nämä kaksi hahmoa ovat esillä vain muutamassa kohtauksessa, mutta *Alamo* antaa mustien ja orjuuden asemasta Texasissa ja vallankumouksessa voimakkaan kuvan kun sitä verrataan aikaisempiin aihetta käsitelleisiin elokuviin. Erityisesti kaksi kohtausta, joissa Travisin ja Bowien orjat keskustelevat, toimivat esimerkkeinä mustien kokemuksista ja asemasta Texasissa. Alamon piirityksen toisena päivänä Travis merkitsee Joelle ja Samille paikan, johon näiden pitäisi kaivaa uutta kaivoa aina, kun heillä ei olisi muuta työtä. Travisin poistuttua Sam kommentoi tämän käskyä: ”Meidän pitää hakea heille vettä. Nyt joudumme etsimäänkin sitä.” Tässä kohtauksessa orjuuteen viitataan vain pikaisesti, mutta sillä pohjustetaan seuraavia orjuutta käsitteleviä kohtauksia. Piirityksen kymmenenteen päivään mennessä Joe ja Sam ovat saaneet kaivon jo miehen syvyiseksi ja kaivannon suojassa Sam uskaltautuu neuvomaan Joelle miten toimia, kun meksikolaiset viimein valtaavat Alamon.

Sam:”Kun he tulevat muurin yli, nosta kädet ylös ja huuda: 'Soy negro. No disparo.'”

²⁴² Ibid., 00:29:27-00:29:33.

²⁴³ Ibid., 01:30:30-01:31:34.

Joe:”Mitä se tarkoittaa?”

Sam:”Meksikon laki ei tunnusta orjuutta. Olet orja, sanoo sopimus mitä tahansa. Huuda: 'Älkää ampuko.' He jättävät sinut rauhaan.

Joe:”William-herra antaa minulle pyssyn.”

Sam:”Keräät heidän paskaansa, hoidat hevoset, peset ja ruokit heidät. Et kyllä hitto vie kuole heidän puolestaan.”

Näissä kahdessa kohtauksessa katsojille osoitetaan orjuuden olleen osa vallankumouksellisten arkea. Samalla kohtaus onnistuu tuomaan esille tavan, jolla orjia omistavat anglot pyrkivät kiertämään orjuuden kieltäviä lakipykäliä tekemällä orjien kanssa sopimuksen elinikäisestä työvelvoitteesta.²⁴⁴

Myös kohtaus, jossa Bowie kehottaa orjaansa poistumaan Alamosta sen jälkeen kun Santa Anna on ilmoittanut sallivansa meksikolaissyntyisten henkilöiden poistua Alamosta, kertoo orjuuden tärkeydestä vallankumouksellisille ja siitä että orjia pidettiin arvokkaana omaisuutena. Bowie käskee Samia poistumaan Alamosta kälynsä kanssa ja Sam ilahtuneena kysyy, saako hän nyt vapautensa. Bowie kieltäytyy vapauttamasta Samia ja sanoo tämän olevan omaisuuttansa kuolemaan asti. Tämä kohtaus eroaa voimakkaasti John Waynen *Alamossa* olevasta vastaavanlaisesta kohtauksesta jossa Bowie vapautti orjansa ja tämä päätti kiitollisena jäädä Alamoon taistelemaan ja jossa hän kuoli entisen isäntänsä kanssa.²⁴⁵ Osoittamalla Bowien pitävän Samia ennen kaikkea arvokkaana omaisuutena tämä kohtaus viittaa myös Bowien menneisyyteen orjakauppiaana. Ennen Texasiin saapumista Jim Bowie veljensä kanssa salakuljetti Louisianassa Yhdysvaltoihin Afrikasta tuotuja orjia, vaikka Yhdysvaltojen perustuslaissa orjakauppa oli sallittu vain Yhdysvaltojen alueella syntyneillä orjilla ja uusien orjien tuominen Afrikasta oli kielletty.²⁴⁶

3.6.3. Sankarimyyttien murtamisyrittäjä

Tapa, jolla elokuvat keskeiset anglot - Bowie, Crockett ja Travis - esitetään, eroaa merkittävästi vanhemmista elokuvista. Tässä elokuvassa nämä anglojen johtohahmot esitetään tavallisina miehinä joilla jokaisella on heikkoutensa, heistä ei tehdä samanlaisia myyttisiä sankareita kuin aikaisemmin. *Alamossa* nämä sankarit riisutaan osittain myyttisestä maineestaan ja siirretään jalustalta tavallisiksi

²⁴⁴ Ibid., 00:47:30-00:47:49, 01:03:34-01:04:10. “When they come over those walls I want you to throw up your hands and holler, ‘Soy negro. No disparo!’ What’s that? Mexican law said there ain’t no slaves, right? Yeah. And contract or no, that’s what you is. Now, the Mexicans see your colour, you tell’em ‘Don’t shoot. They pass you by. But Mr William, he gonna give me a gun, and I’ll ... You Clean up their shit, you take care of their horses, you wash’em, you feed’em. Damn if you ain’t gonna die for’em, too.” ” Käännös DVD:ltä, suomentajasta ei mainintaa.

²⁴⁵ Ibid., 01:14:41-01:15:30.

²⁴⁶ Long 1990, s. 29-30.

kuolevaisiksi. Näiden hahmojen esittäminen suurten sankareiden sijaan tavallisina ihmisinä tapahtuu monessa eri kohtauksessa sekä pienin että suurin elein. Näiden hahmojen esittäminen ei mene yhtä revisionistiseksi kuin esimerkiksi Jeff Long vuonna 1990 ilmestyneessä kirjassaan *Duel of Eagles: The Mexican and U.S. Fight for the Alamo*, mutta muutos aikaisempiin kuvauksiin on erittäin selkeä.

Crockettin esitetään elokuvassa olevan maineensa vanki. Heti ensimmäisessä Crockettin esittelevässä kohtauksessa washingtonilaisessa teatterissa hänet asetetaan vastakkain jo tuolloin syntyneen myyttisen Crockettahmon kanssa. Samoin, kun Crockett on saapunut San Antonioon eräs anglo pyytää Crockettilta nimikirjoitusta ja toinen pyytää Crockettia lausumaan ”ne kuuluisat sanat”. Crockett sanoo miehen sekoittavan hänet näyttelijään, mutta tämä ei suostu ymmärtämään todellisen ja fiktiivisen Crockettin eroa. Kun *Martyrs of the Alamosa* Crockettin esitetään saaneen Alamosassa hänelle osuneen puolustuspaikan matalan paaluaidan luona tarkk'ampujan maineensa vuoksi, niin tässä elokuvassa Travis määrää tuon paikan Crockettille ohimennen, kuin sattumalta ja aluksi Crockett jopa näyttää siltä, että hän ei haluaisi tuota ”tikkuaidan” luona olevaa asemaa. Crockett jopa myöntää Bowielle, että ellei hän olisi maineensa vanki, hän todennäköisesti pakenisi piiritetystä Alamosta. Samassa yhteydessä hän myöntää ryhtyneensä käyttämään kuuluisaa turkishattuaan vain siitä syystä että häntä esittävä näyttelijä käyttää sitä.²⁴⁷

Disneyn *Davy Crockett, erämaan kuningas* esitti Crockettin ottaneen osaa creek-intiaaneja vastaan käytyyn sotaan vuosina 1813-14. Disneyn versiossa Crockett kuitenkin esitetään tästä huolimatta pääasiassa intiaanien ja muiden heikompien oikeuksien rehtinä puolustajana. *Alamosa* Crockett kertoo leirinuotion äärellä muille tuosta sodasta ja tämä kuva poikkeaa täysin Disneyn esittämästä versiosta. Crockett kertoo Tallushatcheessa käydystä taistelusta, joka hänen mukaan ei niinkään ollut taistelu, sillä he ampuivat intiaaneja ”kuin koiria”. Lopulta, pieneen mökkiin keräytyneet jäljelle jääneet intiaanit olisivat halunneet antautua, mutta eräs intiaaninainen surmasi nuolella erään valkoisen. Nainen ammuttiin ja tämän jälkeen mökki sytytettiin tuleen.

”Kuulimme heidän huutavan jumaliaan avukseen. Palava liha haisi. Olimme syöneet lokakuusta lähtien pelkkää paahdettua maissia. Kaivelimme tuhkaa seuraavana päivänä ja löysimme mökin kellarista perunoita. Intiaaneista valuva rasva oli paistanut ne kypsiksi. Ahmimme mahamme täyteen. Siitä lähtien olen kieltäytynyt kun minulle on tarjottu perunoita.”²⁴⁸

²⁴⁷ *Alamo* (2004) 00:05:37-00:06:26, 00:24:04-00:24:55, 00:32:55-00:33:07, 00:54:55-00:56:37.

²⁴⁸ *Ibid.*, 01:06:22-01:08:49. “We could hear ’em screamin’ for their gods in there. We smelled ’em burnin’. We’d had nary to eat but parched corn since October. And the next day, when we dug through the ashes, we found some potatoes from the cellar. They’d been cooked by that grease that run off them Indians. And we ate till we nearly burst.

Tällä kohtauksella on se tärkeä merkitys, että tulevan taistelun lopputulos asetetaan vastakkain Crockettin ja muiden yhdysvaltalaisien aikaisempien toimien kanssa. Täten meksikolaisten ja anglojen välillä ei ole eroa siinä miten he kohtelevat vihollisiaan taistelussa. Nykyisin olisi myös mahdotonta esittää Disneyn elokuvan tapaista tulkintaa intiaanisodista rehellisenä ja tasaväkisenä kamppailuna.

Crockettin kohdalla *Alamo* tekee suurimman poikkeaman siihen miten vallankumouksen mytologiassa ja suurimmassa osassa elokuvia on esitetty Alamon taistelun lopputulos. Kun tyypillisesti on esitetty kaikkien Alamon puolustajien kuolleen taistellen, *Alamo* näyttää meksikolaisten saaneen Crockettin vangiksi taistelun lopulla. Taistelua seuranneena päivänä Crockett on sidottuna polvillaan Alamon pihalla meksikolaisten ympäröimänä. Tällä kohtauksella *Alamo* myös viittaa viimeisen kerran Crockettin myyttiin ja siihen kuinka todellinen David Crockett oli myyttisen Davyn vankina. Crockett havaitsee meksikolaisten sotilaiden hallussa hänen omaisuuttansa, kuten esimerkiksi legendaarisen pesukarhunahkaisen hatun. Crockett hymähtää havainnolleen ja tämän jälkeen hän tarjoaa Santa Annalle mahdollisuutta antautua ja lupaa, että hän pyrkisi saamaan Sam Houstonin olemaan armollinen tätä kohtaan. Tässä kohtauksessa Crockett siis ymmärtää olevansa häntä ympäröivän myytin orja ja että hän ei voi pyytää Santa Annalta tämän tarjoamaan mahdollisuutta armoon. Santa Anna tulistuu Crockettin esittämästä antautumismahdollisuudesta ja määrää sotilaansa pistämään Crockettin hengiltä.²⁴⁹

Varhaisissa tulkinnoissa Texasin vallankumouksesta oli korostettu vain meksikolaisten väkivaltaisuutta. Crockettin kertoman intiaanisodan kuvauksen lisäksi anglojen väkivaltaisuus tulee esille myös vallankumouksen päättäneessä San Jacinton taistelussa. Varsinainen taistelu oli ohi 18 minuutissa, mutta anglot jatkoivat pakenevien meksikolaisten tappamista vielä tämän jälkeen yli tunnin ajan. Elokuvassa esitetään myös tämä verilöyly voimakkaalla tavalla. Kun meksikolaisten puolustuslinja murtuu taistelun aikana ja kuvassa näytetään maahan kaatuneita meksikolaisia nuijivia angloja, muuttuu elokuvan musiikki ylevästä ja sankarillisesta synkemmän sävyiseksi. Samalla, kun taustalta kuuluu anglojen huutoja, ”Ampukaa. Tappakaa ne kaikki.” näytetään myös väkivallasta kauhistuneen anglon kasvoja. Kun Seguin ja Sam Houston katsovat, kuinka anglot ampuvat ja nuijivat pakoon pyrkiviä ja armoa anovia meksikolaisia, he molemmat näyttävät kauhistuneilta.²⁵⁰

Since then ... You pass the taters, I'll pass'em right back.” ” Käännös DVD:ltä, suomentajasta ei mainintaa.

²⁴⁹ Ibid., 01:46:30-01:49:14.

²⁵⁰ Ibid., 02:00:40-02:02:30.

Myös Jim Bowien hahmo eroaa aikaisemmista esityksistä. Esimerkiksi sekä Disneyn elokuva että John Waynen *Alamo* esittivät Bowien joutuneen piirityksen aikana vuoteenomaksi, koska hän haavoittui taistelussa. Tässä elokuvassa Bowien kuitenkin esitetään olevan heikko ja sairaalloinen mies jonka voimat ovat kärsineet sairauksien, alkoholismien ja vanhojen, ennen Texasia saatujen haavojen vuoksi. Kohtauksessa, jossa Bowie syytti Travisia velkojien pakenemisesta Travis syyttää Bowien olevan maakeinottelija, joka meni naimisiin varakkaan tejanosuvun edustajan kanssa vain saadakseen maata ja appensa rahat.²⁵¹

William Travisin esitetään elokuvassa olevan epävarma, suuresta sankaruudesta haaveileva nuorukainen. Travisin hahmon kautta viitataan myös elokuvan tapahtuma-aikana ja vielä sen jälkeenkin Yhdysvaltojen Etelässä vallinneeseen mentaliteettiin, jossa korostettiin ritarillisuutta ja kunnian tärkeyttä. Etelässä arvostettiin tuolloin korkealle erityisesti Walter Scottin romanttisia sankaritarinoita. Tähän viitataan kohtauksessa, jossa Travis jättää poikansa erään angloperheen hoidettavaksi, kun hän itse lähtee San Antonioon. Hyvästellessään poikaansa Travis lainaa Walter Scottia ja sanoo ”Yksi tunti loisteliasta elämää on arvokkaampi kuin nimetön elämä.”²⁵² Alamon piirityksen aikana Travis ei tässä elokuvassa vedä kuuluisaa viivaansa maahan. Sen sijaan *Alamo* esittää hänet pihalla pitämässä puolustajille puhetta, jossa hän kertoo, että apujoukkoja ei olisi tulossa. Travis tarjoaa halukkaille mahdollisuutta poistua, mutta ei pyydä ketään tekemään valintaansa heti. Sen sijaan, että puolustajat selkeästi ilmaisisivat halunsa jäädä Alamoon, Travis tässä kohtauksessa kävelee puheensa jälkeen pois ja osa miehistä jää pihalle keskustelemaan ja osa hajaantuu puolustusasemiinsa. Puheen aikana Travis vaikuttaa löytävänsä jonkin verran rohkeutta, mutta pääosin hän vaikuttaa epävarmalta ja jopa aralta.²⁵³ Kohtauksessa, jossa Alamon puolustajat kirjoittavat viimeiset kirjeensä omaisilleen, näytetään viimeisenä pöytänsä ääressä olevaa Travisia, joka kirjeensä lopussa pyytää huolehtimaan pienestä pojastaan. Tämän kohtauksen avulla Travis ei näyttäydy vain palvasieluisena patrioottina, joka taistelee vain vapauden puolesta, sen sijaan hän on tavallinen ihminen, joka kantaa huolta myös läheisistään – vaikka aikaisemmin hän hylkäsikin poikansa kasvattivanhempien huostaan.

²⁵¹ Ibid., 00:40:11-00:41:55.

²⁵² Ibid., 00:14:09-00:15:00. ”One crowded hour of glorious life is worth an age without a name.” ” Käännös DVD:ltä, suomentajasta ei mainintaa.

²⁵³ Ibid., 01:17:45-01:21:10.

3.6.4. Syyllinen: Santa Anna

Käsittelemistäni elokuvista *Alamo* esittää selkeimmin tejanoiden osallistuneen vallankumoukseen sekä sen puolella että sitä vastaan. Tämä tulee erittäin selkeästi ilmi jo elokuvan ensimmäisessä kohtauksessa, kun Santa Annan puolella taistellut Francisco Esparza itkee ja pitää sylissään Alamossa kuollutta veljeään Gregoriota. Tässä ensimmäisessä kohtauksessa myös näytetään tasapuolisesti sekä kaatuneita meksikolaisia sotilaita että kaatuneita vallankumouksellisia. Kun piirityksen alussa meksikolaiset nostavat San Antonion kirkon torniin punaisen lipun, Seguin kysyy Gregorio Esparzalta, eikö tämän veli olekin Santa Annan joukoissa, Francisco vastaa, että tämä voi hyvinkin olla se, joka on nostamassa lippua. Nämä kaksi veljestä edustavat vallankumouksen jakamia tejanoita, mutta myös vallankumouksen aikana normaalia elämäänsä jatkamaan pyrkineet tejanot tulevat elokuvassa esille useassa kohtauksessa.²⁵⁴ Alamon piirityksen aikana Juan Seguinia ja muita Alamossa olevia tejanoita näytetään usein ja näkyvästi kuvissa. Piirityksen päättävässä taistelussa Almeron Dickinsonin kuollessa näytetään hänen kaatuvan maahan aikaisemmin kaatuneen Gregorio Esparzan viereen.²⁵⁵ Tällä lyhyellä kohtauksella elokuva visuaalisesti tehokkaalla tavalla osoittaa sekä anglojen että tejanoiden kaatuneen Alamossa.

Santa Annan turhamaisuus ja koreilunhalu tuodaan elokuvassa hyvin esille ja se asetetaan vastakkain vallankumouksellisten käytännöllisyyden ja maanläheisyyden kanssa. Ensimmäisessä kohtauksessa, jossa tämä Meksikon presidentti ja diktaattori esiintyy, hänen joukkonsa keräävät kasaan vangittuja meksikolaisia kapinallisia. Santa Anna juo kahvia posliiniastioista ja hänen toisessa kädessään on hopeinen nuuskarasia. Upseerien kysyessä milloin suoritetaan arvonta, jolla valittaisiin teloitettavat vangit, Santa Anna käskyy ampua heidät kaikki. Kenraali Castrillón protestoi tätä, koska arvonta on perinne. Santa Annan mukaan teloitettavien arpomisesta seuraisi se, että ihmiset muistaisivat kohtalon valinnee kuolleet – mutta kun kaikki vangit teloitetaan, ihmiset muistavat, että Antonio Lopez de Santa Anna määräsi tämän. Tämä sama kohtaus toimii myös elokuvan ainoana, mutta tehokkaana, osoituksena siitä, että Santa Annan valtaa vastaan kapinoitiin muuallakin kuin vain Texasissa ja anglojen toimesta. Kaikki tässä kohtauksessa teloitettavat vangit ovat meksikolaisia ja osa heistä on siviilivaatteissa, osa univormuissa. Kun Santa Anna on joukkoineen saapunut San Antonioon ja hänen tavaroitaan puretaan kenraalin majapaikaksi valitsemaan taloon, käskyy upseeri lastia purkavia sotilaita olemaan varovainen, etteivät kenraalin kristalliastiat mene rikki. Aina, kun Santa Anna näytetään päämajassaan esikuntansa kanssa, on

²⁵⁴ Ibid., 00:00:28-00:01:36, 00:37:38-00:38:11.

²⁵⁵ Ibid. 01:43:15-01:43:32.

esillä runsaasti ruokaa, juotavaa, koristeellisia astioita ja hopeisia kynttilänjalkoja.²⁵⁶

Elokuvassa vallankumouksella on selkeä vihollinen, Santa Anna. Santa Annan esitetään olevan yksin vastuussa taistelun väkivaltaisuudesta, sillä hänen upseerinsa vastustavat tämän ehdotonta suhtautumista vallankumouksellisia kohtaan. Ensimmäisen kerran tämä tulee ilmi, kun Santa Anna käskee teloittaa kaikki vangitut vallankumoukselliset, vaikka Castrillonin mukaan olisi perinteen mukaista arpoa teloitettavat vankien joukosta. Viimeisenä iltana ennen lopullista Alamon taistelua upseerit pyytävät lykkäämään hyökkäystä, koska muurien murtamiseen sopiva järeä kanuuna tulisi pian paikalle ja verinen taistelu voitaisiin täten välttää. Santa Anna vain toteaa tavallisen sotilaan hengen olevan yhtä arvokas kuin kananpojan henki. Näin Santa Anna on vastuussa sekä meksikolaisista kuolleista että vallankumouksellisten kaatuneista. Tämä tulee esille myös sen jälkeen kun Santa Anna on komentanut sotilaansa surmaamaan Crockettin. Tämän kohtauksen jälkeen kamera nousee ylös Alamon pihalta ja siirtyy muurin yli Alamon ulkopuolelle jossa näytetään puissa roikkuvia, tykkitulen sinne heittämiä kuolleita meksikolaisia sotilaita. Täten *Alamo* esittää Santa Annan olleen vastuussa sekä Crockettin ja muiden puolustajien että meksikolaisten sotilaiden kuolemasta.²⁵⁷

Santa Annan yhteydessä elokuvassa käytetään tehokkaasti elokuvan mahdollisuutta sanattomaan viestintään kun katsojille esitetään Santa Annan maine naissankarina. Kun Santa Anna ratsastaa joukkoineen San Antonioon ja kaupungin asukkaat ottavat hänet vastaan, Santa Anna huomaa eräässä oviaukossa nuoren tejana-neidon. Santa Anna katsoo tätä ja nyökkää upseerilleen, joka nyökkää ymmärtävänsä käskyn. Myöhemmin, piirityksen viimeisenä yönä, upseerien poistuttua Santa Annan majoitustilana toimivasta asunnosta, näytetään katsojille kuinka tämä sama neito on Santa Annan vuoteella valkoisessa yöpaidassaan ja pelokkaan näköisenä. Santa Anna astuu makuuhuoneeseensa ja sulkee oven kameran edestä. Santa Annan tai muiden meksikolaisten ei tässä elokuvassa esitetä himoitsevan valkoisia naisia, ainoastaan tämä yksi tejana esitetään Santa Annan himon kohteena.²⁵⁸

Meksikolaisten sotilaiden yhteydessä ei tässä elokuvassa korosteta kaikkien meksikolaisten väkivaltaisuuksia, koska syylliseksi kapinallisten ja vangitun Crockettin teloittamiseen asetetaan Santa Anna hänen upseeriansa vastustaessa häntä. Alamon lopputaistelun aikana taistelu esitetään

²⁵⁶ Ibid., 00: 24:55-00:26:28, 00:37:58-00:38:40, 01:11:53-01:13:07.

²⁵⁷ Ibid., 01:29:02-01:30:30.

²⁵⁸ Ibid., 00:33:52-00:34:05.

molemmille osapuolille raakana. Jim Bowie surmataan tässäkin elokuvassa pistimillä vuoteeseensa, mutta myös meksikolaisten esitetään kuolevan verisesti ja julmalla tavalla. Sen sijaan, että tämä taistelu korostaisi meksikolaisten väkivaltaa se ennemminkin osoittaa taistelun kaoottisuutta ja ajankohdan sotataktiikoiden verisyyttä. Tämä tulee esille esimerkiksi siinä, kuinka elokuva näyttää meksikolaisten marssivan kohti Alamon muureja tiiviissä muodostelmassa, jossa puolustajien tykeillä ampumat sirpaleammukset tekevät suurta tuhoa. Samoin lähitaistelu esitetään molemmin puolin intensiiviseksi taisteluksi jossa käytetään pistimiä, kirveitä, aseiden periä, veitsiä ja kaikkia muita mahdollisia keinoja.²⁵⁹

3.6.5. Itsenäisyyden kova hinta

Alamo ei historiantulkinnassaan tuo muista elokuvista poiketen esille ajatusta edistyksen saapumisesta Texasiin. Tämä johtuu siitä, että elokuvassa ei käsitellä lainkaan vallankumouksen taloudellisia puolia tai ajatusta vuoden 1824 perustuslain vapauksien puolustamisesta. *Alamo* viittaa kahdessa kohtauksessa Gregorio Esparzan ja Santa Annan kommenttien kautta anglojen laajentumishaluihin ja niiden mahdollisiin negatiivisiin vaikutuksiin meksikolaisille. Tämän ansiosta *Alamo* on käsittelemistäni elokuvista ainoa, joka edes tällä vähäisellä tavalla viittaa vallankumouksen negatiivisiin seurauksiin tejanoille ja meksikolaisille. Alamon ja sen symbolisoiman Texasin vallankumouksen ympärillä on käyty viime vuosikymmenten aikana voimakasta keskustelua niiden merkityksistä ja aikaisempaa paremmin on nostettu esille se, että tejanoille vallankumouksesta seurasi monia negatiivisia kokemuksia sekä heti vallankumouksen jälkeen että myöhemmin kun, vallankumouksen muistolla perusteltiin tejanoiden huonoa kohtelua. Täten olisikin ollut lähes mahdotonta esittää edistyksen saapuneen Texasiin vallankumouksen myötä – tai ainakin tämä olisi varmasti herättänyt voimakasta kritiikkiä, joka todennäköisesti olisi myös heijastunut elokuvan katsojaluvuissa ja sen tuottamisissa tuloissa.

Elokuvassa esitetään itsenäisyyden saavuttamisen kova hinta sekä vallankumouksellisille että sitä vastustaneille meksikolaisille sotilaille. Sekä Alamon että San Jacinton taisteluiden yhteydessä näytetään sekä taistelun väkivaltaisuus että kaatuneiden runsas määrä. San Jacintossa, taistelun ja sitä seuranneen pakenevien meksikolaisten surmaamisen jälkeen Santa Anna tuodaan Sam Houstonin luo ja tämä lupaa säilyttää vangitun diktaattorin hengen. Tämän jälkeen näytetään katsojille yleiskuvaa taistelukentältä. Ensin kuvassa on vedessä kelluvia kuolleita meksikolaisia ja

²⁵⁹ Ibid., 01:31:31-01:45:37.

tämän jälkeen kentällä lojuvia lukemattomia ruumiita. Samalla kuvateksti kertoo Santa Annan luopuneen henkensä vastikkeeksi Texasista. Tämä Santa Annan hengen säilyttäminen asetetaan tässä vastakkaisen sen kanssa että hän elokuvan tulkinnan mukaan oli vastuussa meksikolaisista kaatuneista.²⁶⁰

Alamo ei esitä vallankumoukselle uskonnollissävyytteisiä perusteluja kuten John Waynen *Alamo* ja *Davy Crockett, erämaan kuningas* olivat tehneet omissa tulkinnoissaan. *Alamossa* on uskonnollisia symboleja muutamissa kohtauksissa, mutta näillä ei tässä elokuvassa perustella vallankumousta vaan ne toimivat lavasteina ja ajankuvan rakentajina. Alamossa tapahtuvissa kohtauksissa näkyy ristejä sekä rakennuksen seinillä että ulkokuvissa, mutta näillä ei ole samanlaista visuaalista painotusta kuin esimerkiksi vuonna Waynen elokuvassa kappelin katolla näkyvässä ristissä, joka selkeästi korostui elokuvan loppukohtauksessa. Sam Houston näytetään rukoilevan teltassaan lyhyessä kohtauksessa, joka tapahtuu Alamon taistelun viimeisen yön aikana, mutta tämäkään kohtaus ei mielestäni esitä vallankumoukselle uskonnollisia perusteluja.²⁶¹

Alamo esittää itsenäisyyden puolesta taistelemisen olleen vallankumouksellisten motiivina, mutta elokuva ei päättä historiantulkintaansa täysin San Jacinton taisteluun. Elokuvan viimeisessä kohtauksessa esitetään katsojille kuvateksti, jonka mukaan yhdeksän vuotta Alamon tappion jälkeen Texasista tuli Yhdysvaltain 28. osavaltio. Kuvassa näytetään Alamon muurilla seisovaa ja viulua soittavaa Davy Crockettia, joka kohtauksen lopuksi hymyilee.²⁶² Tällä kohtauksella *Alamo* esittää tulkinnan siitä, että Alamon taistelussa kaatuneet vallankumoukselliset eivät kuolleet turhaan, vaan heidän avullaan Texas pystyi sekä itsenäistymään että liittymään osaksi Yhdysvaltoja. Tämä liittymien Yhdysvaltoihin vaikuttaa tämän kohtauksen ansiosta vallankumouksen lopputulokselta. Samalla yhdistämällä Alamon ja sen taistelijat mainintaan Texasin liittymisestä Yhdysvaltojen osaksi elokuva visuaalisesti kehottaa katsojia ”muistamaan Alamon”.

4. MUISTAKAA AINAKIN ALAMO

Käsitlemäni elokuvat osoittavat selkeästi sen kuinka Alamon taistelusta on tullut koko vallankumouksen symboli. Alamon tapahtumat dominoivat odotetusti käsittelimieni elokuvien kerrontaa. Tämän lisäksi oli havaittavissa, että *Alamo* oli hallinnut myös sitä, miten näitä elokuvia

²⁶⁰ Ibid., 02:02:01-02:02:37.

²⁶¹ Ibid., 01:45:38-01:46:01.

²⁶² Ibid., 02:02:37-02:03:09.

oli aikaisemmin lähestytty tutkimuksissa. Mutta kun Texasin vallankumousta käsitteleviä elokuvia tulkitsee elokuvien oman historiallisen kerronnan ehdoilla, on havaittavissa, että ne kertovat muustakin kuin vain Alamosta, vaikka niiden tapahtumat sijoittuisivat Alamon piirityksen ympärille. Samalla elokuvien tekemät poikkeamat ja muutokset historiantutkimuksen tuloksista eivät näyttäydy vain virheinä, vaan niistä voi löytää elokuvallisia tulkintoja, jotka välittävät tietoa vallankumouksesta ja sen merkityksestä. Oli yllättävää, kuinka usein muissa tutkimuksissa joissa käsittelemiäni elokuvia oli käsitelty, niitä oli pääasiassa verrattu historiantutkimuksen tuloksiin ja nostettu esiin elokuvien kerronnalliset virheet historiantutkimuksen esityksiin verrattuna. Näitä elokuvien muutoksia ei useimmiten ollut käsitelty siten, että olisi tulkittu sitä, miten niiden kautta elokuvat esittivät oman tulkintansa tapahtumista ja pystyivät välittämään sellaista tietoa vallankumouksen historiasta jota ei olisi voitu ilmaista, mikäli kerronnassa olisi pysytty tiukasti historiantutkimuksen tulosten mukaisessa ilmaisussa.

Käsittelemistäni elokuvista jokainen osoittaa omalla tavallaan miten Rosenstonen ja Toplinin esittämät tavat historiallisten elokuvien keinoista muodostaa historiallinen kerrontansa toimivat. Elokuvissa tulivat esiin sekä visuaaliset että musiikin avulla tapahtuvat keinot välittää tietoa ja painottaa kerrontaa. Elokuvat osoittivat selkeästi myös sen, että historian esitetään elokuvissa olevan usein taistelua ylivoimaista vihollista vastaan koska meksikolaisten lukumääräinen ylivoima tuotiin usein esille. Tulkitsemalla elokuvia niiden oman kerronnan ehtojen kautta elokuvien historiallisten tapahtumien yksinkertaistaminen ja yhdistäminen näyttää elokuvallista historiantulkintaa selkeyttävänä ja tehostavana keinona eikä vain poikkeamana kirjoitetusta historiasta.

Mielestäni merkittävää on se, että ainoastaan yksi työssäni käsittelemä elokuva esitti Goliadin verilöylyn osan vain viitatessa siihen ja toisten vaietessa tapauksesta täysin. Koska Goliadissa surmattiin enemmän angloja kuin Alamosssa ja surmatut olivat vankeja, tarjoaisi kyseinen tapahtuma mahdollisuuden korostaa meksikolaisten väkivaltaisuutta. Se, että kyseistä tapahtumaa ei mainita useammin, johtuu osittain Alamon dominoivasta asemasta vallankumouksen historian esityksissä. Se, miksi Goliad on Alamo vähemmän muistettu tapahtuma, johtuu todennäköisesti siitä, että siellä vallankumoukselliset eivät taistelleet kuolemaansa asti vaan antautuivat toisin kuin Alamosssa, jossa useimpien tulkintojen mukaan puolustajat kuolivat taistellen. Muistamisen arvoiseksi on nähty ne vallankumouksen sankarit joiden nähtiin urheasti taistelleen, vaikka he tiesivät kohtalonsa. Myös se, että ajan myötä sekä tutkimuksissa että yleisessä keskustelussa on nostettu esille vallankumouksen negatiiviset vaikutukset Yhdysvaltojen meksikolais-amerikkalaiselle väestölle, on hillinnyt

meksikolaisten väkivaltaisuuden korostamista, mikä näkyy käsittelemissäni elokuvissa.

Yksi vallankumouksen syistä, josta kaikki käsittelemäni elokuvat vaikenivat, on anglojen maakeinottelu. Ainoastaan vuonna 1960 valmistuneessa *Alamossa* oli yksi hahmo, joka pyrki haalimaan itselleen maaomaisuutta, mutta hänenkin esitettiin olevan vallankumousta vastaan. Täten vallankumouksellisten esitetään taistelevan vapauden ja toimeentulonsa puolesta eikä tavoittelevan omaa etuansa. Vallankumouksen esitettiin käsittelemissäni elokuvissa merkinneen vain positiivista kehitystä Texasille ja sen asukkaille. Tämä historian esittäminen mustavalkoisena tapahtumana on Rosenstonen ja Toplinin esittämän kerrontamallin mukainen. Täten nämä elokuvat eivät ota kantaa vallankumouksen ja Alamon ympärillä käytyyn keskusteluun siitä mitä vallankumous on merkinnyt meksikolais-amerikkalaisille. Jättämällä tämän osan vallankumouksesta historiantulkintansa ulkopuolelle ja esittämällä vallankumouksen vain merkinneen Texasin itsenäistymistä ja pääsyä osaksi Yhdysvaltoja elokuvat vaientavat vallankumouksen vaikutuksen meksikolais-amerikkalaisille.

Merkittävimmat muutokset Texasin vallankumousta käsittelevien elokuvien historianesityksissä ovat tapahtuneet sekä etnisten vähemmistöjen kuvaamisessa että vallankumouksen syiksi esitetyissä tekijöissä. Näitä kahta ei voi varhaisimman elokuvan kohdalla erottaa täysin toisistaan, koska merkittäväksi tekijäksi vallankumouksen käynnistymiselle tarjottiin valkoisten naisten suojelemista meksikolaisten uhalta. Mutta kuten pyrin osoittamaan, tämä seksuaalinen uhka ei ollut ainoa perustelu vallankumoukselle, vaikka siihen on tutkimuksissa kiinnitetty eniten huomiota ja jätetty elokuvan tarjoamat muut syyt huomioimatta. Seksuaaliset ja romanttiset motiivit eivät myöskään ole poistuneet täysin ajan kuluessa kuten *Texasin* keskeisen tejanohahmon kohdalla pystyi näkemään. Orjuus oli käsittelemissäni elokuvissa - kuten muissakin Texasin historiaa kuvaavissa historiantulkinnossa - pitkään vaiettu aihe. Tämän kautta elokuvat ovat vahvistaneet kuvaa Texasista osana Yhdysvaltain Länttä eikä Etelää jonne orjuus yhdistetään.

Elokuvat mainitsivat joitakin muita Meksikossa tapahtuneita historiallisia tapahtumia kuin Texasin kehityksen, mutta niitä ei elokuvissa yhdistetty Texasin vallankumouksen tapahtumiin. Täten kaikkien elokuvien historiantulkinnassa korostuu Texasin vallankumouksen ainutlaatuisuus Meksikon historiassa, mikä vaientaa merkittävän osan sekä vallankumouksen että Meksikon historiaa. Elokuvissa mainituilla, muualla Meksikossa kuin Texasissa tapahtuneilla asioilla, kuten Zacatecasin kapinan kukistamisella, on näissä elokuvissa tehtävänä vahvistaa elokuvien vihollisen eli Santa Annan toimia diktaattorina eikä niitä rinnasteta Texasin tapahtumiin. Meksikon poliittinen

kuohunta on elokuvissa tiivistetty vain Santa Annan toimiin 1824 perustuslain kumoamisessa ja Texasin siirtolaisten ahdistamisessa. Laajempi kamppailu federalistien ja sentralistien välillä on täten kutistettu vain Texasin vallankumouksellisten ja Santa Annan väliseksi taisteluksi. Elokvien esittämien historiantulkintojen mukaan vallankumouksen käynnistäjinä olivat anglot. Täten elokuvat vaikenevat siitä että varhaisessa vaiheessa vallankumouksellisina toimijoina olivat tejanot ja anglot liittyivät heidän mukaansa.

LÄHTEET

I ALKUPERÄISLÄHTEET

(Käytetyt lyhenteet: O. ohjaus, T. tuotantoyhtiö, K. käsikirjoitus, V. valmistumisvuosi)

Alamo, O. John Wayne, T. A Batjac Production/The Alamo Company, K. James E Grant, V. 1960.

Alamo, O. John Lee Hancock, T. Touchstone Pictures/Imagine Entertainment, K. Leslie Bohlen & Stephen Gaghan & John Lee Hancock.

Davy Crockett, erämaan kuningas, O. Norman Foster, T. Walt Disney Productions, K. Tom Blackburn, V. 1955.

Heroes of the Alamo, O. Henry Fraser, T. Sunset Productions, K. Roby Wentz, V. 1937.

Martyrs of the Alamo, O. William Christy Cabanne, T. The Fine Arts Company, K. Christy William Cabanne & Theodosia Harris, V. 1915.

Texas, O. Richard Lang, T. American Broadcast Company (ABC)/Branded Productions/Spelling Entertainment, K. Sean Meredith, V. 1994.

II TUTKIMUSKIRJALLISUUS

Acuña, Rodolfo, *Occupied America: A History of Chicanos*. Harper Collins Publishers, New York, 1988 (3.p.).

Brear, Holly Beachley, *Inherit the Alamo: Myth and Ritual at an American Shrine*. University of Texas Press, Austin, 1995.

Brear, Holly Beachley, *We Run the Alamo, and You Don't: Alamo Battles of Ethnicity and Gender*. Teoksessa Brundage, W Fitzhugh (toim.), *Where These Memories Grow: History, Memory and Southern Identity*, The University of North Carolina Press, Chapel Hill, 2001, s. 299-318.

Campbell, Randolph B, *An Empire for Slavery: The Peculiar Institution in Texas, 1821-1865*. Louisiana State University Press, Baton Rouge, 1989.

Cantrell, Gregg, *The Bones of Stephen F. Austin: History and Memory in Progressive-Era Texas*. Teoksessa Cantrell, Gregg & Turner, Elisabeth Hayes (toim.), *Lone Star Past: Memory and History in Texas*. Texas A&M University Press, College Station, 2007, s. 39-74.

Carroll, Noël, *Mystifying Movies*. Columbia University Press, New York, 1988.

Coerver, Don M & Hall, Linda B, *Texas and the Mexican Revolution: A Study in State and National Border Policy 1910-1920*. Trinity University Press, San Antonio, 1984.

Crisp, James E, *Sleuthing the Alamo: Davy Crockett's Last Stand and Other Mysteries of the Texas*

Revolution. Oxford University Press, New York, 2005.

Cutrer, Thomas W, "In This Way We Did the Country Some Service": Ben McCulloch and the War with Mexico, 1846-47. Teoksessa Dawson, Joseph G (toim.), *The Texas Military Experience: From the Texas Revolution through World War II*. Texas A&M University Press, College Station, 1995, s. 49-70.

De León, Arnaldo, *They Called Them Greasers: Anglo Attitudes Towards Mexicans in Texas, 1821-1900*. University of Texas Press, Austin, 1983.

De León, Arnaldo, *Texas Mexican: Twentieth Century Interpretations*. Teoksessa Buenger, Walter R & Calvert, Robert A (toim.), *Texas Through Time: Evolving Interpretations*. Texas A&M University Press, College Station, 1991, s. 20-49.

De León, Arnaldo, *Mexican Americans in Texas*. Harlan Davidson Inc., Wheeling, 1999.

Farnsworth, Rodney, *John Wayne's Epic of Contradictions: The Aesthetic and Rhetoric of War and Diversity in "The Alamo"*. *Film Quarterly*, 2/1998, s. 24-34.

Flores, Richard R, *Remembering the Alamo: Memory, Modernity & the Master Symbol*. University of Texas Press, Austin, 2002.

Graham, Don, *Cowboys and Cadillacs: How Hollywood looks at Texas*. Texas Monthly Press, Austin, 1983.

Graham, Don, *Remembering the Alamo: The Story of the Texas Revolution in Popular Culture*. *Southwestern Historical Quarterly*, 1/1985, s. 35-66.

Graham, Don, *Mission Statement: The Alamo and the Fallacy of Historical Accuracy in Epic Filmmaking*. Teoksessa Cantrell, Gregg & Turner, Elisabeth Hayes (toim.), *Lone Star Past: Memory and History in Texas*. Texas A&M University Press, College Station, 2007, s. 242-269.

Gutiérrez, David G, *Walls and Mirros: Mexican Americans, Mexican Immigrants and the Politics of Ethnicity*. University of California Press, Berkeley, 1995.

Henriksson, Markku, *Siirtokunnista kansakunnaksi: Johdatus Yhdysvaltain historiaan*. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä, 1990.

Huberman, Brian & Hugetz, Ed, *Fabled Facade*. *Southwest Media Review*, Spring/1985, s. 30-41.

Hutton, Paul Andrew, *The Celluloid Alamo*. *Arizona & the West* 1/1986, s. 5-22.

Hutton, Paul Andrew, *The Alamo as Icon*. Teoksessa Dawson, Joseph G (toim.), *The Texas Military Experience: From the Texas Revolution through World War II*. Texas A&M University Press, College Station, 1995, s. 14-31.

Kammen, Michael, *Mystic Chords of memory: The Transformation of Tradition in American Culture*. Alfred A. Knopf, New York, 1991.

Keller, Gary D, *Hispanics and United States Film: An Overview and Handbook*. Bilingual Press,

Tempe, 1994.

Lack, Paul D, *In the Long Shadow of Eugene C. Barker: The Revolution and the Republic*. Teoksessa Buenger, Walter R & Calvert, Robert A (toim.), *Texas Through Time: Evolving Interpretations*. Texas A&M University Press, College Station, 1991, s.134-164.

Lack, Paul D, *The Texas Revolutionary Experience: A Political and Social History, 1835-1836*. Texas A&M University Press, College Station, 1999 (3.p.).

Linenthal, Edward Tabor, *Sacred Ground: Americans and Their Battlefields*. University of Illinois Press, Urbana and Chicago, 1991.

Long, Jeff, *Duel of Eagles: The Mexican and U.S. Fight for the Alamo*. William Morrow and Company, New York, 1990.

Montejano, David, *Anglos and Mexicans in the Making of Texas, 1836-1986*. University of Texas Press, Austin, 1992 (4.p.).

Mulari, Heta & Piispa, Lauri (toim.), *Elokuva historiassa, historia elokuvassa*. Turun yliopisto, 2009.

Roberts, Randy & Olson, James S, *A Line in the Sand: The Alamo in Blood and Memory*. The Free Press, New York, 2001.

Rosenstone, Robert A, *History on Film/Film on History*. Pearson Education Limited, Harlow, 2006.

Salmi, Hannu, *Elokuva ja historia*. Painatuskeskus Oy, Helsinki 1993.

Salmi, Hannu, *Menneisyyskokemuksesta hyödykkeisiin – historiakulttuurin muodot*. Teoksessa Kalela, Jorma & Lindroos, Ilari (toim.), *Jokapäiväinen historia*. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki, 2001, s. 134-149.

Salmi, Hannu, *Historiallinen fiktio ja historiankirjoitus*. Teoksessa Louekaari, Sami & Sivula, Anna (toim.), *Historioita ja historiallisia keskusteluja*. Turun historiallinen yhdistys ry, Saarijärvi, 2004, s. 151-167.

Schoelwer, Susan Pendergast & Gläser, Tom W, *Alamo Images: Changing Perceptions of a Texas Experience*. DeGolyer Library and Southern Methodist University Press, Dallas, 1985.

Sorlin, Pierre, *The Film in History – Restaging the Past*. Barnes & Noble Books, Totowa, 1980.

Stagner, Stephen, *Epics, Science and the Lost Frontier: Texas Historical Writing, 1836-1936*. The Western Historical Quarterly, 2/1981, s. 165-181.

Thompson, Frank, *Alamo Movies*. Republic of Texas Press, Wordware Publishing, Plano, 1991.

Thompson, Frank, *Alamo: A Cultural History*. Taylor Trade Publishing, Dallas, 2001.

Toplin, Robert Brent, *Reel History: In Defence of Hollywood*. University Press of Kansas, Lawrence, 2002.

Trouillot, Michel-Rolph, *Silencing the Past: Power and the Production of History*. Beacon Press, Boston, 1995.

Weber, David J, *The Mexican Frontier, 1821-1846: The American Southwest Under Mexico*. University of New Mexico Press, Albuquerque, 1982.

Weber, David J, *Myth And the History of the Hispanic Southwest*. University of New Mexico Press, Albuquerque, Third Paperbound Printing, 2002.

Winders, Richard Bruce, *Crisis in the Southwest: The United States, Mexico , and the Struggle over Texas*. SR Books, Lanham, 2002.

Woll, Allen, *Bandits and Lovers: Hispanic Images in American Film*. Teoksessa Miller, Randall M (toim.), *The Kaleidoscopic Lens: How Hollywood Views Ethnic Groups*. Jerome S. Ozer Publisher, Englewood, 1980, s. 54-72.

LIITTEET

Liite 1: Elokuvien filmografisia tietoja ja palkintoja

MARTYRS OF THE ALAMO

Ensi-ilta	3.1.1915
Ohjaus	Cabanne, William Christy
Tuotantoyhtiö	The Fine Arts Company
Levitysyhtiö	Triangle Film Corporation
Käsikirjoitus	Cabanne, William Christy & Harris, Theodosia
Kuvaus	Fildew, William E
Kesto	72 minuuttia
Päänäyttelijät	
Burns, Fred	Almeron Dickinson
Carew, Ora	Mrs. Dickinson
Carney, Augustus	Old Soldier
de Grasse, Sam	"Silent" Smith
Dillon, John	William Travis
Hansen, Juanita	Old Soldier's daughter
Long, Walter	Antonio Lopez De Santa Anna
Paget, Alfred	Jim Bowie
Sears, Alfred D	Davy Crockett
Wilson, Tom	Sam Houston

HEROES OF THE ALAMO

Ensi-ilta	24.9.1937
Ohjaus	Fraser, Henry
Tuotantoyhtiö	Sunset Productions
Levitysyhtiö	Astor Film Corp/Columbia Pictures
Käsikirjoitus	Wentz, Roby
Kuvaus	Cline, Robert
Musiikki	Zahler, Lee
Kesto	75 minuuttia
Päänäyttelijät	
Chandler, Lane	Davy Crockett
Costello, Willy	Gen. Cos
Ellis, Paul	Gen. Castrillon
Findlay, Ruth	Anne Dickinson
Hodgins, Earl	Stephen Austin
Lease, Rex	William Travis
Rivero, Julian	Antonio Lopez De Santa Anna
Smith, Jack	William H Wharton
Warren, Bruce	Almerian Dickinson
Williams, Roger	Jim Bowie

DAVY CROCKETT, ERÄMAAN KUNINGAS

Ensi-ilta	25.5.1955
Ohjaus	Foster, Norman
Tuotantoyhtiö	Walt Disney Productions
Levitysyhtiö	Buena Vista Film Distribution Company

Käsikirjoitus	Blackburn, Tom
Kuvaus	Boyle, Charles P
Musiikki	Bruns, George
Kesto	89 minuuttia
Päänäyttelijät	
Bakewell, William	Tobias Norton
Conried, Hans	Thimbleig
Cravat, Nick	Bustedluck
Ebsen, Buddy	George Russel
Hogan, Pat	Chief Red Stick
Mazurki, Mike	Big Foot Mason
Megowan, Don	William Travis
Parker, Fess	Davy Crockett
Ruysdael, Basil	Andrew Jackson
Stanley, Helene	Polly Crockett
Thompson, Jeff	Charlie Two Shirts
Tobey, Kenneth	Jim Bowie

ALAMO

Ensi-ilta	24.10.1960
Ohjaus	Wayne, John
Tuotantoyhtiö	A Batjac Production & The Alamo Company
Levitysyhtiö	United Artists
Käsikirjoitus	Grant, James E
Kuvaus	Clothier, William H
Musiikki	Tiomkin, Dmitri
Kesto	192 minuuttia alun perin, leikattiin pian 161 minuuttiseksi versioksi.
Päänäyttelijät	
Avalon, Frankie	Smitty
Boone, Richard	Sam Houston
Borg, Veda Ann	Blind Nell
Calleia, Joseph	Juan Seguin
Cristal, Linda	Graciela Carmela Maria 'Flaca' de Lopez y Vejar
Curtis, Ken	Capt. Dickinson
Dierkes, John	Jocko
Hairston, Jester	Jethro
Harvey, Laurence	William Travis
Lau, Wesley	Emil Sande
O'Brien, Joan	Susannah Dickinson
Padilla, Ruben	Antonio Lopez De Santa Anna
Wayne, John	Davy Crockett
Wayne, Patrick	Bonham
Widmark, Richard	Jim Bowie
Wills, Chill	Beekeeper
Palkinnot ja ehdokkuudet	
Vuosi Palkinto	Kategoria
1961 Oscar	Paras ääni, Sawyer, Gordon E & Hynes, Fred
1961 Oscar-ehdokkuus	Paras elokuva
1961 Oscar-ehdokkuus	Paras sivuosa, Wills, Chill
1961 Oscar-ehdokkuus	Paras kuvaus, Clothier, William H

1961	Oscar-ehdokkuus	Paras leikkaus, Gilmore, Stuart
1961	Oscar-ehdokkuus	Paras musiikki, Tiomkin, Dmitri
1961	Oscar-ehdokkuus	Paras laulu, Tiomkin, Dmitri & Webster Paul Francis, ”The Green Leaves of Summer”
1961	Golden Globe	Paras musiikki, Tiomkin, Dmitri

TEXAS

Ensi-ilta	TV-esitys 16.4.1995, julkaistiin videolla 9.11.1994.
Ohjaus	Lang, Richard
Tuotantoyhtiö	American Broadcast Company (ABC), Branded Productions, Spelling Entertainment
Levitysyhtiö	American Broadcast Company (ABC)
Käsikirjoitus	Meredith, Sean. Perustuu James A Michenerin romaaniin <i>Texas</i> .
Kuvaus	Roach, Neil
Musiikki	Holdridge, Lee
Kesto	180 minuuttia
Päänäyttelijät	
Battista, Lloyd	Antonio Lopez De Santa Anna
Bratt, Benjamin	Benito Garza
Coffin, Fred	Zave Campbell
Duffy, Patricik	Stephen Austin
Field, Chelsea	Mattie Quimper
Hall, Anthony Michael	Yancey Quimper
Heston, Charlton	Narrator
Keach, Stacy	Sam Houston
Keith, David	Jim Bowie
O'Malley, Daragh	Finlay MacNab
Redmond, Morgan	Father Clooney
Rodriquez, Roland	Juan Seguin
Schneider, John	Davy Crockett
Schroder, Rick	Otto MacNab
Show, Grant	William Travis

ALAMO

Ensi-ilta	9.4.2004
Ohjaus	Hancock, John Lee
Tuotantoyhtiö	Touchstone Pictures, Imagine Entertainment
Levitysyhtiö	Buena Vista Pictures
Käsikirjoitus	Bohen, Leslie & Gaghan, Stephen & Hancock, John Lee
Kuvaus	Semler, Dean
Musiikki	Burwell, Carter
Kesto	137 minuuttia
Päänäyttelijät	
Chavira, Ricardo S	Private Gregorio Esparza
Echevarría, Emilio	Antonio Lopez De Santa Anna
Guerra, Castulo	General Castrillon
Mollà, Jordi	Juan Seguin
Patrick, Jason	Jim Bowie
Quaid, Dennis	Sam Houston
Rojas, Ruben G	Francisco Esparza

Thornton, Billy Bob
Wilson, Patrick

Davy Crockett
William Travis